

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 27ης Σεπτεμβρίου 2006 *

Στην υπόθεση T-322/01,

Roquette Frères SA, με έδρα το Lestrem (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τους
O. Prost, D. Voillemot και A. Choffel, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης αρχικά από τους
A. Bouquet, W. Wils, A. Whelan και F. Lelièvre και, στη συνέχεια, από τους
A. Bouquet, W. Wils και A. Whelan, επικουρούμενους από τους A. Condomines και
J. Liygonie, δικηγόρους,

καθής,

με αντικείμενο, πρώτον, αίτημα ακυρώσεως των άρθρων 1 και 3 της αποφάσεως C
(2001) 2931, τελικό, της 2ας Οκτωβρίου 2001, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του
άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (COMP/E-

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

1/36.756 — Γλυκονικό νάτριο), καθόσον καθορίζουν το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα, δεύτερον, αίτημα μείωσης του προστίμου και, τρίτον, αίτημα επιστροφής στην προσφεύγουσα των παρανόμως εισπραχθέντων ποσών,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Azizi, πρόεδρο, M. Jaeger και F. Dehousse, δικαστές,
γραμματέας: I. Νάτσινας, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 18ης Φεβρουαρίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- ¹ Η Roquette Frères SA (στο εξής: Roquette) είναι μια εταιρία που ασκεί δραστηριότητες στον τομέα της χημικής βιομηχανίας. Παράγει μεταξύ άλλων γλυκονικό νάτριο.

- 2 Το γλυκονικό νάτριο περιλαμβάνεται μεταξύ των χηλικών παραγόντων, οι οποίοι είναι προϊόντα που αδρανοποιούν τα μεταλλικά ιόντα στις βιομηχανικές διαδικασίες. Οι εν λόγω διαδικασίες περιλαμβάνουν, ιδίως, τον βιομηχανικό καθαρισμό (καθαρισμό φιαλών ή εργαλείων), την επεξεργασία διαφόρων επιφανειών (επεξεργασία για την προστασία από τη σκουριά, αφαίρεση λιπών, χάραξη επιφανειών αλουμινίου) και την επεξεργασία των υδάτων. Έτσι, οι χηλικοί παράγοντες χρησιμοποιούνται στη βιομηχανία τροφίμων, τη βιομηχανία καλλυντικών, τη φαρμακοβιομηχανία, τη βιομηχανία χάρτου, τη βιομηχανία σκυροδέματος, καθώς και σε άλλους βιομηχανικούς κλάδους. Το γλυκονικό νάτριο πωλείται ανά την υφήλιο, ενώ υφίστανται και ανταγωνιστικές επιχειρήσεις στις διεθνείς αγορές.
- 3 Το 1995 οι συνολικές πωλήσεις γλυκονικού νατρίου σε παγκόσμιο επίπεδο ανέρχονταν περίπου σε 58,7 εκατομμύρια ευρώ, ενώ αυτές που πραγματοποιούνταν στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) περίπου σε 19,6 εκατομμύρια ευρώ. Κατά την περίοδο των πραγματικών περιστατικών, το σύνολο σχεδόν της παγκόσμιας παραγωγής γλυκονικού νατρίου βρισκόταν υπό τον έλεγχο πέντε επιχειρήσεων, ήτοι, πρώτον, της Fujisawa Pharmaceutical Company Ltd (στο εξής: Fujisawa), δεύτερον, της Jungbunzlauer AG (στο εξής: Jungbunzlauer), τρίτον, της Roquette, τέταρτον, της Glucona vof (στο εξής: Glucona), μιας επιχειρήσεως που ελεγχόταν από κοινού, μέχρι τον Δεκέμβριο του 1995, από την Akzo Chemie BV, θυγατρική κατά 100 % της Akzo Nobel NV (στο εξής: Akzo) και την Coöperatieve Verkoop- en Productievereniging van Aardappelmeel en Derivataten Avebe BA (στο εξής: Avebe), και, πέμπτον, της Archer Daniels Midland Co. (στο εξής: ADM).
- 4 Τον Μάρτιο του 1997 το αμερικανικό Υπουργείο Δικαιοσύνης πληροφόρησε την Επιτροπή ότι, κατόπιν έρευνας που διεξήγαγε στις αγορές λυσίνης και κιτρικού οξέος, είχε κινηθεί σχετική έρευνα και όσον αφορά την αγορά γλυκονικού νατρίου. Τον Οκτώβριο και τον Δεκέμβριο του 1997, καθώς και τον Φεβρουάριο του 1998, η Επιτροπή πληροφορήθηκε ότι η Akzo, η Avebe, η Glucona, η Roquette και η Fujisawa είχαν αναγνωρίσει ότι μετείχαν σε σύμπραξη η οποία συνίστατο στον καθορισμό των τιμών του γλυκονικού νατρίου και στην κατανομή των ποσοτήτων πωλήσεως του εν λόγω προϊόντος στις Ηνωμένες Πολιτείες και αλλού. Κατόπιν συμφωνιών συναφθεισών με το αμερικανικό Υπουργείο Δικαιοσύνης, οι αμερικανικές αρχές επέβαλαν πρόστιμα στις ως άνω επιχειρήσεις.
- 5 Στις 18 Φεβρουαρίου 1998 η Επιτροπή απηύθυνε, δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού

εφαρμογής των άρθρων [81] και [82] της Συνθήκης (ΕΕ 08/001, σ. 25), αιτήσεις παροχής πληροφοριών στους κύριους παραγωγούς, εισαγωγείς, εξαγωγείς και αγοραστές γλυκονικού νατρίου στην Ευρώπη.

- 6 Απαντώντας σε μια τέτοια αίτηση παροχής πληροφοριών, η Fujisawa ήρθε σε επαφή με την Επιτροπή και την πληροφόρησε ότι είχε συνεργαστεί με τις αμερικανικές αρχές στο πλαίσιο της έρευνας που περιγράφεται ανωτέρω και ότι επιθυμούσε την ίδια συνεργασία με την Επιτροπή στο πλαίσιο της ανακοίνωσης της Επιτροπής της 18ης Ιουλίου 1996 σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ C 207, σ. 4, στο εξής: ανακοίνωση περί συνεργασίας). Στις 12 Μαΐου 1998, κατόπιν συσκέψεως με την Επιτροπή της 1ης Απριλίου 1998, η Fujisawa κατέθεσε μια έγγραφη δήλωση και ένα φάκελο περιλαμβάνοντα σύνοψη του ιστορικού της συμπράξεως και ορισμένα έγγραφα.
- 7 Στις 16 και τις 17 Σεπτεμβρίου 1998 η Επιτροπή διενήργησε έλεγχο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17, στις εγκαταστάσεις της Avebe, της Glucona, της Jungbunzlauer και της Roquette.
- 8 Στις 10 Νοεμβρίου 1999 η Επιτροπή απηύθυνε αίτηση παροχής πληροφοριών στην ADM. Στις 26 Νοεμβρίου 1998 η ADM ανακοίνωσε την πρόθεσή της να συνεργαστεί με την Επιτροπή. Κατά τη σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 1998 η ADM διαβίβασε μια «πρώτη συνεισφορά στο πλαίσιο της συνεργασίας της». Στη συνέχεια, στις 21 Ιανουαρίου 1999 υποβλήθηκαν στην Επιτροπή μια δήλωση της επιχειρήσεως και διάφορα έγγραφα αφορώντα την υπόθεση.
- 9 Στις 2 Μαρτίου 1999 η Επιτροπή απηύθυνε λεπτομερείς αιτήσεις παροχής πληροφοριών στην Glucona, τη Roquette και τη Jungbunzlauer. Με έγγραφα της 14ης, της 19ης και της 20ής Απριλίου 1999 οι ως άνω επιχειρήσεις εξέφρασαν την επιθυμία τους να συνεργαστούν με την Επιτροπή και της παρέσχαν ορισμένες πληροφορίες επί της συμπράξεως. Στις 25 Οκτωβρίου 1999 η Επιτροπή απηύθυνε συμπληρωματικές αιτήσεις παροχής πληροφοριών στην ADM, τη Fujisawa, την Glucona, τη Roquette και τη Jungbunzlauer.

- 10 Στις 17 Μαΐου 2000, βάσει των πληροφοριών που της είχαν διαβιβάσει, η Επιτροπή απηύθυνε ανακοίνωση των αιτιάσεων στη Roquette και στις λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις λόγω παραβάσεως του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (στο εξής: Συμφωνία ΕΟΧ). Η Roquette και όλες οι λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις υπέβαλαν έγγραφες παρατηρήσεις σε απάντηση στις αιτιάσεις της Επιτροπής. Καμία από τις επιχειρήσεις αυτές δεν ζήτησε ακρόαση ούτε αμφισβήτησε το υποστατό των πραγματικών περιστατικών που περιγράφονταν στην ανακοίνωση των αιτιάσεων.
- 11 Στις 11 Μαΐου 2001 η Επιτροπή απηύθυνε συμπληρωματικές αιτήσεις παροχής πληροφοριών στη Roquette και στις λοιπές επιχειρήσεις.
- 12 Στις 2 Οκτωβρίου 2001 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2001) 2931, τελικό, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/E-1/36.756 — Γλυκονικό νάτριο) (στο εξής: Απόφαση). Η Απόφαση κοινοποιήθηκε στη Roquette με έγγραφο της 11ης Οκτωβρίου 2001.
- 13 Η Απόφαση περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τις ακόλουθες διατάξεις:

«Άρθρο 1

[Η Akzo], [η ADM], [η Avebe], [η Fujisawa], [η Jungbunzlauer] και [η Roquette] παρέβησαν το άρθρο 81, παράγραφος 1, [...] ΕΚ και —από 1ης Ιανουαρίου 1994— το άρθρο 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ μετέχοντας σε διαρκή συμφωνία ή/και εναρμονισμένη πρακτική στον τομέα του γλυκονικού νατρίου.

Η παράβαση διήρκεσε:

- στην περίπτωση της [Akzo], της [Avebe], της [Fujisawa] και της [Roquette], από τον Φεβρουάριο του 1987 μέχρι τον Ιούνιο του 1995·
- στην περίπτωση της [Jungbunzlauer], από τον Μάιο του 1988 μέχρι τον Ιούνιο του 1995·
- στην περίπτωση της [ADM], από τον Ιούνιο του 1991 μέχρι τον Ιούνιο του 1995.

[...]

Άρθρο 3

Επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα για την παράβαση περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 1:

a) [Akzo]	9 εκατομμύρια ευρώ
b) [ADM]	10,13 εκατομμύρια ευρώ
c) [Avebe]	3,6 εκατομμύρια ευρώ
d) [Fujisawa]	3,6 εκατομμύρια ευρώ
e) [Jungbunzlauer]	20,4 εκατομμύρια ευρώ
f) [Roquette]	10,8 εκατομμύρια ευρώ

[...]»

- 14 Με την Απόφαση, όσον αφορά τον υπολογισμό του ύψους των προστίμων, η Επιτροπή ακολούθησε τη μεθοδολογία που εκτίθεται στις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές), καθώς και την ανακοίνωση περί συνεργασίας.
- 15 Πρώτον, η Επιτροπή καθόρισε το βασικό ποσό του προστίμου σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως.
- 16 Στο πλαίσιο αυτό, όσον αφορά τη σοβαρότητα της παραβάσεως, η Επιτροπή θεώρησε, καταρχάς, ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις διέπραξαν μια πολύ σοβαρή παράβαση, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση της, τον πραγματικό αντίκτυπό της στην αγορά γλυκονικού νατρίου εντός του ΕΟΧ και την έκταση της σχετικής γεωγραφικής αγοράς (αιτιολογική σκέψη 371 της Αποφάσεως).
- 17 Στη συνέχεια, η Επιτροπή θεώρησε ότι έπρεπε να ληφθεί υπόψη η πραγματική οικονομική δυνατότητα προκλήσεως βλάβης του ανταγωνισμού, όρισε δε το πρόστιμο σε επίπεδο έχον επαρκή αποτρεπτικό χαρακτήρα. Κατά συνέπεια, στηριζόμενη στα αριθμητικά στοιχεία του κύκλου εργασιών στις διεθνείς αγορές τον οποίο πραγματοποιούσαν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις με την πώληση γλυκονικού νατρίου κατά τη διάρκεια του 1995, τελευταίου έτους της περιόδου την οποία αφορά η παράβαση, αριθμητικά στοιχεία τα οποία είχαν διαβιβάσει στην Επιτροπή οι ενδιαφερόμενοι κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, η Επιτροπή κατέταξε τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις σε δύο κατηγορίες. Στην πρώτη κατηγορία κατέταξε τις επιχειρήσεις οι οποίες, σύμφωνα με τα στοιχεία που διέθετε, κατείχαν μερίδια της παγκόσμιας αγοράς γλυκονικού νατρίου μεγαλύτερα του 20 %, δηλαδή τη Fujisawa (35,54 %), τη Jungbunzlauer (24,75 %) και τη Roquette (20,96 %). Για τις εν λόγω επιχειρήσεις η Επιτροπή καθόρισε ένα αρχικό ποσό 10 εκατομμυρίων ευρώ. Στη δεύτερη κατηγορία κατέταξε τις επιχειρήσεις οι οποίες, κατά τα στοιχεία που διέθετε, κατείχαν μερίδια της παγκόσμιας αγοράς γλυκονικού νατρίου μικρότερα του 10 %, ήτοι την Glucona (περίπου 9,5 %) και την ADM

(9,35 %). Για τις ως άνω επιχειρήσεις η Επιτροπή καθόρισε ένα αρχικό ποσό προστίμου σε 5 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή, για την Akzo και την Avebe που κατείχαν από κοινού την Glucosa, σε 2,5 εκατομμύρια ευρώ για καθεμία (αιτιολογική σκέψη 385 της Αποφάσεως).

- 18 Επιπλέον, προκειμένου το πρόστιμο να έχει επαρκώς αποτρεπτικό χαρακτήρα, αφενός, και να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις διαθέτουν γνώσεις και μια τέτοια νομική και οικονομική δομή ώστε να είναι σε θέση να εκτιμούν καλύτερα την παράνομη φύση των ενεργειών τους και τις συνέπειες που απορρέουν από αυτές από πλευράς δικαίου του ανταγωνισμού, αφετέρου, η Επιτροπή προέβη σε προσαρμογή τού εν λόγω αρχικού ποσού. Κατά συνέπεια, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος και τους συνολικούς πόρους των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, η Επιτροπή πολλαπλασίασε με συντελεστή 2,5 τα αρχικά ποσά που είχαν καθοριστεί για την ADM και την Akzo και, επομένως, αύξησε το ποσό αυτό στα 12,5 εκατομμύρια ευρώ στην περίπτωση της ADM και στα 6,25 εκατομμύρια ευρώ στην περίπτωση της Akzo (αιτιολογική σκέψη 388 της Αποφάσεως).
- 19 Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διάρκεια της παραβάσεως που διέπραξε καθεμία επιχείρηση, το αρχικό ποσό αυξήθηκε κατά 10 % ετησίως, ήτοι κατά 80 % για τη Fujisawa, για την Akzo, για την Avebe και τη Roquette, κατά 70 % για τη Jungbunzlauer και κατά 35 % για την ADM (αιτιολογικές σκέψεις 389 έως 392 της Αποφάσεως).
- 20 Έτσι, η Επιτροπή καθόρισε με τον τρόπο αυτό το βασικό ποσό των προστίμων σε 18 εκατομμύρια ευρώ όσον αφορά τη Roquette. Όσον αφορά την ADM, την Akzo, την Avebe, τη Fujisawa και τη Jungbunzlauer, το βασικό ποσό καθορίστηκε, αντιστοίχως, σε 16,88, σε 11,25, σε 4,5, σε 18 και σε 17 εκατομμύρια ευρώ (αιτιολογική σκέψη 396 της Αποφάσεως).
- 21 Δεύτερον, λόγω επιβαρυντικών περιστάσεων, το βασικό ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στη Jungbunzlauer αυξήθηκε κατά 50 % με την αιτιολογία ότι η εν λόγω επιχείρηση είχε ηγετικό ρόλο στο πλαίσιο της συμπράξεως (αιτιολογική σκέψη 403 της Αποφάσεως).

- 22 Τρίτον, η Επιτροπή εξέτασε και απέρριψε τα επιχειρήματα ορισμένων επιχειρήσεων κατά τα οποία στις εν λόγω επιχειρήσεις έπρεπε να αναγνωριστούν ελαφρυντικές περιστάσεις (αιτιολογικές σκέψεις 404 έως 410 της Αποφάσεως).
- 23 Τέταρτον, κατ' εφαρμογήν του τίτλου Β της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, η Επιτροπή δέχθηκε υπέρ της Fujisawa μια «πολύ σημαντική μείωση» (ήτοι 80 %) του προστίμου που θα της επιβαλλόταν σε περίπτωση μη συνεργασίας της. Επιπλέον, η Επιτροπή θεώρησε ότι η ADM δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις που προβλέπει ο τίτλος Γ της ίδιας ανακοινώσεως προκειμένου να της παρασχεθεί «σημαντική μείωση» του προστίμου της. Τέλος, κατ' εφαρμογήν του τίτλου Δ της ανακοινώσεως αυτής, η Επιτροπή δέχθηκε μια «αξιόλογη μείωση» (ήτοι 40 %) του προστίμου της ADM και της Roquette και 20 % της Akzo, της Avebe και της Jungbunzlauer (αιτιολογικές σκέψεις 418, 423, 426 και 427 της Αποφάσεως).
- 24 Στις 19 Μαρτίου 2002 η Επιτροπή ανακάλεσε την Απόφαση καθόσον αυτή αφορούσε τη Jungbunzlauer. Στις 29 Σεπτεμβρίου 2004 η Επιτροπή έλαβε μια νέα απόφαση αριθ. C(2004) 3598 σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (COMP/E-1/36.756 — Γλυκονικό νάτριο) (στο εξής: απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2004) κατά της Jungbunzlauer και τριών άλλων εταιριών του ομίλου Jungbunzlauer (Jungbunzlauer Ladenburg GmbH, Jungbunzlauer Holding AG και Jungbunzlauer Austria AG), επιβάλλοντας στις εταιρίες αυτές πρόστιμο 19,04 εκατομμυρίων ευρώ λόγω της συμμετοχής τους στη σύμπραξη στον τομέα του γλυκονικού νατρίου. Στις 23 Δεκεμβρίου 2004 οι τέσσερις αποδέκτες της τελευταίας αυτής αποφάσεως άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου κατά της αποφάσεως αυτής. Η εν λόγω προσφυγή πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου με τον αριθμό πινακίου T-492/04.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 25 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 20 Δεκεμβρίου 2001 η Roquette άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

- 26 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τρίτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 64 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, απηύθυνε έγγραφες ερωτήσεις στους διαδίκους στις οποίες αυτοί απάντησαν εμπροθέσμως.
- 27 Οι διάδικοι αγόρευαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 18ης Φεβρουαρίου 2004.
- 28 Κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής της 29ης Σεπτεμβρίου 2004 σε βάρος, μεταξύ άλλων, της Jungbunzlauer, η Roquette ζήτησε, με έγγραφο της 2ας Φεβρουαρίου 2005, κυρίως, να ληφθούν μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 64, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου και, επικουρικός, να λάβει το Πρωτοδικείο κάθε χρήσιμο μέτρο, όπως η εκ νέου διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως ή η ένωση και συνεκδίκηση υποθέσεων. Λαμβανομένης υπόψη της γενικής αρχής της ορθής απονομής της Δικαιοσύνης, το Πρωτοδικείο, χωρίς διατάξει την εκ νέου διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως, κάλεσε την Επιτροπή να λάβει θέση σχετικά με το αίτημα της Roquette. Με έγγραφο της 7ης Μαρτίου 2005 η Επιτροπή δήλωσε ότι θεωρούσε ότι δεν υπήρχε λόγος να γίνει δεκτό το αίτημα της Roquette.
- 29 Η Roquette ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να ακυρώσει το άρθρο 1 της Αποφάσεως καθόσον ορίζει ότι η παράβαση διήρκεσε, καθόσον αφορά την ίδια, από τον Φεβρουάριο του 1987 μέχρι τον Ιούνιο του 1995·
 - να ακυρώσει το άρθρο 3 της Αποφάσεως καθόσον της επιβάλλει πρόστιμο ύψους 10,8 εκατομμυρίων ευρώ·

- να κάνει χρήση της εξουσίας πλήρους δικαιοδοσίας που έχει ώστε να μειώσει το ύψος του προστίμου που της επιβλήθηκε·

- να υποχρεώσει την Επιτροπή να της επιστρέψει το ποσό του παρανόμως εισπραχθέντος προστίμου (κύριο ποσό και τόκους προς 3,76 %)

- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

30 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή·

- να καταδικάσει τη Roquette στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

31 Οι λόγοι ακυρώσεως που επικαλείται η Roquette, οι οποίοι συνδέονται όλοι με τον προσδιορισμό του ύψους του προστίμου που της επιβλήθηκε, αφορούν, πρώτον, τη σοβαρότητα της παραβάσεως, δεύτερον, τη διάρκεια της παραβάσεως, τρίτον, την ύπαρξη ελαφρυντικών περιστάσεων, τέταρτον, τη συνεργασία της κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας και, πέμπτον, την εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* λαμβανομένων υπόψη των προστίμων που της επέβαλαν οι αμερικανικές αρχές.

I — *Επί της σοβαρότητας της παραβάσεως*

A — *Εισαγωγή*

- 32 Όσον αφορά την εκ μέρους της Επιτροπής εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, η Roquette προβάλλει τρεις αιτιάσεις που στηρίζονται, πρώτον, στον ανακριβή προσδιορισμό του κύκλου εργασιών που έπρεπε να ληφθεί υπόψη, δεύτερον, στην εσφαλμένη εκτίμηση του πραγματικού αντικτύπου της συμπίεσής στη σχετική αγορά και, τρίτον, στο γεγονός ότι δεν ελήφθη υπόψη η συμπεριφορά της Roquette.
- 33 Πριν το Πρωτοδικείο αποφανθεί επί του βασίμου των διαφόρων αυτών αιτιάσεων, είναι χρήσιμο να υπομνησθούν ορισμένα στοιχεία της εκ μέρους της Επιτροπής εκτιμήσεως που περιλαμβάνονται στην Απόφασή της σχετικά με τη σοβαρότητα της παραβάσεως.
- 34 Από την Απόφαση προκύπτει ότι, για να εκτιμήσει τη σοβαρότητα της παραβάσεως, η Επιτροπή, καταρχάς, θεώρησε ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είχαν διαπράξει μια πολύ σοβαρή παράβαση, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση της, τον πραγματικό αντίκτυπό της στην αγορά γλυκονικού νατρίου εντός του ΕΟΧ και την έκταση της σχετικής γεωγραφικής αγοράς (αιτιολογικές σκέψεις 334 έως 371 της Αποφάσεως).
- 35 Στη συνέχεια, η Επιτροπή θεώρησε ότι έπρεπε να επιφυλάξει στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις «διαφορετική μεταχείριση προκειμένου να λάβει υπόψη την ουσιαστική οικονομική δυνατότητά τους [να] προκαλέσουν σημαντική ζημία στον ανταγωνισμό και [...] να προσδιορίσει το πρόστιμο σε επίπεδο που να εξασφαλίζει επαρκή αποτρεπτικό χαρακτήρα». Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή εξέθεσε ότι θα ελάμβανε υπόψη τη συγκεκριμένη συμμετοχή κάθε επιχειρήσεως, και, επομένως, το ουσιαστικό αποτέλεσμα της παράνομης συμπεριφοράς της για τον ανταγωνισμό (αιτιολογικές σκέψεις 378 και 379 της Αποφάσεως).

- 36 Προς εκτίμηση των στοιχείων αυτών η Επιτροπή επέλεξε να στηριχθεί στον κύκλο εργασιών που πραγματοποιούσαν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις με την πώληση γλυκονικού νατρίου σε παγκόσμιο επίπεδο κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους της περιόδου των παραβάσεων, δηλαδή το 1995. Η Επιτροπή θεώρησε, στο πλαίσιο αυτό, ότι, «[επειδή] η αγορά [γλυκονικού νατρίου] είναι συνολική, τα εν λόγω αριθμητικά στοιχεία παρέχουν την καλύτερη δυνατή ένδειξη της δυνατότητας των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων [να] προκαλέσουν σημαντική ζημία στους άλλους επιχειρηματίες στην κοινή αγορά ή/και στον ΕΟΧ» (αιτιολογική σκέψη 381 της Αποφάσεως). Η Επιτροπή προσέθεσε ότι, κατ' αυτήν, η ως άνω μέθοδος επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι επρόκειτο για παγκόσμια σύμπραξη, το αντικείμενο της οποίας ήταν, ιδίως, η κατανομή των αγορών σε παγκόσμιο επίπεδο και, επομένως, η αποφυγή του ανταγωνισμού σε ορισμένες ζώνες της αγοράς του ΕΟΧ. Επιπλέον, θεώρησε ότι ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών ενός μέρους της συμπράξεως παρείχε μια γενική εικόνα της συμβολής του στην αποτελεσματικότητα της συμπράξεως στο σύνολό της ή, αντιθέτως, της αστάθειας που θα είχε η σύμπραξη αν το εν λόγω μέρος δεν είχε μετάσχει στην παράβαση (αιτιολογική σκέψη 381 της Αποφάσεως).
- 37 Βάσει αυτών, η Επιτροπή προτίμησε να προσδιορίσει δύο κατηγορίες επιχειρήσεων, ήτοι, αφενός, εκείνη που αποτελείται από τους «τρεις κύριους παραγωγούς γλυκονικού νατρίου [που] κατείχαν μερίδια της παγκόσμιας αγοράς άνω του 20 %» και, αφετέρου, την αποτελούμενη από τις επιχειρήσεις «των οποίων τα μερίδια αγοράς ήταν αισθητά μικρότερα στην παγκόσμια αγορά γλυκονικού νατρίου (κάτω του 10 %)» (αιτιολογική σκέψη 382 της Αποφάσεως). Έτσι, η Επιτροπή καθόρισε ένα αρχικό ποσό 10 εκατομμυρίων ευρώ για τις επιχειρήσεις της πρώτης κατηγορίας, που περιελάμβανε τη Fujisawa, τη Jungbunzlauer και τη Roquette, των οποίων τα μερίδια αγοράς ανέρχονταν αντιστοίχως σε περίπου 36 %, 25 % και 21 %, και ένα αρχικό ποσό 5 εκατομμυρίων ευρώ για τις επιχειρήσεις της δεύτερης κατηγορίας, δηλαδή την Glucosa και την ADM, των οποίων τα μερίδια αγοράς ανέρχονταν σε περίπου 9 % για καθεμία. Δεδομένου ότι την Glucosa κατείχαν από κοινού η Akzo και η Anebe, η Επιτροπή όρισε για καθεμία από τις εταιρίες αυτές βασικά ποσά 2,5 εκατομμυρίων ευρώ (αιτιολογική σκέψη 385 της Αποφάσεως).
- 38 Τέλος, προκειμένου να προσδώσει στο πρόστιμο επαρκώς αποτρεπτικό χαρακτήρα, αφενός, και να λάβει υπόψη το γεγονός ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις διαθέτουν γνώσεις και μια τέτοια νομική και οικονομική δομή ώστε να είναι σε θέση να εκτιμούν καλύτερα την παράνομη φύση των ενεργειών τους και τις συνέπειες που απορρέουν από αυτές από πλευράς δικαίου του ανταγωνισμού, αφετέρου,

η Επιτροπή προέβη σε προσαρμογή του εν λόγω αρχικού ποσού. Κατά συνέπεια, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος και τους συνολικούς πόρους των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, η Επιτροπή πολλαπλασίασε με συντελεστή 2,5 τα αρχικά ποσά που είχαν καθοριστεί για την ADM και την Akzo και, επομένως, αύξησε το ποσό αυτό, σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, στα 12,5 εκατομμύρια ευρώ στην περίπτωση της ADM και στα 6,25 εκατομμύρια ευρώ στην περίπτωση της Akzo (αιτιολογική σκέψη 388 της Αποφάσεως).

B — Επί του προσδιορισμού του κύκλου εργασιών

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

³⁹ Η Roquette ισχυρίζεται κατ' ουσίαν ότι η Επιτροπή δεν προσδιόρισε ορθά τον κύκλο εργασιών που έπρεπε να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό του βασικού ποσού του προστίμου. Κατά τη Roquette, αυτή η εσφαλμένη εκτίμηση της Επιτροπής οφείλεται στο γεγονός ότι η τελευταία έλαβε υπόψη έναν κύκλο εργασιών που περιλαμβάνει τον κύκλο εργασιών των λεγόμενων «μητρικών διαλυμάτων», ενώ η Επιτροπή αναγνώρισε ότι η αγορά γλυκονικού νατρίου που έπρεπε να ληφθεί υπόψη για τη σύμπραξη δεν περιελάμβανε τα «μητρικά διαλύματα».

⁴⁰ Αφού υπενθύμισε ότι τα «μητρικά διαλύματα» αποκλείονταν του πεδίου εφαρμογής της Αποφάσεως, η Roquette υπογραμμίζει ότι από το έγγραφο της 19ης Νοεμβρίου 1999, καθώς και από την απάντησή της της 3ης Μαΐου 1999 στην αίτηση της Επιτροπής προς παροχή πληροφοριών της 2ας Μαρτίου 1999 και από τις παρατηρήσεις της της 25ης Ιουλίου 2000 επί της ανακοινώσεως αιτιάσεων, προκύπτει ότι το υγρό γλυκονικό νάτριο το οποίο παράγει δεν αντιστοιχεί παρά μόνο στα «μητρικά διαλύματα» που προέρχονται από την ειδική μέθοδο παρασκευής της και, επομένως, διακρίνεται από εκείνο των ανταγωνιστών της. Αμφισβητεί βάσει αυτού ότι η Επιτροπή δεν μπόρεσε να αντιληφθεί το γεγονός ότι το «υγρό γλυκονικό νάτριο» («gluconate liquide») το οποίο αναφέρει η Roquette αντιστοιχούσε στα «μητρικά διαλύματα» και όχι στο υγρό γλυκονικό νάτριο το οποίο παράγουν οι ανταγωνιστές της. Επ' αυτού παραπέμπει επίσης στη θέση που έλαβε η Επιτροπή με το υπόμνημα αντικρούσεως, όπου αυτή δέχεται σιωπηρώς ότι αυτό το οποίο η Roquette αποκαλεί «μητρικά διαλύματα» δεν είναι ακριβώς το ίδιο με το υγρό γλυκονικό νάτριο.

- 41 Η Roquette αμφισβητεί ότι το γεγονός ότι δεν έκανε μνεία περί «μητρικών διαλυμάτων» στις από 3 Μαΐου 1999 και 21 Μαΐου 2001 απαντήσεις της στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών της 2ας Μαρτίου 1999 και της 11ης Μαΐου 2001 μπορεί να δικαιολογήσει το ότι η Επιτροπή δεν διακρίνει τα «μητρικά διαλύματα» από το υγρό γλυκονικό νάτριο. Υπογραμμίζει ότι απάντησε στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών σύμφωνα με τα κείμενα που είχε συντάξει η Επιτροπή τα οποία δεν έκαναν διάκριση μεταξύ «γλυκονικού νατρίου» και «μητρικών διαλυμάτων». Εξάλλου, κατά τη Roquette, οι πληροφορίες που παρέσχε με τις απαντήσεις της, μεταξύ των οποίων αριθμητικά στοιχεία περί του κύκλου εργασιών, έπρεπε να εκτιμηθούν με γνώμονα τις προηγούμενες εξηγήσεις που ανέφεραν ότι οι γλυκονικές ενώσεις σε υγρή μορφή δεν ήταν προϊόντα υπαγόμενα στη σύμπραξη. Συναφώς παραπέμπει επίσης στο υπόμνημα της Fujisawa της 12ης Μαΐου 1998, με το οποίο αναγνωρίζεται, κατ' αυτήν, ότι τα «μητρικά διαλύματα» δεν αποτελούν τελικό προϊόν και δεν περιλαμβάνονταν στη σύμπραξη. Τέλος, κατά τη Roquette, το γεγονός ότι οι διάδικοι δεν έκαναν λόγο περί του αποκλεισμού του υγρού γλυκονικού νατρίου της Roquette από τη σύμπραξη δεν εμποδίζει το ότι το σύνολο των τρίτων και η Επιτροπή είχαν αναγνωρίσει ότι τα «μητρικά διαλύματα» δεν υπάγονταν στη σύμπραξη. Έτσι, κατά τη Roquette, η Επιτροπή μπορούσε να γνωρίζει ότι αυτό το οποίο η Roquette αποκαλούσε «υγρό γλυκονικό νάτριο» («gluconate liquide») ήταν στην πραγματικότητα «μητρικά διαλύματα».
- 42 Η Roquette ισχυρίζεται, επομένως, ότι δεν μπορούσε να υποψιαστεί ότι η Επιτροπή δεν κατανοούσε τη φύση του γλυκονικού νατρίου σε υγρή μορφή που παρήγε και ότι, αν η Επιτροπή θεωρούσε ότι οι πληροφορίες που κατείχε ήταν ανεπαρκείς, η Επιτροπή δεν ενήργησε με τη δέουσα επιμέλεια, καθόσον παρέλειψε να ζητήσει τις αναγκαίες εξηγήσεις όσον αφορά τη διάκριση μεταξύ του «υγρού γλυκονικού νατρίου» της Roquette και εκείνου των άλλων επιχειρήσεων προς υπολογισμό του σχετικού κύκλου εργασιών (απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-310/94, Gruber + Weber κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1043, σκέψη 242). Κατά τη Roquette, αν η Επιτροπή επεδείκνυε μεγαλύτερη επιμέλεια θα μπορούσε να λάβει γνώση άλλων εγγράφων που να βεβαιώνουν την παραγωγή «μητρικών διαλυμάτων» εκ μέρους της Roquette. Τέλος, η Roquette καταθέτει στη δικογραφία μια βεβαίωση του προέδρου και γενικού διευθυντή της που επιβεβαιώνει ότι το υγρό γλυκονικό νάτριο της Roquette αντιστοιχεί στα «μητρικά διαλύματα» και ότι η Roquette δεν παρήγε άλλες μορφές γλυκονικού νατρίου σε υγρή μορφή εκτός των «μητρικών διαλυμάτων».
- 43 Επικουρικώς, η Roquette εκτιμά ότι, κατά τη νομολογία, δεν έχει σημασία να εξεταστεί σε ποιον μπορεί να καταλογιστεί το σφάλμα όσον αφορά τον υπολογισμό

του προστίμου και ότι, δεδομένου του σφάλματος, το πρόστιμο πρέπει εν πάση περιπτώσει να μειωθεί (απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Μαρτίου 1999, T-156/94, Aristrain κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-645, σκέψεις 584 έως 586).

- 44 Κατά συνέπεια, η Roquette εκτιμά ότι ο κύκλος εργασιών της που έπρεπε να ληφθεί υπόψη προς προσδιορισμό του ύψους του προστίμου δεν έπρεπε να περιλαμβάνει τις πωλήσεις των «μητρικών διαλυμάτων» της. Όμως, ο κύκλος εργασιών που ελήφθη υπόψη με την αιτιολογική σκέψη 48 της Αποφάσεως για τον υπολογισμό του βασικού ποσού του προστίμου περιελάμβανε τον κύκλο εργασιών των «μητρικών διαλυμάτων» της Roquette.
- 45 Συνέπεια του ως άνω σφάλματος εκτιμήσεως της Επιτροπής είναι ότι ο κύκλος εργασιών της Roquette για το προϊόν που αποτελεί το αντικείμενο της παραβάσεως είναι μικρότερος από εκείνον που ελήφθη υπόψη. Λόγω του ως άνω σφάλματος εκτιμήσεως, η Επιτροπή ενήργησε αντίθετα προς τους δικούς της κανόνες και προς εκείνους του Δικαστηρίου στον τομέα αυτό, καθώς και προς τις αρχές της ισότητας και της αναλογικότητας. Κατά συνέπεια, η Roquette δεν έπρεπε να καταταγεί μεταξύ των παραγωγών της «πρώτης κατηγορίας», με μερίδιο αγοράς μεγαλύτερο του 20 % και για τους οποίους το βασικό ποσό του προστίμου καθορίστηκε σε 10 εκατομμύρια ευρώ, οπότε η Επιτροπή επέβαλε ένα υπερβολικά υψηλό πρόστιμο.
- 46 Η Roquette υπενθυμίζει ακόμη ότι, κατά τη νομολογία, ο κύκλος εργασιών αποτελεί ουσιώδες στοιχείο προς εκτίμηση του μεγέθους κάθε επιχειρήσεως που μετέχει στη σύμπραξη και ότι μόνον ο κύκλος εργασιών που προέρχεται από τα εμπορεύματα τα οποία αποτελούν το αντικείμενο της συμπράξεως μπορεί να λαμβάνεται υπόψη ως ένδειξη της εκτάσεως της παραβάσεως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, Musique diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 120, και του Πρωτοδικείου Gruber + Weber κατά Επιτροπής, σκέψη 42 ανωτέρω, σκέψη 237, και της 11ης Μαρτίου 1999, T-157/94, Ensidesa κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-707). Θεωρεί ότι η διατήρηση του ίδιου προστίμου κατόπιν της μειώσεως του κύκλου εργασιών που απορρέει από τον αποκλεισμό του κύκλου εργασιών σχετικά με τα «μητρικά διαλύματα» προσβάλλει τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας. Δευτερευόντως, υπενθυμίζει την ανεξαρτησία του Πρωτοδικείου έναντι της Επιτροπής για τον καθορισμό των προστίμων βάσει της εξουσίας πλήρους δικαιοδοσίας του Πρωτοδικείου.

- 47 Η Επιτροπή απορρίπτει το σύνολο των επιχειρημάτων της Roquette. Εκτιμά ότι κανένα στοιχείο δεν της παρείχε τη δυνατότητα να γνωρίζει ότι το υγρό γλυκονικό νάτριο της Roquette αντιστοιχούσε σε «μητρικά διαλύματα». Κατά την Επιτροπή, η Roquette επίτηδες άφησε να πλανάται επ' αυτού μια σχετική αβεβαιότητα. Προς στήριξη του ισχυρισμού αυτού παραπέμπει στις απαντήσεις της Roquette της 3ης Μαΐου 1999 και της 21ης Μαΐου 2001 στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών και στο εμπορικό έγγραφο που συνάπτεται στο έγγραφο της Roquette της 19ης Νοεμβρίου 1999. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι, σε καθένα από τα έγγραφα αυτά, η Roquette κάνει μνεία περί γλυκονικού νατρίου σε υγρή μορφή χωρίς να διευκρινίζει ότι πρόκειται για «μητρικά διαλύματα». Εξάλλου, από τις περιλαμβανόμενες στο από 19 Νοεμβρίου 1999 έγγραφο της Roquette αναφορές στο υγρό γλυκονικό νάτριο και στα «μητρικά διαλύματα» δεν μπορεί να συναχθεί με βεβαιότητα ότι η Roquette διέθετε στο εμπόριο μόνον υγρό γλυκονικό νάτριο του τύπου «μητρικών διαλυμάτων». Η Επιτροπή υπογραμμίζει το γεγονός ότι η Roquette γνώριζε ότι οι αιτήσεις παροχής πληροφοριών αποσκοπούσαν στην εκτίμηση της αγοράς που θιγόταν από τη σύμπραξη προς υπολογισμό των προστίμων. Κατά συνέπεια, θεωρεί ότι είναι ελάχιστα πειστικό το επιχείρημα ότι η Roquette, απαντώντας στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών, δεν έκανε μνεία περί της φύσεως του γλυκονικού νατρίου σε υγρή μορφή που παρήγε επειδή ήθελε να τηρήσει τη διατύπωση του εντύπου που της είχε διαβιβαστεί και φοβούμενη ότι, αποκλίνοντας από το έντυπο αυτό, θα θεωρηθεί ότι δεν τηρεί την υποχρέωση συνεργασίας. Η Επιτροπή αμφισβητεί ότι έχει κάποια σημασία η απόφαση Gruber + Weber κατά Επιτροπής, σκέψη 42 ανωτέρω, την οποία επικαλείται η Roquette, δεδομένου ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, η ίδια η Roquette την οδήγησε σε σφάλμα. Τέλος, η Επιτροπή σημειώνει ότι κανείς από τους μετέχοντες στη σύμπραξη δεν ανέφερε, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, ότι το υγρό γλυκονικό νάτριο της Roquette μπορούσε να μην καλύπτεται από τη σύμπραξη.
- 48 Επικουρικώς, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, έστω και αν το προϊόν σε υγρή μορφή της Roquette έπρεπε να μη ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό του κύκλου εργασιών σχετικά με το γλυκονικό νάτριο της τελευταίας, τούτο δεν θα επηρέαζε το αρχικό ποσό των 10 εκατομμυρίων ευρώ που καθόρισε η Επιτροπή για το πρόστιμο.
- 49 Εκθέτει, συναφώς, ότι το πρόστιμο πρέπει να είναι ανάλογο προς τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως και όχι προς τον κύκλο εργασιών της επιχειρήσεως. Οι κατευθυντήριες γραμμές ορίζουν ότι η σοβαρότητα πρέπει να εκτιμάται βάσει της φύσεως της παραβάσεως, του πραγματικού αντικτύπου της στην αγορά όταν αυτός μπορεί να εκτιμηθεί και της εκτάσεως της σχετικής γεωγραφικής αγοράς. Επιπλέον, ο τίτλος I Α των κατευθυντήριων γραμμών αλλά

και η νομολογία αναγνωρίζει ότι η εφαρμογή της αρχής της ισότητας μπορεί να οδηγήσει, όσον αφορά την ίδια συμπεριφορά, στον προσδιορισμό διαφορετικών προστίμων για τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις χωρίς η διαφοροποίηση αυτή να στηρίζεται σε αριθμητικό υπολογισμό (απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 2001, T-48/98, Acerinox κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-3859, σκέψη 90).

- 50 Στην υπό κρίση υπόθεση, η Επιτροπή εκτιμά ότι, ακόμα και αν το μερίδιο αγοράς της Roquette έπρεπε να μειωθεί από το 20,96 % στο 17,4 %, η Roquette θα εξακολουθούσε να είναι ένας από τους τρεις κύριους παραγωγούς γλυκονικού νατρίου, για τον οποίο θα έπρεπε να καθορίσει ένα αρχικό ποσό 10 εκατομμυρίων ευρώ. Θα εξακολουθούσε να υπερβαίνει κατά πολύ σε μέγεθος την ADM και τις μητρικές εταιρίες της Glucosa, που κατείχαν μερίδιο αγοράς μικρότερο του 10 % και στις οποίες επέβαλε πρόστιμο 5 εκατομμυρίων ευρώ.

2. Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 51 Εκ προοιμίου, πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις 34 και 38 της Αποφάσεως, δεν αμφισβητείται ότι το προϊόν που αποτελεί το αντικείμενο της παραβάσεως είναι το γλυκονικό νάτριο, που περιλαμβάνει το γλυκονικό νάτριο σε στερεά μορφή, το υγρό γλυκονικό νάτριο και το γλυκονικό οξύ, αποκλεισμένου του προϊόντος που καλείται «μητρικά διαλύματα».
- 52 Επιπλέον, από τις αιτιολογικές σκέψεις 48 και 381 της Αποφάσεως προκύπτει ότι τα αριθμητικά στοιχεία περί του κύκλου εργασιών που έλαβε υπόψη η Επιτροπή είναι εκείνα τα οποία προέρχονται από τις απαντήσεις των μετεχόντων στη σύμπραξη στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών που υπέβαλε η Επιτροπή και ότι τα αριθμητικά αυτά στοιχεία περί του κύκλου εργασιών αντιστοιχούν στα αριθμητικά στοιχεία που στηρίζονται στις πωλήσεις γλυκονικού νατρίου σε παγκόσμιο επίπεδο καθενός από τα μέλη της συμπράξεως κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους της παραβάσεως, δηλαδή του 1995. Έτσι, η Επιτροπή θεώρησε βάσει αυτών ότι, για το 1995, ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών της Roquette για το γλυκονικό νάτριο ανερχόταν σε 12 293 620 ευρώ και το συνακόλουθο μερίδιό της στην παγκόσμια αγορά μπορούσε να εκτιμηθεί σε 20,96 % (αιτιολογική σκέψη 48 της Αποφάσεως).

- 53 Κατόπιν εγγράφου ερωτήσεως του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι το ποσό των 12 293 620 ευρώ αντιστοιχούσε σε 80 216 582 γαλλικά φράγκα (FRF), ποσό το οποίο είχε ανακοινώσει η Roquette στην Επιτροπή με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών της 21ης Μαΐου 2001. Από την απάντηση αυτή της 21ης Μαΐου 2001 προκύπτει ότι το ποσό των 80 216 582 FRF, που αντιπροσώπευε τον παγκόσμιο κύκλο εργασιών της Roquette για το γλυκονικό νάτριο το 1995, αντιστοιχεί στο σύνολο του κύκλου εργασιών της Roquette για το γλυκονικό νάτριο σε στερεά μορφή (60 517 501 FRF), για το υγρό γλυκονικό νάτριο (16 029 382 FRF) και για το γλυκονικό οξύ (3 669 699 FRF) το 1995.
- 54 Τέλος, η Roquette επισύναψε στο υπόμνημα απαντήσεως μια βεβαίωση του Προέδρου και Γενικού Διευθυντή της κατά την οποία, το 1995 και τα προηγούμενα έτη, διέθετε στο εμπόριο με την ονομασία «gluconate liquide» μόνο «μητρικά διαλύματα». Η Επιτροπή δεν αμφισβήτησε το ακριβές της δηλώσεως αυτής ούτε με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, ούτε με τις απαντήσεις στις έγγραφες ερωτήσεις του Πρωτοδικείου, ούτε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.
- 55 Κατά συνέπεια, δεν αμφισβητείται ότι ο κύκλος εργασιών της Roquette που έλαβε υπόψη η Επιτροπή περιελάμβανε εκείνον που πραγματοποιούνταν από την πώληση «μητρικών διαλυμάτων», ενώ το προϊόν αυτό δεν αποτελούσε αντικείμενο της συμπράξεως. Επομένως, ο κύκλος εργασιών της Roquette που ελήφθη υπόψη προς προσδιορισμό του ύψους του προστίμου είναι εσφαλμένος. Έτσι, επιβλήθηκε στη Roquette, εκ σφάλματος, πρόστιμο του οποίου το ύψος δεν αντιστοιχεί κατάλληλα στη θέση της στην αγορά του προϊόντος που αποτέλεσε το αντικείμενο της παραβάσεως.
- 56 Οι συνέπειες του σφάλματος αυτού θα εκτιμηθούν, μετά την εξέταση των λοιπών λόγων που προβάλλει η Roquette, στο πλαίσιο της ασκήσεως από το Πρωτοδικείο της αρμοδιότητάς πλήρους δικαιοδοσίας.

Γ — *Επί του πραγματικού αντικτύπου της συμπράξεως*

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

57 Η Roquette ισχυρίζεται κατ' ουσίαν ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τα περιορισμένα αποτελέσματα της συμπράξεως κατά την εκτίμηση του πραγματικού αντικτύπου της στη σχετική αγορά. Επομένως, η Επιτροπή ενήργησε σε αντίθεση με την ίδια της την πρακτική και με την πάγια νομολογία, κατά παράβαση του άρθρου 15 του κανονισμού 17 και της αρχής της αναλογικότητας.

58 Πρέπει να υπομνησθεί συναφώς η πάγια νομολογία κατά την οποία η σοβαρότητα των παραβάσεων πρέπει να προσδιορίζεται σε συνάρτηση με πολλά στοιχεία όπως, ιδίως, οι ειδικότερες συνθήκες της υποθέσεως και το γενικό πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται, χωρίς να υπάρχει κάποιος δεσμευτικός ή αποκλειστικός πίνακας των κριτηρίων που πρέπει υποχρεωτικά να λαμβάνονται υπόψη (διάταξη του Δικαστηρίου της 25ης Μαρτίου 1996, C-137/95 P, SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-1611, σκέψη 54· απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιουλίου 1997, C-219/95 P, Ferriere Nord κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-4411, σκέψη 33· απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, T-9/99, HFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1487, σκέψη 443).

59 Με τις κατευθυντήριες γραμμές (σημείο 1 Α, πρώτο εδάφιο), η Επιτροπή εξέθεσε ότι, για να εκτιμήσει τη σοβαρότητα μιας παραβάσεως, λαμβάνει υπόψη, επιπλέον της φύσεως της παραβάσεως και της εκτάσεως της οικείας γεωγραφικής αγοράς, τον «πραγματικό αντίκτυπο [της παραβάσεως] επί της αγοράς εφόσον αυτός είναι δυνατόν να εκτιμηθεί».

60 Όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, από τις αιτιολογικές σκέψεις 334 έως 388 της Αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή πράγματι καθόρισε το ύψος του προστίμου,

που προσδιορίστηκε σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, λαμβάνοντας υπόψη τα τρία αυτά κριτήρια. Ειδικότερα, στο πλαίσιο αυτό, θεώρησε ότι η σύμπραξη είχε «ουσιαστικές επιπτώσεις» στην αγορά γλυκονικού νατρίου (αιτιολογική σκέψη 371 της Αποφάσεως).

- 61 Με την αιτιολογική σκέψη 340 της Αποφάσεως, η Επιτροπή διατύπωσε την ανάλυσής της ως ακολούθως:

«Η Επιτροπή φρονεί ότι η παράβαση, που διεπράχθη από επιχειρήσεις οι οποίες, κατά την περίοδο την οποία αφορά η παρούσα απόφαση, αντιπροσώπευαν άνω του 90 % της παγκόσμιας αγοράς και το 95 % της ευρωπαϊκής αγοράς του γλυκονικού νατρίου, είχε πραγματικό αντίκτυπο στην αγορά αυτή εντός του ΕΟΧ, καθόσον τέθηκε επιμελώς σε εφαρμογή. Οι διακανονισμοί, δεδομένου ότι αποσκοπούσαν ειδικώς στον περιορισμό του μεγέθους των πωλήσεων, στον προσδιορισμό τιμών υψηλότερων από εκείνες που θα ίσχυαν άλλως και στον περιορισμό των πωλήσεων σε ορισμένους πελάτες, πρέπει να επηρέασαν τη συνήθη μορφή των συμπεριφορών στην αγορά και, κατά συνέπεια, να είχαν συνέπειες στην αγορά αυτή».

- 62 Στην αιτιολογική σκέψη 341 της Αποφάσεως, η Επιτροπή τόνισε ότι, «κατά το μέτρο του δυνατού, [είχε γίνει] διάκριση μεταξύ του ζητήματος της εφαρμογής των συμφωνιών και του ζητήματος των συνεπειών που αυτή είχε στην αγορά», αλλ' ότι ήταν «ωστόσο αναπόφευκτο ότι ορισμένα πραγματικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για συναγωγή συμπερασμάτων στα δύο αυτά σημεία αλληλεπικαλύπτονταν».

- 63 Εν συνεχεία, πρώτον, η Επιτροπή ανέλυσε την εφαρμογή της συμπράξεως (αιτιολογικές σκέψεις 342 έως 351 της Αποφάσεως). Κατ' αυτήν, η εφαρμογή της συμπράξεως αποδεικνυόταν από διάφορα στοιχεία που αφορούσαν αυτό που η Επιτροπή θεωρούσε ακρογωνιαίο λίθο της συμπράξεως, ήτοι τις ποσοστώσεις πωλήσεων. Επιπλέον, η Επιτροπή επικαλέσθηκε το γεγονός ότι «η σύμπραξη χαρακτηριζόταν από τη διαρκή μέριμνα καθορισμού τιμών στόχων ή/και κατώτατων ορίων τιμών» και προσέθεσε ότι, κατά τη γνώμη της, «οι τιμές αυτές

[έπρεπε] να είχαν συνέπειες στη συμπεριφορά των μετεχόντων, μολονότι οι μετέχοντες αυτοί δεν τις προσέγγιζαν συστηματικά» (αιτιολογική σκέψη 348 της Αποφάσεως). Η Επιτροπή κατέληξε ότι «δεν μπορούσαν να υπάρχουν αμφιβολίες για την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής της [συμπράξεως]» (αιτιολογική σκέψη 350 της Αποφάσεως).

- 64 Δεύτερον, η Επιτροπή εκτίμησε τον αντίκτυπο της παραβάσεως στην αγορά του γλυκονικού νατρίου. Συναφώς, αναφέρθηκε κατ' αρχάς στην εκτίμηση της σχετικής αγοράς στις αιτιολογικές σκέψεις 34 έως 41 της Αποφάσεως. Εν συνεχεία, παραπέμποντας στην εκτίμηση που πραγματοποιήθηκε ήδη στις αιτιολογικές σκέψεις 235 και 236 της Αποφάσεως, η Επιτροπή υποστήριξε τα ακόλουθα, επικαλούμενη τους δύο πίνακες (στο εξής: διαγράμματα) που ελήφθησαν από τις εγκαταστάσεις της Roquette (αιτιολογική σκέψη 354 της Αποφάσεως):

«Από την εξέλιξη των τιμών που προκύπτει από τα [διαγράμματα] που βρέθηκαν στα γραφεία της Roquette κατά την επιθεώρηση προκύπτει ότι ο σκοπός που επεδίωκαν τα μέλη της συμπράξεως επετεύχθη, τουλάχιστον εν μέρει. Τα δύο [διαγράμματα], που απεικονίζουν την εξέλιξη της τιμής σε [γαλλικά φράγκα (FRF)] στην ευρωπαϊκή αγορά του γλυκονικού νατρίου από το 1977 έως το 1995, καταδεικνύουν μια πτώση το 1985. Η κίνηση αυτή προέκυψε πιθανώς από την εξαφάνιση της πρώην συμπράξεως και την επακόλουθη αύξηση της χρησιμοποιήσεως της παραγωγικής ικανότητας. Στα τέλη του 1986, το επίπεδο των τιμών είχε μειωθεί σχεδόν κατά το ήμισυ σε σχέση με τις αρχές του 1985. Είναι πολύ πιθανόν η εφαρμογή των συμφωνιών περί δημιουργίας της νέας συμπράξεως από το 1986 και μετά να συνετέλεσε σημαντικά στη μεγάλη αύξηση (διπλασιασμό) της τιμής που διαπιστώθηκε μεταξύ 1987 και 1989. Μετά από μια πτώση το 1989, λιγότερο σημαντική απ' ό,τι το 1985, το επίπεδο των τιμών παρέμεινε, μέχρι το 1995, κατά 60 % περίπου υψηλότερο απ' ό,τι το 1987.»

- 65 Στις αιτιολογικές σκέψεις 235 και 236 της Αποφάσεως, στις οποίες παραπέμπει η αιτιολογική σκέψη 354 της Αποφάσεως αυτής, η Επιτροπή σημείωσε τα ακόλουθα:

«(235) Δύο έγγραφα που ελήφθησαν από τις εγκαταστάσεις της Roquette κατά την επιθεώρηση είναι αρκούντως σαφή και αποτελούν αποδεικτικά στοιχεία

όσον αφορά τα αποτελέσματα που πέτυχε η σύμπραξη του γλυκονικού νατρίου. Τα έγγραφα αυτά περιέχουν, μεταξύ άλλων, ένα [διάγραμμα] που παρουσιάζει την “ευρωπαϊκή” μέση τιμή του γλυκονικού νατρίου από το 1977 έως το 1995.

(236) [Ένα από τα διαγράμματα] δείχνει παραστατικά ότι το 1981 και το 1987, όταν τέθηκαν αντιστοίχως σε εφαρμογή η “πρώτη” και η “δεύτερη” σύμπραξη, οι τιμές ανέβηκαν κατακόρυφα. Οι τιμές έπεσαν ξαφνικά το 1985, πράγμα που αντιστοιχεί στο πέρας της “πρώτης συμπράξεως”, όταν η Roquette αποσύρθηκε από αυτή. Το 1987 και το 1989, η τιμή του γλυκονικού νατρίου παρουσίασε σημαντική αύξηση· στην ουσία διπλασιάστηκε. Κατόπιν, από το 1989 έως το 1995, παρέμεινε κατά 60 % περίπου υψηλότερη από το χαμηλό επίπεδο του 1987. Σημειωτέον ότι, αντίθετα προς την περίοδο 1981-1986, η τιμή του γλυκονικού νατρίου μπόρεσε να διατηρηθεί σε πολύ υψηλό επίπεδο μέχρι το 1995.»

⁶⁶ Εν συνεχεία, η Επιτροπή συνόψισε, ανέλυσε και απέρριψε τα διάφορα επιχειρήματα που προέβησαν τα εμπλεκόμενα μέρη κατά τη διοικητική διαδικασία για να απορρίψουν το συμπέρασμα που αυτή άντλησε από τα διαγράμματα που ελήφθησαν από τις εγκαταστάσεις της Roquette. Όσον αφορά τα επιχειρήματα της ADM, η οποία ισχυρίστηκε ειδικότερα ότι η ίδια αυτή εξέλιξη των τιμών θα είχε συμβεί ακόμη και αν δεν υπήρχε η σύμπραξη, η Επιτροπή ανέφερε τα εξής (αιτιολογικές σκέψεις 359, 365 και 369 της Αποφάσεως):

«(359) [...] Τα επιχειρήματα που ανέπτυξε η ADM δεν αποδεικνύουν πειστικώς ότι η εφαρμογή της συμπράξεως δεν διαδραμάτισε κανένα ρόλο στις διακυμάνσεις των τιμών. Ναι μεν είναι αληθές ότι το σενάριο που πρότεινε η ADM μπορεί να επαληθευθεί αν δεν υφίσταται σύμπραξη, πλην όμως το ίδιο σενάριο συνάδει απολύτως με υφιστάμενη συμπαγινία. Η αύξηση της παραγωγικής ικανότητας που σημειώθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1980 μπορεί να υπήρξε ταυτόχρονα αιτία και αποτέλεσμα της εξαφανίσεως της πρώτης συμπράξεως (1981-1985). Από το 1987 και μετά, η εξέλιξη συνάδει απολύτως με την επαναδραστηριοποίηση της συμπράξεως που πραγματοποιήθηκε την περίοδο αυτή. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι η τιμή του

γλυκονικού νατρίου άρχισε να αυξάνει δεν μπορεί να εξηγηθεί πλήρως από τη λειτουργία και μόνον του ανταγωνισμού, αλλά πρέπει να ερμηνευθεί υπό το φως της συμφωνίας που συνήφθη μεταξύ των μετεχόντων όσον αφορά τις “κατώτατες τιμές”, την κατανομή των μεριδίων αγοράς, καθώς και το σύστημα πληροφόρησης και παρακολούθησης. Όλοι αυτοί οι παράγοντες συνετέλεσαν στην επιτυχία των αυξήσεων των τιμών.

[...]

- (365) [Ένα από τα διαγράμματα] που βρέθηκαν στα γραφεία της Roquette επιβεβαιώνει ότι μεταξύ του 1991 και του 1995, ήτοι κατά την περίοδο κατά την οποία η ADM μετείχε στη σύμπραξη, οι τιμές παρέμειναν σταθερές ή μειώθηκαν ελαφρώς. Από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι οι τιμές μειώθηκαν σημαντικά, ακόμα δε λιγότερο ότι δεν ήταν αποδοτικές. Η έξοδος της ADM από την αγορά εξηγείται πιθανότερα από τα σοβαρά τεχνικά προβλήματα που αντιμετώπισε αμέσως μετά την είσοδό της στη σύμπραξη και τα οποία συνέχισαν να υπάρχουν. Λόγω των προβλημάτων αυτών ουδέποτε μπόρεσε να τηρήσει τις ποσοστώσεις πωλήσεων.

[...]

- (369) Τέλος, είναι απίθανο τα μέρη να αποφάσισαν επανειλημμένως να συναντηθούν σε διάφορα μέρη ανά τον κόσμο για να καταλείμουν ποσοστώσεις πωλήσεων, να καθορίσουν τις τιμές και να μοιραστούν τους πελάτες σε μια τόσο μακρά περίοδο, λαμβανομένων επίσης υπόψη των κινδύνων που διέτρεχαν, αν είχαν την άποψη ότι η σύμπραξη είχε μόνον μηδενική ή περιορισμένη επίπτωση στην αγορά του γλυκονικού νατρίου.»

⁶⁷ Με βάση αυτήν την ανάλυση, οι διάφορες αιτιάσεις της Roquette όσον αφορά την εκ μέρους της Επιτροπής απόδειξη της υπάρξεως πραγματικού αντικτύπου της συμπράξεως μπορούν να διακριθούν ανάλογα με το αν αφορούν τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της συμπράξεως, τα στοιχεία που έλαβε υπόψη η Επιτροπή προκειμένου να αποδείξει την εφαρμογή

αυτή και το αποτέλεσμα της συμπράξεως και τον εκ μέρους της Επιτροπής συνυπολογισμό άλλων στοιχείων στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της πραγματικού αντικτύπου της συμπράξεως.

2. Όσον αφορά την εσφαλμένη μέθοδο που ακολούθησε η Επιτροπή προκειμένου να αποδείξει ότι η σύμπραξη είχε συγκεκριμένες επιπτώσεις στην αγορά

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

68 Στο περιθώριο των εκ μέρους της Roquette αμφισβητήσεων της σημασίας των στοιχείων που έλαβε υπόψη η Επιτροπή προκειμένου να αποδείξει την εφαρμογή και τα αποτελέσματα της συμπράξεως, η εταιρία αυτή αμφισβητεί τη δυνατότητα της Επιτροπής αποδείξει την ύπαρξη πραγματικού αντικτύπου με βάση συμπεράσματα στα οποία κατέληξε από την εφαρμογή της συμπράξεως.

69 Ειδικότερα, η Roquette αρνείται, αφενός, την ανάλυση στην οποία προέβη η Επιτροπή με τις αιτιολογικές σκέψεις 340 έως 351 της Αποφάσεως, όπου αυτή διατείνεται ότι, εφόσον η σύμπραξη τέθηκε σε εφαρμογή με κάθε επιμέλεια, θα έπρεπε να επηρεάσει το σύνηθες πλαίσιο συμπεριφοράς και ότι η ουσιαστική εφαρμογή των συμφωνιών δεν προϋποθέτει οπωσδήποτε τον επακριβή προσδιορισμό των ίδιων τιμών και όγκων πωλήσεων στην αγορά, αλλά ότι αρκούσε μια σχετική προσέγγιση σε ένα δεδομένο επίπεδο. Η Roquette αμφισβητεί, αφετέρου, το συμπέρασμα περί της υπάρξεως επιπτώσεων στην αγορά στο οποίο κατέληξε η Επιτροπή, στην αιτιολογική σκέψη 369 της Αποφάσεως, με βάση τις συνεχείς συναντήσεις των μερών κατά τη διάρκεια μιας μακράς περιόδου, παρά τους υφιστάμενους κινδύνους.

70 Η Επιτροπή αμφισβητεί το βάσιμο της επιχειρηματολογίας αυτής.

β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 71 Καταρχάς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με το σημείο 1 Α, πρώτο εδάφιο, των κατευθυντηρίων γραμμών, κατά τον υπολογισμό του προστίμου με βάση τη σοβαρότητα της παραβάσεως, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, «τον πραγματικό αντίκτυπο [της παραβάσεως] της αγοράς, εφόσον αυτός είναι δυνατόν να εκτιμηθεί».
- 72 Συναφώς, πρέπει να αναλυθεί η ακριβής σημασία της εκφράσεως «εφόσον αυτός [δηλαδή ο πραγματικός αντίκτυπος] είναι δυνατόν να εκτιμηθεί». Ειδικότερα, πρέπει να καθοριστεί αν υπό την έννοια της εκφράσεως αυτής η Επιτροπή μπορεί να λάβει υπόψη τον πραγματικό αντίκτυπο μιας παραβάσεως στο πλαίσιο του υπολογισμού των προστίμων μόνον αν, και στον βαθμό που, είναι σε θέση να εκφράσει ποσοτικά τον αντίκτυπο αυτό.
- 73 Όπως ορθώς ισχυρίστηκε η Επιτροπή, η εξέταση του αντικτύπου μιας συμπράξεως στη σχετική αγορά συνεπάγεται κατ' ανάγκην τη χρησιμοποίηση υποθέσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή πρέπει κυρίως να εξετάσει ποια θα ήταν η τιμή του επίμαχου προϊόντος αν δεν υπήρχε η σύμπραξη. Κατά την εξέταση όμως των αιτιών της πραγματικής εξελίξεως των τιμών, είναι παρακινδυνευμένο να γίνονται υποθέσεις σχετικά με την αντίστοιχη επίδραση καθεμιάς από τις αιτίες αυτές. Πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το αντικειμενικό γεγονός ότι, λόγω της συμπράξεως σχετικά με τις τιμές, τα μέρη παραιτήθηκαν ακριβώς από την ελευθερία τους να ανταγωνίζονται στον τομέα των τιμών. Έτσι, η αξιολόγηση της επιρροής παραγόντων άλλων πέραν αυτής της εκούσιας αποχής των μερών της συμπράξεως στηρίζεται αναγκαστικά σε πιθανότητες που είναι εύλογες, αλλά οι οποίες δεν μπορούν να εκφραστούν ποσοτικά με ακρίβεια.
- 74 Επομένως, δεν μπορεί να προσάπτεται στην Επιτροπή ότι στηρίχθηκε στον πραγματικό αντίκτυπο μιας συμπράξεως στη σχετική αγορά παρά το γεγονός ότι δεν μπορεί να εκφράσει ποσοτικά τον αντίκτυπο αυτό ή να παράσχει τα αριθμητικά στοιχεία της σχετικής εκτιμήσεως, καθόσον άλλως θα έχανε την πρακτική του αποτελεσματικότητα το κριτήριο αυτό που μπορεί να ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου.

- 75 Κατά συνέπεια, ο πραγματικός αντίκτυπος μιας συμπράξεως στη σχετική αγορά πρέπει να θεωρείται ότι έχει επαρκώς αποδειχθεί αν η Επιτροπή είναι σε θέση να παράσχει συγκεκριμένες και αξιόπιστες ενδείξεις από τις οποίες να προκύπτει, με εύλογη πιθανότητα, ότι η σύμπραξη είχε αντίκτυπο στην αγορά.
- 76 Εν προκειμένω, από τη σύνοψη της αναλύσεως στην οποία προέβη η Επιτροπή (βλ. σκέψεις 61 έως 66 ανωτέρω) προκύπτει ότι στηρίχθηκε σε δύο ενδείξεις για να συναγάγει την ύπαρξη «ουσιαστικών επιπτώσεων» της συμπράξεως στην αγορά. Πράγματι, αφενός, επικαλέστηκε το γεγονός ότι τα μέλη της συμπράξεως είχαν θέσει σε εφαρμογή επιμελώς τις συμφωνίες της συμπράξεως (βλ., ιδίως, αιτιολογική σκέψη 340 της Αποφάσεως, που παρατίθεται στη σκέψη 61 ανωτέρω) και ότι η σύμπραξη συνεχίστηκε κατά τη διάρκεια μιας μακράς περιόδου (αιτιολογική σκέψη 369 της Αποφάσεως, που παρατίθεται στη σκέψη 66 ανωτέρω). Αφετέρου, θεώρησε ότι τα διαγράμματα που κατασχέθηκαν στα γραφεία της Roquette δείχνουν μια κάποια αντιστοιχία μεταξύ των τιμών που είχε καθορίσει η σύμπραξη και εκείνων στις οποίες πωλούσαν πράγματι τα προϊόντα τους στην αγορά τα μέλη της συμπράξεως (αιτιολογική σκέψη 354 της Αποφάσεως, που παρατίθεται στη σκέψη 64 ανωτέρω).
- 77 Πρέπει να υπογραμμιστεί, καταρχάς, ότι η Επιτροπή δεν περιορίστηκε να συναγάγει απλώς από την ουσιαστική εφαρμογή της συμπράξεως την ύπαρξη πραγματικού αντικτύπου στην αγορά γλυκονικού νατρίου. Πράγματι, όπως προκύπτει από τα προαναφερθέντα ανωτέρω αποσπάσματα της Αποφάσεως, η Επιτροπή επεδίωξε να εξετάσει χωριστά, στο μέτρο του δυνατού, την εφαρμογή της συμπράξεως και τον πραγματικό αντίκτυπό της στην αγορά, εκτιμώντας, κατ' ουσίαν, ότι η εφαρμογή μιας συμπράξεως αποτελεί προηγούμενη και αναγκαία προϋπόθεση για την απόδειξη του πραγματικού αντικτύπου της χωρίς ωστόσο τούτο να αρκεί για την απόδειξη αυτή (βλ., επ' αυτού, αιτιολογική σκέψη 341 της Αποφάσεως). Ασφαλώς, με την αιτιολογική σκέψη 341 της Αποφάσεως η Επιτροπή δέχθηκε ότι ήταν «αναπόφευκτο ορισμένα πραγματικά στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη για τη συναγωγή συμπερασμάτων επί των δύο αυτών σημείων να αλληλεπικαλύπτονται» —λόγος για τον οποίο η Επιτροπή δεν χρησιμοποιούσε πάντοτε, όπως προβάλλει η Roquette, τους κατάλληλους όρους στο πλαίσιο

καθενός από τα μέρη αυτά της αναλύσεώς της—, δεν μπορεί όμως να προσάπτεται στην Επιτροπή ότι προέβη σε σύγκυση μεταξύ της εφαρμογής και του πραγματικού αντικτύπου της συμπράξεως. Εξάλλου, η ουσιαστική εφαρμογή της συμπράξεως συνιστά μια πρώτη ένδειξη περί της υπάρξεως πραγματικού αντικτύπου της συμπράξεως, δεδομένου ότι αποτελεί μια αναγκαία σχετική προϋπόθεση.

- 78 Επιπλέον, δεν μπορεί να προσάπτεται στην Επιτροπή ότι θεώρησε ότι, δεδομένου ότι τα μέλη της συμπράξεως αντιπροσώπευαν άνω του 90 % της παγκόσμιας αγοράς γλυκονικού νατρίου και του 95 % της αγοράς του ΕΟΧ και αφιέρωναν σημαντικούς πόρους στην οργάνωση, στην παρακολούθηση και στην εποπτεία των συμφωνιών της συμπράξεως, η εφαρμογή της συμπράξεως αυτής αποτελεί σοβαρή ένδειξη περί της υπάρξεως αποτελεσμάτων στην αγορά, ενώ (βλ. σκέψη 67 ανωτέρω), εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν περιορίστηκε απλώς στην ανάλυση αυτή.
- 79 Επιπλέον, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι η σημασία τής εν λόγω ενδείξεως αυξάνεται παράλληλα με τη διάρκεια της συμπράξεως. Πράγματι, η εύρυθμη λειτουργία μιας περίπλοκης συμπράξεως που αφορά, όπως εν προκειμένω, τον καθορισμό τιμών, την κατανομή των αγορών και την ανταλλαγή πληροφοριών συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, σημαντικά διοικητικά έξοδα και διαχειριστικές δαπάνες. Επομένως, η Επιτροπή ευλόγως θεώρησε ότι το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις συνέχισαν την παράβαση και εξασφάλισαν την αποτελεσματικότητά της όσον αφορά τις διοικητικές φύσεως εργασίες κατά τη διάρκεια μιας μακράς περιόδου, μάλιστα δε παρά τους κινδύνους που ενέχουν τέτοιου είδους παράνομες δραστηριότητες, αποτελεί ένδειξη ότι τα μέλη της συμπράξεως αποκόμιζαν κάποιο όφελος από αυτή και, επομένως, η εν λόγω σύμπραξη είχε πραγματικό αντίκτυπο στη σχετική αγορά, έστω και αν αυτό δεν μπορούσε να εκτιμηθεί.
- 80 Από τις ανωτέρω σκέψεις συνάγεται ότι η Επιτροπή δεν ακολούθησε εσφαλμένη μέθοδο προκειμένου να εκτιμήσει τον πραγματικό αντίκτυπο της συμπράξεως στην αγορά γλυκονικού νατρίου.

3. Επί των αιτιάσεων που στηρίζονται στα στοιχεία που έλαβε υπόψη η Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή και τα αποτελέσματα της συμπράξεως

α) Όσον αφορά τα διάφορα στάδια της συμπράξεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

81 Κατά τη Roquette, η Επιτροπή διακρίνει με την Απόφαση τρία στάδια της διαπράξεως της παραβάσεως, ήτοι το «προπαρασκευαστικό» (από τον Μάιο του 1986 έως τον Απρίλιο του 1987), το «λειτουργικό» (από τον Απρίλιο του 1987 έως τον Μάιο του 1990, ημερομηνία εισόδου της ADM στη σύμπραξη) και το στάδιο «φθίνουσας πορείας» της συμπράξεως (από τον Μάιο του 1990 έως τον Ιούνιο του 1995). Η Roquette ισχυρίζεται ότι η διάκριση αυτή προφανώς στηρίζεται στο επίπεδο των συνεπειών της συμπράξεως στην αγορά και ότι η Επιτροπή δεν εκτίμησε καταλλήλως τα αποτελέσματα της συμπράξεως κατά τη διάρκεια του πρώτου και του τελευταίου σταδίου.

82 Η Roquette εκτιμά ότι, κατά τη διάρκεια του προπαρασκευαστικού σταδίου, δεν υπήρξε κανένα πραγματικό αποτέλεσμα σε βάρος του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, διότι τότε οι μετέχοντες προέβαιναν αποκλειστικά σε επαφές μεταξύ τους και απλώς συμφώνησαν επί των γενικών αρχών της συμπράξεως. Όπως δέχθηκε η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 106 της Αποφάσεως, η σύσκεψη του Μαΐου 1986 δεν είχε αποτελέσματα και, επομένως, δεν έπρεπε να ληφθεί υπόψη για την εκτίμηση των αποτελεσμάτων της συμπράξεως, οπότε η Roquette εκτιμά ότι η σύσκεψη της 19ης και της 20ής Φεβρουαρίου 1987 δεν είχε αποτελέσματα και η Επιτροπή επίσης δεν θα έπρεπε να τη λάβει υπόψη. Σύμφωνα με τη Roquette, κατά την τελευταία αυτή σύσκεψη προσδιορίστηκαν μόνον οι αρχές της συμπράξεως, όχι όμως οι πρακτικές λεπτομέρειες, οι οποίες αποφασίστηκαν μόνον κατά τη σύσκεψη της 11ης και της 12ης Απριλίου 1987. Επομένως, η Επιτροπή δεν μπορούσε να λάβει υπόψη τα αποτελέσματα της παραβάσεως παρά μόνον από τον Απρίλιο του 1987 και όχι από τον Φεβρουάριο του 1987 όπως έπραξε.

- 83 Επιπλέον, η Roquette εκτιμά ότι η Επιτροπή, ενεργούσα αμελώς, παρέλειψε να λάβει υπόψη τις λειτουργικές ατέλειες της συμπράξεως κατά το στάδιο της φθίνουσας πορείας της συμπράξεως, όσον αφορά την εκτίμηση των αποτελεσμάτων της στην αγορά. Έτσι, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τον κλυδωνισμό του συστήματος αντισταθμίσεως που οφειλόταν στην αδυναμία της ADM να τηρήσει τις ποσοτώσεις που της είχαν χορηγηθεί από την είσοδό της στη σύμπραξη, ενώ η Επιτροπή αναγνωρίζει τα σχετικά πραγματικά περιστατικά με τις αιτιολογικές σκέψεις 100, 200 και 209 της Αποφάσεως. Ακόμη, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τη μη εφαρμογή των αρχών που συμφωνήθηκαν στις συσκέψεις, ιδίως όσον αφορά την ανακοίνωση δεδομένων σχετικά με τις πωλήσεις και την τήρηση των ποσοτώσεων από τους μετέχοντες στη σύμπραξη. Ειδικότερα, η Roquette ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη την άρνησή της να μετάσχει στο σύστημα εξωτερικής εποπτείας, πράγμα που της παρείχε περιθώρια λήψεως αυτόνομων αποφάσεων.
- 84 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της επιχειρηματολογίας αυτής.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 85 Όσον αφορά το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τις διάφορες περιόδους της συμπράξεως, πρέπει να τονιστεί, καταρχάς, ότι, σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς της Roquette, η Επιτροπή δεν προσδιόρισε το επίπεδο των συνεπειών της συμπράξεως σε συνάρτηση με καθένα από τα στάδια της συμπράξεως. Πράγματι, από τις αιτιολογικές σκέψεις 352 επ. της Αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις συνέπειες της συμπράξεως στο πλαίσιο μιας και μόνης περιόδου καλύπτουσας το σύνολο της διάρκειας της παραβάσεως.
- 86 Επιπλέον, όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι η σύμπραξη δεν είχε αποτελέσματα κατά το προπαρασκευαστικό στάδιό της, ασφαλώς από την Απόφαση προκύπτει ότι, κατά τη σύσκεψη της 19ης και της 20ής Φεβρουαρίου 1987 στο Άμστερνταμ, η εταιρία Benckiser GmbH (η οποία, το 1988, μεταβίβασε τις σχετικές με το γλυκονικό νάτριο δραστηριότητές της στη Jungbunzlauer), η Fujisawa, η Glucona

και η Roquette συνήψαν μια γενική συμφωνία πλαίσιο, οι πρακτικές λεπτομέρειες εφαρμογής της οποίας επρόκειτο να εξεταστούν στην επόμενη σύσκεψη, που προβλεπόταν δύο μήνες αργότερα στο Vancouver (αιτιολογικές σκέψεις 108 και 109 της Αποφάσεως), και ότι, στη σύσκεψη της 11ης και της 12ης Απριλίου 1987 στο Vancouver, οι ίδιες εταιρίες, καθώς και η Finnsugar, διευκρίνισαν τις αρχές εφαρμογής της συμπράξεως (αιτιολογικές σκέψεις 112, 113, 115 και 116 της Αποφάσεως).

87 Εντούτοις, κατά τη σύσκεψη της 19ης και της 20ής Φεβρουαρίου 1987 στο Άμστερνταμ συμφωνήθηκε, όσον αφορά την αρχή του προσδιορισμού, της παγίωσης και της τηρήσεως των μεριδίων της αγοράς βάσει των πραγματικών στοιχείων περί των όγκων πωλήσεως του έτους ή των δύο προηγούμενων ετών, ότι τα εν λόγω στοιχεία των πωλήσεων του 1986 έπρεπε να αποτελέσουν βάση αναφοράς (αιτιολογική σκέψη 108 της Αποφάσεως) και ότι τα μερίδια της αγοράς έπρεπε να κατανεμηθούν σε συνάρτηση με ορισμένα συγκεκριμένα ποσοστά. Το τελευταίο αυτό στοιχείο προκύπτει από ένα σημείωμα του εκπροσώπου της Roquette της 3ης Μαρτίου 1997, που κατέθεσε η Roquette κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας στην Επιτροπή. Κατά συνέπεια, στη σύσκεψη της 19ης και της 20ής Φεβρουαρίου 1987 στο Άμστερνταμ, συμφωνήθηκαν, τουλάχιστον, ορισμένες πρακτικές λεπτομέρειες μεταξύ των μερών, που παρείχαν τη δυνατότητα μερικής εφαρμογής της συμπράξεως. Επομένως, η εφαρμογή της από την ημερομηνία αυτήν δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, τούτο δε παρά τις διάφορες διευκρινίσεις που επήλθαν στη συνέχεια.

88 Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι δεν ελήφθη υπόψη ο περιορισμός των αποτελεσμάτων της συμπράξεως κατά τη διάρκεια της περιόδου της φθίνουσας πορείας της συμπράξεως, προκύπτει, ασφαλώς, από την Απόφαση ότι η μη τήρηση των ποσοστώσεων εκ μέρους της ADM οδήγησε σε πολλές συγκρούσεις μεταξύ των διαφόρων μελών της συμπράξεως και σε αιτήματα καταργήσεως του συστήματος αντισταθμίσεως (βλ., ιδίως, αιτιολογικές σκέψεις 100, 200 και 209 της Αποφάσεως). Εντούτοις, η αδυναμία της ADM να τηρήσει την ποσοστώση πωλήσεων που είχε, ενώ τα λοιπά μέλη της συμπράξεως περιόριζαν την προσφορά του σχετικού προϊόντος, μείωσε ακόμη περισσότερο την προσφορά γλυκονικού νατρίου στην αγορά, πράγμα το οποίο δεν απάμβλυνε, αλλά μάλλον ενίσχυσε τα αποτελέσματα της συμπράξεως στην αγορά.

89 Επιπλέον, όσον αφορά τους ισχυρισμούς της Roquette σχετικά με τη μη τήρηση εκ μέρους των μετεχόντων στη σύμπραξη της υποχρεώσεως ανακοινώσεως δεδομένων σχετικά με τις πωλήσεις τους και την τήρηση των ποσοστώσεων κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου φθίνουσας πορείας της συμπράξεως, πρέπει να σημειωθεί ότι,

προς στήριξη του επιχειρήματος αυτού, η Roquette περιορίστηκε στην επίκληση της αρνήσεώς της να μετάσχει στο σύστημα εξωτερικής εποπτείας, πράγμα το οποίο της παρείχε περιθώρια λήψεως αυτόνομων αποφάσεων. Όμως, κατά πάγια νομολογία, η ουσιαστική συμπεριφορά που μια επιχείρηση υποστηρίζει ότι επέδειξε δεν έχει σημασία για την εκτίμηση συνεπειών της συμπράξεως στην αγορά, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη είναι εκείνα που προκύπτουν από την όλη παράβαση στην οποία αυτή μετέσχε (απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-49/92 P, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, Συλλογή 1999, σ. I-4125, σκέψεις 150 και 152, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Ιουλίου 2003, T-224/00, Archer Daniels Midland και Archer Daniels Midland Ingredients κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-2597, σκέψεις 160 και 167). Κατά συνέπεια, το επιχείρημα ότι δεν ελήφθη υπόψη ο περιορισμός των αποτελεσμάτων της συμπράξεως κατά τη διάρκεια της περιόδου της φθίνουσας πορείας της συμπράξεως είναι επίσης αβάσιμο.

90 Τέλος, εν πάση περιπτώσει, έστω και αν προκύπτει ότι η σύμπραξη δεν λειτουργούσε κατά τη διάρκεια του προπαρασκευαστικού σταδίου και του σταδίου της φθίνουσας πορείας της, τούτο δεν μπορεί, καθαυτό, να αποτελεί ένδειξη ότι η σύμπραξη δεν είχε συνέπειες στην αγορά. Οι συνέπειες μιας συμπράξεως δεν αποτελούν οπωσδήποτε συνάρτηση της διάρκειάς της. Έτσι, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι, όταν τα αποτελέσματα μιας συμπράξεως είναι ανύπαρκτα μεν κατά τη διάρκεια μιας μακράς περιόδου αλλά καταστροφικά κατά τη διάρκεια μιας βραχείας περιόδου, το όλο αποτέλεσμα της συμπράξεως αυτής είναι εξίσου σημαντικό με εκείνο μιας συμπράξεως που παρήγαγε κάποια αποτελέσματα καθ' όλη τη σχετική περίοδο. Κατά συνέπεια, η ανυπαρξία αποτελεσμάτων ή τα περιορισμένα αποτελέσματα της συμπράξεως κατά τη διάρκεια ορισμένων περιόδων, έστω και αν αποδεικνύεται κάτι τέτοιο, δεν αποτελούν στοιχεία που να βεβαιώνουν οπωσδήποτε ότι αυτή είχε λιγότερες συνέπειες έναντι εκείνων που θα είχε μια σύμπραξη παράγουσα τα αποτελέσματά της όλο το σχετικό χρονικό διάστημα.

91 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, οι αιτιάσεις της Roquette που στηρίζονται στο επιχείρημα ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τις διαφορετικές περιόδους της συμπράξεως πρέπει να απορριφθούν.

β) Όσον αφορά τη μη επίτευξη των σκοπών της συμπράξεως κατά το λειτουργικό στάδιο

Εισαγωγή

92 Η Roquette εκτιμά επίσης ότι η σύμπραξη είχε περιορισμένα αποτελέσματα κατά τη διάρκεια του «λειτουργικού» σταδίου (από τον Απρίλιο του 1987 μέχρι τον Μάιο

του 1990), πράγμα το οποίο η Επιτροπή δεν έλαβε δεόντως υπόψη. Ειδικότερα, η Roquette ισχυρίζεται ότι δεν ελήφθη υπόψη το γεγονός των περιορισμένων αποτελεσμάτων της συμπράξεως, που οφείλονταν στις ατέλειες του συστήματος εποπτείας, και η μη επίτευξη των σκοπών της συμπράξεως τους οποίους αποτελούσαν η εισαγωγή συστήματος ποσοστώσεων, ο καθορισμός των τιμών και η κατανομή των πελατών.

93 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί προ παντός ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε, εν προκειμένω, τα αποτελέσματα της συμπράξεως με βάση την πλήρη πραγματοποίηση των σκοπών αυτών. Η Επιτροπή θεώρησε ότι η ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των μερών, ο λεπτομερής καθορισμός των μεριδίων της αγοράς, ο προσδιορισμός τιμών στόχων ή/και κατώτατων ορίων τιμών και η «κατανομή» των πελατών μεταξύ των μελών της συμπράξεως κατά τις συσκέψεις βεβαιώνουν, κατά κύριο λόγο, την εφαρμογή της συμπράξεως. Λαμβανομένης υπόψη της εφαρμογής αυτής και της εξελίξεως των τιμών στην αγορά του γλυκονικού νατρίου, όπως προκύπτει, κατά την Επιτροπή, από τα διαγράμματα που κατασχέθηκαν στα γραφεία της Roquette, η Επιτροπή συνάγει την, τουλάχιστον μερική, πραγματοποίηση του κύριου σκοπού που επιδίωκαν τα μέλη της συμπράξεως, που είναι η τεχνητή διατήρηση υψηλής τιμής του γλυκονικού νατρίου (αιτιολογική σκέψη 354 της Αποφάσεως).

94 Πρέπει, επομένως, να εξεταστεί καθεμία από τις αντιρρήσεις της Roquette όσον αφορά τη μη επίτευξη των σκοπών της συμπράξεως προκειμένου να προσδιοριστεί αν αυτές μπορούν να θέσουν υπό αμφισβήτηση την εφαρμογή της συμπράξεως όπως την απέδειξε η Επιτροπή. Πράγματι, δεδομένου ότι η εφαρμογή μιας συμπράξεως αποτελεί προϋπόθεση της υπάρξεως πραγματικού αντικτύπου της, η αμφισβήτηση της εφαρμογής της συμπράξεως καθιστά αδύνατη την απόδειξη της υπάρξεως πραγματικού αντικτύπου της.

Το σύστημα εποπτείας

— Επιχειρήματα των διαδίκων

95 Η Roquette διατείνεται ότι το σύστημα εποπτείας, που θεωρείται βασικό στοιχείο των αποτελεσμάτων της συμπράξεως, ήταν εντελώς προβληματικό. Αυτό το είχε

παραδεχτεί η Επιτροπή με τις αιτιολογικές σκέψεις 93, 172, 195 και 214 της Αποφάσεως και το υπογράμμισε η Roquette με το υπόμνημα συνεργασίας της 22ας Ιουλίου 1999 (στο εξής: υπόμνημα της 22ας Ιουλίου 1999), που εκθέτει ότι τα μέλη της συμφωνίας παρείχαν ανακριβή δεδομένα. Η Επιτροπή, ωστόσο, δεν έλαβε υπόψη τα προβλήματα αυτά του συστήματος εποπτείας κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως.

96 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της επιχειρηματολογίας αυτής.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

97 Όσον αφορά τα συστήματα εποπτείας, δηλαδή, αρχικά, εκείνο που λειτουργούσε μέσω μιας ελβετικής εταιρίας καταπιστευτικής διαχειρίσεως, που συνέλεγε στατιστικά δεδομένα για τα μέλη της συμπράξεως, καθώς και εκείνο βάσει του οποίου ένα από τα μέλη της συμπράξεως συνέλεγε τα δεδομένα από τα διάφορα μέλη της συμπράξεως προκειμένου να τα διαβιβάσει στη συνέχεια στα λοιπά μέλη της συμπράξεως (αιτιολογική σκέψη 92 της Αποφάσεως), δεν αμφισβητείται ότι δεν λειτουργούσαν σωστά, έτσι ώστε τα δεδομένα που διαβιβάζονταν μέσω των συστημάτων αυτών να μην ανταποκρίνονται πλήρως προς την πραγματική κατάσταση της αγοράς.

98 Εντούτοις, κανένα από τα στοιχεία που επικαλείται η Roquette δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση το γεγονός ότι τα εμπλεκόμενα στη σύμπραξη μέρη διαβιβαζαν δεδομένα στο πλαίσιο του συστήματος εποπτείας. Επιπλέον, τα διαβιβαζόμενα δεδομένα, έστω και αν γίνει δεκτό ότι ήταν κατά προσέγγιση, έπρεπε, τουλάχιστον, να έχουν κάποια σημασία και, επομένως, μια χρησιμότητα για τα εμπλεκόμενα στη σύμπραξη μέρη. Πράγματι, ουδέποτε, τα μέρη αυτά έπαψαν να διαβιβαζουν δεδομένα στο σύστημα εποπτείας και συνέχισαν να συναντώνται προκειμένου να συζητήσουν και να προσδιορίσουν τις ποσοτώσεις βάσει αυτών.

- 99 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή μπορούσε βασίμως να συμπεράνει, με την αιτιολογική σκέψη 344 της Αποφάσεώς της, ότι τα μέρη είχαν θέσει σε εφαρμογή ένα σύστημα εποπτείας, έστω και ατελές.

Οι ποσοτώσεις

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 100 Η Roquette ισχυρίζεται ότι η επίτευξη του σκοπού της δημιουργίας ενός συστήματος ποσοτώσεων πωλήσεως κατέστη αδύνατη σε μεγάλο βαθμό λόγω των προβλημάτων του συστήματος εποπτείας. Εξάλλου, από τις αιτιολογικές σκέψεις 181, 196, 200, 209 και 225 της Αποφάσεως προκύπτει σαφώς το γεγονός ότι η τήρηση των ποσοτώσεων ήταν συνεχώς πηγή δυσχερειών. Επιπλέον, η Roquette, καθ' όλη τη διάρκεια της συνεργασίας που είχε με την Επιτροπή, επέστησε την προσοχή της επί του γεγονότος ότι οι ποσοτώσεις δεν ετηρούντο. Έτσι, εξέθεσε με το υπόμνημά της 22ας Ιουλίου 1999 ότι η ίδια πάντοτε παρήγε και πωλούσε τον μέγιστο όγκο προϊόντων που της επέτρεπαν οι βιομηχανικές της δυνατότητες —αποκλειομένης για τον λόγο αυτό κάθε ιδέας περί περιορισμού της παραγωγής ή των πωλήσεων—, ακολουθώντας την εξέλιξη της ζήτησης. Η Roquette υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή δεν αμφισβήτησε την κατάσταση αυτή, χωρίς όμως να τη λάβει υπόψη στην ανάλυσή της. Έκανε επίσης μνεία περί της υπερβάσεως των ποσοτώσεων πωλήσεως εκ μέρους ορισμένων μελών της συμπράξεως, πράγμα το οποίο κλονίζει την αξιοπιστία των ισχυρισμών της Επιτροπής όσον αφορά την ακρίβεια των ετησίων καθοριζόμενων ποσοτήτων. Τέλος, η Roquette εκτιμά ότι η ανάλυσή της επιβεβαιώνεται από τις σημαντικές υπερβάσεις των δικών της ποσοτώσεων, πράγμα το οποίο οδήγησε στην απώλεια ενός σημαντικού πελάτη κατ' εφαρμογήν της κυρώσεως που της επέβαλαν τα λοιπά μέλη της συμπράξεως.

- 101 Η Roquette αμφισβητεί τη συλλογιστική της Επιτροπής με την οποία αυτή καταλήγει, βάσει των μικρών διαφορών μεταξύ των συμφωνηθεισών ποσοτώσεων και των πράγματι πωλούμενων ποσοτήτων, ότι το σύστημα των ποσοτώσεων

«πράγματι εφαρμοζόταν» από τα μέρη (αιτιολογική σκέψη 346 της Αποφάσεως). Κατά τη Roquette, δεν μπορεί να συναχθεί ένα τέτοιο συμπέρασμα με βάση τα στοιχεία που διαβίβαζαν τα μέλη στο πλαίσιο της συμπράξεως, διότι αποδεικνύεται σαφώς ότι τα στοιχεία αυτά ήταν τις περισσότερες φορές ανακριβή και, στην περίπτωση της, το σύστημα ποσοτώσεων δεν είχε καμία επίπτωση επί της εμπορικής πολιτικής της. Η αναποτελεσματικότητα του συστήματος ποσοτώσεων αποδεικνύεται από την αδυναμία των μελών της συμπράξεως να υποχρεώσουν τη Roquette ή την ADM να τηρήσουν τις ποσοτώσεις τους. Τέλος, η Roquette αμφισβητεί την κρίση της Επιτροπής, που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 347 της Αποφάσεως, ότι η εφαρμογή των ποσοτώσεων ήταν αποτέλεσμα «επιμελούς προετοιμασίας», καθόσον ο καθορισμός των ποσοτώσεων μαζί με ένα σύστημα αντισταθμίσεως συνιστά στοιχείο που απαμβλύνει τα αποτελέσματα των ποσοτώσεων αυτών.

102 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη των επιχειρημάτων αυτών.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

103 Όσον αφορά την εκτίμηση των ποσοτώσεων εκ μέρους της Επιτροπής, η Roquette θεωρεί, πρώτον, ότι η αποτελεσματικότητα του συστήματος ποσοτώσεων εξουδετερώθηκε σε μεγάλο βαθμό λόγω των προβλημάτων του συστήματος εποπτείας. Όμως, δεδομένου ότι, όπως σημειώθηκε ανωτέρω στη σκέψη 98, τα ενδεχόμενα προβλήματα του συστήματος εποπτείας δεν ήταν φύσεως τέτοιας ώστε να θέσουν υπό αμφισβήτηση την εφαρμογή του, τα προβλήματα αυτά δεν ήταν ικανά ούτε να επηρεάσουν την εφαρμογή ενός συστήματος καθορισμού ποσοτώσεων, χάρη στο ως άνω σύστημα εποπτείας.

104 Δεύτερον, η Roquette διατείνεται ότι τα μέλη της συμπράξεως δεν τηρούσαν τις ποσοτώσεις. Ναι μεν, ασφαλώς, όπως εκθέτει η Επιτροπή με την Απόφαση, ορισμένα στοιχεία βεβαιώνουν τη μη τήρηση των ποσοτώσεων από ορισμένους επιχειρηματίες, πρέπει όμως να υπογραμμιστεί ότι τα μέλη συνέχισαν να συζητούν

τακτικά σχετικά με τις ποσοστώσεις αυτές και με την τήρησή τους. Τούτο αποτελεί επαρκή απόδειξη ότι τα μέλη προετοίμασαν το σύστημα ποσοστώσεων και ότι αυτό τέθηκε σε εφαρμογή, τουλάχιστον μερικώς. Πράγματι, αν οι συζητήσεις για τις ποσοστώσεις ήταν καθαρά θεωρητικές όπως ισχυρίζεται η Roquette, τα μέλη της συμπράξεως δεν θα αφιέρωναν χρόνο να συζητούν σχετικά με τις ποσοστώσεις αυτές.

105 Επιπλέον, προκύπτει, χωρίς η Roquette να αμφισβητεί το στοιχείο αυτό, ότι ορισμένα μέλη της συμπράξεως ενεπλάκησαν σε έριδες όσον αφορά την τήρηση των ποσοστώσεων. Έτσι, γίνεται λόγος σχετικά με μια έριδα μεταξύ των μελών όταν οι εκπρόσωποι της Finnsugar ανακοίνωσαν την πρόθεσή τους να αυξήσουν αισθητά το μερίδιο της αγοράς που είχαν (αιτιολογική σκέψη 125 της Αποφάσεως). Το γεγονός ότι η Finnsugar προέβη στην εν λόγω ανακοίνωση προθέσεως και η αντίδραση που αυτή προκάλεσε αποτελούν ένδειξη περί της υπάρξεως προηγούμενης συμφωνίας σχετικά με τις ποσοστώσεις και με μια κατανομή των μεριδίων της αγοράς. Ομοίως, η απευθυνόμενη στην ADM πρόσκληση να τηρήσει τις δικές της ποσοστώσεις και η δυσaráεσκεια της Glucona κατόπιν της μη τηρήσεως εκ μέρους της ADM των εν λόγω ποσοστώσεων σημαίνουν ότι η Glucona θεωρούσε ότι δεσμευόταν από τις ποσοστώσεις που είχαν χορηγηθεί στα μέλη βάσει της συμπράξεως και, κατά συνέπεια, από τις δικές της ποσοστώσεις, πράγμα το οποίο αφήνει να εννοηθεί ότι τις τηρούσε σε κάποια περίοδο (αιτιολογική σκέψη 193 της Αποφάσεως).

106 Τρίτον, η Roquette ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να θεωρήσει αξιόπιστα τα στοιχεία που διαβίβαζαν τα μέλη στο πλαίσιο της συμπράξεως, διότι αποδεικνύεται ότι τα στοιχεία αυτά ήταν τις περισσότερες φορές ανακριβή. Κατά συνέπεια, η Roquette εκτιμά ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να αποδείξει την εφαρμογή της συμπράξεως βασιζόμενη στη μικρή διαφορά μεταξύ των ποσοστώσεων και των πράγματι πωλούμενων ποσοτήτων.

107 Ναι μεν, ασφαλώς, δεν μπορεί να αποκλείεται ότι ορισμένα μέλη της συμπράξεως διαβίβασαν ανακριβή στοιχεία τα οποία τα άλλα μέλη θεωρούσαν ακριβή, ωστόσο υπήρξε πράγματι διαβίβαση στοιχείων μεταξύ των μελών και τα μερίδια της αγοράς υπολογίστηκαν με ακρίβεια και κατανεμήθηκαν μεταξύ τους. Τούτο αποτελεί ένδειξη σχετικά με την εφαρμογή της συμπράξεως.

- 108 Τέταρτον, η Roquette ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι ούτε η ίδια ούτε η ADM υποχρεώθηκαν να τηρήσουν τις ποσοτώσεις τους βεβαιώνει ότι το σύστημα αντισταθμίσεως δεν λειτουργούσε. Επιπλέον, η Roquette εκτιμά ότι ο καθορισμός των ποσοτώσεων παράλληλα με ένα σύστημα αντισταθμίσεως μπορεί να καταστήσει λιγότερο δεσμευτικές τις ποσοτώσεις αυτές, οπότε η Επιτροπή δεν μπορεί να συνάγει απλώς και μόνον από την εφαρμογή των ποσοτώσεων ότι αυτές αποτέλεσαν το αντικείμενο επιμελούς προετοιμασίας.
- 109 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι στο πλαίσιο του συστήματος αντισταθμίσεως αυξάνονταν ή μειώνονταν, σε ετήσια βάση, σε συνάρτηση με τη διαφορά μεταξύ της ετήσιας ποσοτώσεως που είχε χορηγηθεί σε μια επιχείρηση και των πραγματικών της πωλήσεων, οι ποσοτώσεις που θα χορηγούνταν στην επιχείρηση για το επόμενο έτος. Έτσι, σε μια επιχείρηση που ένα έτος υπερέβαινε την ετήσια ποσόστωση που της είχε χορηγηθεί θα επιβαλλόταν μείωση της ετήσιας ποσοτώσεώς της του επομένου έτους ίση προς τη διαφορά μεταξύ της ποσοτώσεώς της και των πραγματικών πωλήσεων του προηγούμενου έτους, και αντιστρόφως (αιτιολογική σκέψη 99 της Αποφάσεως).
- 110 Εντούτοις, το γεγονός ότι η ADM και η Roquette ουδέποτε υποχρεώθηκαν να τηρήσουν τις ποσοτώσεις τους δεν βεβαιώνει οπωσδήποτε ότι το σύστημα αντισταθμίσεως δεν λειτούργησε. Πράγματι, το γεγονός ότι η ADM συσσώρευσε περισσεύματα ποσοτώσεων σε σχέση με τα λοιπά μέλη της συμπράξεως, λόγω του ότι δεν κατόρθωνε να τηρήσει την ποσόστωσή της, προκαλώντας έτσι τη δυσaréσκεια της Glucosa (αιτιολογική σκέψη 193 της Αποφάσεως), αποδεικνύει ότι η μη τήρηση εκ μέρους της ADM των ποσοτώσεων είχε δυσμενείς συνέπειες εις βάρος της και ότι το σύστημα αντισταθμίσεως λειτουργούσε. Εξάλλου, δεν μπορεί να συναχθεί από το γεγονός ότι ένα σύστημα αντισταθμίσεως είναι ικανό να απαμβλύνει την αυστηρή τήρηση των ποσοτώσεων ότι τούτο είχε προετοιμαστεί επιμελώς. Η εν λόγω επιδειχθείσα επιμέλεια, την οποία τόνισε η Επιτροπή, εν πάση περιπτώσει, αφορούσε μόνον τη θέσπιση των ποσοτώσεων αυτή καθαυτή. Τέλος, το επιχείρημα είναι αστήρικτο, καθόσον, εν προκειμένω, η αυστηρότητα των ποσοτώσεων δεν απαμβλύνεται με το σύστημα αντισταθμίσεως· το σύστημα αντισταθμίσεως απλώς αναβάλλει την κύρωση της μη τηρήσεως των ποσοτώσεων. Επιπλέον, η ίδια η Roquette εκθέτει ότι κανένα μέρος της συμπράξεως δεν μπορούσε να προβαίνει σε κατάχρηση του εν λόγω συστήματος αντισταθμίσεως, διότι, όπως προκύπτει από το υπόμνημα της 22ας Ιουλίου 1999, εξαιτίας της μη τηρήσεως των ποσοτώσεων η εταιρία αυτή έχασε την Glucosa, που ήταν σημαντικός πελάτης στην αγορά γλυκονικού νατρίου, τούτο δε κατ' εφαρμογήν της κύρωσεως που επέβαλαν τα άλλα μέλη της συμπράξεως.

111 Επομένως, η Επιτροπή απέδειξε την εφαρμογή ενός συστήματος ποσοστάσεων.

Οι τιμές

— Επιχειρήματα των διαδίκων

112 Η Roquette εκτιμά επίσης ότι ο καθορισμός ελαχίστων ορίων τιμών ή/και τιμών στόχων ουδέποτε λειτούργησε στην πράξη. Οι αιτιολογικές σκέψεις 199 και 209 της Αποφάσεως και το υπόμνημα της 22ας Ιουλίου 1999 βεβαιώνουν τη μη συμμόρφωση προς τα κατώτατα όρια τιμών ή/και τις τιμές στόχους. Ο ισχυρισμός που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 219 της Αποφάσεως, κατά τον οποίο όντως τηρούνταν τα κατώτατα όρια τιμών ή/και οι τιμές στόχοι, αποδείχθηκε αποκλειστικά όσον αφορά την Glucosa.

113 Η Roquette εκτιμά επιπλέον ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη στοιχεία που της υπέβαλε από τα οποία αποδεικνύεται ότι οι διαφορές μεταξύ των τιμών που καθόριζαν τα μέλη και των τιμών στις οποίες αυτά πωλούσαν τα προϊόντα τους ήταν πολύ σημαντικές και ότι οι τιμές της ήταν συστηματικά χαμηλότερες από τις τιμές στόχους ή/και τα κατώτατα όρια τιμών. Για να καταστήσει εναργέστερη την ανάπτυξή της η Roquette περιλαμβάνει στο δικόγραφο της προσφυγής και με τη μορφή πινάκων κατάλογο των κυριότερων αγοραστών της στην Ευρώπη και των τιμών της από το 1989 μέχρι το 1994.

114 Η Roquette υποστηρίζει, εξάλλου, ότι, με το υπόμνημα της 22ας Ιουλίου 1999, επέστησε την προσοχή της Επιτροπής επί του γεγονότος ότι η τιμή στόχος που καθόρισαν τα μέλη ήταν καθαρά θεωρητική.

- 115 Ακόμη, η Roquette θεωρεί ότι το επιχείρημα της Επιτροπής, κατά το οποίο η εφαρμογή των συμφωνιών περί των τιμών αποδεικνύεται όταν οι τιμές στην αγορά προσεγγίζουν το συμφωνηθέν επίπεδο (αιτιολογική σκέψη 348 της Αποφάσεως), είναι βάσιμο, εν προκειμένω, μόνο για τις τιμές στόχους και όχι για τα κατώτατα όρια τιμών.
- 116 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη των επιχειρημάτων αυτών.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 117 Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι το σύστημα των κατώτατων ορίων τιμών ή/και τιμών στόχων δεν λειτούργησε, δεν αμφισβητείται ότι τα μέλη έκαναν λόγο για ορισμένες περιπτώσεις μη τηρήσεως των συμφωνηθεισών τιμών (βλ., ιδίως, αιτιολογικές σκέψεις 199 και 209 της Αποφάσεως).
- 118 Εντούτοις, εξ αυτού δεν μπορεί να συναχθεί ότι οι τιμές στόχοι ή/και οι κατώτατα όρια τιμών ουδέποτε τηρήθηκαν. Έτσι, όπως αναγνωρίζει η Roquette, από την αιτιολογική σκέψη 219 της Αποφάσεως προκύπτει ότι η Glucosa ακολουθούσε τις τιμές στόχους.
- 119 Επιπλέον, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει η Roquette, η ως άνω αιτιολογική σκέψη δεν είναι η μόνη ένδειξη περί της τηρήσεως των συμφωνηθεισών τιμών από ορισμένα μέλη. Από την αιτιολογική σκέψη 204 της Αποφάσεως προκύπτει ότι ένα εσωτερικό σημείωμα της Jungbunzlauer βεβαιώνει την εκ μέρους της τήρηση της κατώτατης τιμής που είχε συμφωνηθεί σε μια σύσκεψη της συμπράξεως.

- 120 Επομένως, η Επιτροπή ευλόγως δέχθηκε ότι οι τιμές που καθόριζαν τα μέλη δεν ήταν καθαρά θεωρητικές και ότι τα μέλη έθεσαν σε εφαρμογή τις συμφωνίες περί των τιμών, έστω και μη συστηματικά.
- 121 Το συμπέρασμα αυτό δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση λόγω του γεγονότος, αν υποθεθεί ότι αποδεικνύεται κάτι τέτοιο, ότι η Roquette ουδέποτε συμμορφώθηκε προς τον καθορισμό των τιμών όπως αυτός προβλεπόταν από τη σύμπραξη και ότι οι πραγματικές τιμές της διέφεραν συστηματικά και σημαντικά από τις τιμές στόχους. Πράγματι, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω στη σκέψη 89, στο στάδιο της εκ μέρους της Επιτροπής εξετάσεως του χαρακτηρισμού της σοβαρότητας της παραβάσεως, το Πρωτοδικείο δεν οφείλει να εξετάσει την κατ' ιδίαν συμπεριφορά των επιχειρήσεων, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα που έπρεπε να ληφθούν υπόψη για να προσδιοριστεί το γενικό επίπεδο των προστίμων δεν είναι εκείνα που απορρέουν από την ουσιαστική συμπεριφορά που διατείνεται ότι επέδειξε μια επιχείρηση, αλλά εκείνα που απορρέουν από το σύνολο της παραβάσεως στην οποία αυτή μετέσχε.
- 122 Τέλος, η Roquette θεωρεί ότι η θέση της Επιτροπής κατά την οποία η ουσιαστική εφαρμογή της συμπράξεως περί των τιμών στόχων και των ποσοτήτων πωλήσεως δεν προϋποθέτει οπωσδήποτε ότι επαληθεύονται ακριβώς οι ίδιες τιμές και οι ίδιες ποσότητες στην αγορά, αλλά ο εκ μέρους των μελών προσδιορισμός τέτοιων τιμών που να προσεγγίζουν το συμφωνηθέν επίπεδο αρκεί για να αποδειχθεί η εφαρμογή της οικείας συμφωνίας (αιτιολογική σκέψη 348 της Αποφάσεως), δεν είναι βάσιμη στην υπό κρίση υπόθεση. Εκτιμά ότι η ως άνω θέση της Επιτροπής ισχύει μόνον όσον αφορά τις τιμές στόχους και όχι τα κατώτατα όρια τιμών. Όμως, στην υπό κρίση υπόθεση, υπήρχαν μόνον κατώτατα όρια τιμών. Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι η Roquette αδυνατεί να αποδείξει πώς η θέση αυτή θα έπρεπε να είναι διαφορετική όσον αφορά τα κατώτατα όρια τιμών.
- 123 Επομένως, η Επιτροπή μπορούσε δικαίως να συμπεράνει την εκ μέρους των μελών εφαρμογή συμπράξεως σχετικά με τις τιμές του γλυκονικού νατρίου.

Η κατανομή των πελατών

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 124 Η Roquette διατείνεται ότι ουδέποτε μετέσχε στους διακανονισμούς σχετικά με την πελατεία και ότι διατήρησε το μερίδιο της αγοράς που είχε, πράγμα το οποίο καταδεικνύει την αναποτελεσματικότητα του συστήματος ανταλλαγής πελατών και, επομένως, κλονίζει τα αποτελέσματα της συμπράξεως.
- 125 Η Επιτροπή δεν προβάλλει ειδικά επιχειρήματα επ' αυτού.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 126 Όσον αφορά τους ισχυρισμούς της Roquette σχετικά με την αναποτελεσματικότητα του συστήματος ανταλλαγής πελατών, πρέπει να σημειωθεί ότι η Roquette στηρίζει το επιχειρήμα αυτό αποκλειστικά στη μη συμμετοχή της στην εν λόγω ανταλλαγή.
- 127 Όμως, η περίπτωση αυτή δεν δικαιολογεί αμφισβήτηση της ανταλλαγής πελατών μεταξύ των λοιπών μελών της συμπράξεως, όπως προκύπτει από τα πρακτικά των συσκέψεων της 9ης Αυγούστου 1989 στη Ζυρίχη (αιτιολογική σκέψη 137 της Αποφάσεως) και από τα χειρόγραφα σημειώματα που συνέταξε η Roquette κατά τις συσκέψεις της 28ης Νοεμβρίου 1989 στο Hakone και της 10ης και της 11ης Ιουνίου 1991 στη Γενεύη (αιτιολογικές σκέψεις 148 και 177 της Αποφάσεως).

- 128 Εν πάση περιπτώσει, όπως σημειώθηκε ανωτέρω στη σκέψη 89, στο παρόν στάδιο της εξετάσεως της σοβαρότητας της παραβάσεως πρέπει να ληφθούν αποκλειστικά υπόψη τα αποτελέσματα που απορρέουν από την παράβαση στο σύνολό της και όχι η ειδικότερη συμπεριφορά ενός των μετεχόντων στην παράβαση. Δεδομένου ότι οι αντιρρήσεις της Roquette αφορούν μόνο τη δική της συμπεριφορά, το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό στο παρόν στάδιο εξετάσεως.
- 129 Επομένως, η Επιτροπή μπορούσε δικαίως να συναγάγει την ύπαρξη ανταλλαγής πελατών μεταξύ των μελών.
- 130 Βάσει του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων πρέπει γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμώντας ότι τα μέλη είχαν θέσει σε εφαρμογή τη σύμπραξη.

γ) Επί των αιτιάσεων που στηρίζονται στον συνυπολογισμό των αποτελεσμάτων της συμπράξεως με βάση τα διαγράμματα που κατασχέθηκαν στα γραφεία της Roquette

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 131 Κατά τη Roquette, η Επιτροπή, προκειμένου να αποδείξει τα αποτελέσματα της συμπράξεως, στηρίζεται αποκλειστικά στα διαγράμματα που κατέσχεσε στα γραφεία της. Όμως, κατά τη Roquette, τα διαγράμματα αυτά δεν αφορούν το σύνολο των επιχειρηματιών και η Επιτροπή κακώς συνήγαγε γενικά συμπεράσματα περί της συμπράξεως με βάση τη συγκεκριμένη κατάσταση της. Επιπλέον, τα δεδομένα που περιλαμβάνονται στα ως άνω κατασχεθέντα διαγράμματα αντιφάσκουν πλήρως προς τις τιμές έναντι των πελατών τις οποίες γνωστοποίησε η Roquette στην Επιτροπή στο πλαίσιο της συνεργασίας της με αυτήν, πράγμα το οποίο αποδεικνύει τη μη τήρηση των προβλεπομένων από τη σύμπραξη τιμών.

Εξάλλου, για την περίοδο που άρχισε το 1989 —η οποία αποτελεί βασική περίοδο της συμπράξεως—, από τα διαγράμματα αυτά προκύπτουν έντονες διακυμάνσεις και τάση προς μείωση, πράγμα το οποίο ωστόσο ήταν αντίθετο προς μια επιτυχώς λειτουργούσα σύμπραξη. Κατά τη Roquette, η Επιτροπή δέχθηκε επίσης με το υπόμνημα αντικρούσεως ότι δεν γνώριζε αν τα διαγράμματα αυτά αντιστοιχούσαν προς τις τιμές της Roquette ή προς τις τιμές του συνόλου των μελών της συμπράξεως σχετικά με το γλυκονικό νάτριο. Οι αμφιβολίες αυτές επιβεβαιώνουν την έλλειψη επιδείξεως επιμελείας εκ μέρους της Επιτροπής προκειμένου να λάβει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη σημασία που είχαν τα διαγράμματα αυτά.

132 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη των επιχειρημάτων αυτών.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

133 Επιπλέον του γεγονότος ότι συνάγει από την εφαρμογή της συμπράξεως ότι αυτή είχε ουσιαστικά αποτελέσματα (βλ. σκέψη 63 ανωτέρω), η Επιτροπή συνάγει την ύπαρξη «ουσιαστικών επιπτώσεων» της συμπράξεως βασιζόμενη στην πιθανή σχέση μεταξύ, αφενός, της εφαρμογής της συμπράξεως και, αφετέρου, της εξέλιξεως των τιμών όπως αυτή προκύπτει από δύο διαγράμματα που κατασχέθηκαν στα γραφεία της Roquette.

134 Συναφώς, προκύπτει ότι τα δύο διαγράμματα που κατέσχεσε η Επιτροπή στα γραφεία της Roquette, το πρώτο με τίτλο «Γλυκονικό νάτριο — Εξέλιξη των ευρωπαϊκών τιμών» και το δεύτερο με τίτλο «Εξέλιξη των ευρωπαϊκών τιμών του γλυκονικού νατρίου», εκθέτουν μια εξέλιξη των τιμών. Τα διαγράμματα αυτά περιλαμβάνουν, σε στήλες, τις τιμές σε γαλλικά φράγκα ανά χιλιόγραμμο (FRF/kg) και, αντίστοιχα, τα σχετικά έτη, καλύπτοντας την περίοδο 1977 έως 1995, όσον αφορά το πρώτο διάγραμμα, και 1979 έως 1992, όσον αφορά το δεύτερο.

135 Από το πρώτο διάγραμμα προκύπτει ότι, από το 1985 μέχρι τις αρχές του 1987, οι τιμές μειώνονται, συρρικνούμενες από περισσότερο από 8,5 FRF/kg σε κάτι

περισσότερο από 4,5 FRF/kg. Το 1987 μέχρι τις αρχές του 1989, οι ίδιες αυτές τιμές αυξάνονται, από κάτι περισσότερο από 4,5 FRF/kg σε κάτι περισσότερο από 8 FRF/kg. Από το 1989 μέχρι το 1991, οι τιμές αυτές μειώνονται εκ νέου, από κάτι περισσότερο από 8 FRF/kg σε κάτι λιγότερο από 7 FRF/kg, για να αυξηθούν και πάλι στη συνέχεια από το 1991 σε περίπου 7,5 FRF/kg, σταθεροποιούμενες στο επίπεδο αυτό μέχρι το 1994. Το δεύτερο διάγραμμα εκθέτει μια παρόμοια εξέλιξη των τιμών για την περίοδο 1986 έως 1992.

- 136 Με βάση τα διαγράμματα αυτά μπορεί να διαπιστωθεί ότι η εφαρμογή των συμφωνιών περί δημιουργίας της νέας συμπράξεως από το 1986 αντιστοιχεί σε μια έντονη αύξηση (διπλασιασμό) των τιμών μεταξύ 1987 και 1989, σε σχέση με τις τιμές των αρχών του 1985.
- 137 Η Roquette διατείνεται ότι, ωστόσο, οι τιμές που περιλαμβάνονται στα διαγράμματα αυτά αντιστοιχούν στις δικές της τιμές και στις τιμές της αγοράς. Ναι μεν τα διαγράμματα αυτά ουδόλως αναφέρουν αν πρόκειται για τις τιμές της Roquette ή για τις τιμές του συνόλου της αγοράς γλυκονικού νατρίου, πρέπει εντούτοις να σημειωθεί ότι, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας (αιτιολογικές σκέψεις 355 έως 362 της Αποφάσεως), άλλα μέλη της συμπράξεως ανέφεραν τα διαγράμματα αυτά στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας τους σχετικά με την αύξηση των τιμών μεταξύ 1987 και 1989. Έτσι, η ADM επικαλείται μια μηχανική επιστροφή στα προ του 1987 επίπεδα. Η Akzo επικαλείται τις νομισματικές διακυμάνσεις (αιτιολογική σκέψη 357 της Αποφάσεως).
- 138 Το γεγονός ότι τα λοιπά μέλη της συμπράξεως επιχειρούν να δικαιολογήσουν την εξέλιξη των τιμών που περιλαμβάνεται στα διαγράμματα αυτά πιστοποιεί ότι αυτά τα λοιπά μέλη της συμπράξεως θεωρούν ότι οι σχετικές τιμές του γλυκονικού νατρίου αντιστοιχούν επίσης προς τις τιμές στις οποίες και τα ίδια πωλούσαν τα προϊόντα τους και όχι αποκλειστικά προς εκείνες της Roquette. Δεδομένου ότι δεν αμφισβητείται ότι τα μέλη της συμπράξεως κατέχουν μαζί μερίδιο της αγοράς άνω του 90 %, η Επιτροπή μπορούσε βεβαίως να στηριχθεί στα διαγράμματα αυτά προκειμένου να αποδείξει τα αποτελέσματα της συμπράξεως στην αγορά γλυκονικού νατρίου.

- 139 Η Roquette εκτιμά ακόμη ότι οι τιμές που περιλαμβάνονται στα διαγράμματα αυτά δεν αντιστοιχούν στις τιμές της όπως αυτές προκύπτουν από τα δεδομένα που παρέσχε στην Επιτροπή στο πλαίσιο της συνεργασίας της με αυτήν.
- 140 Πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι τα δεδομένα που παρέσχε η Roquette στο πλαίσιο της συνεργασίας της με την Επιτροπή δεν καλύπτουν πάντοτε την περίοδο 1987 έως 1989. Η σύγκριση στην οποία προβαίνει η Roquette μεταξύ των τιμών στόχων και των πραγματικών μέσων τιμών που περιλαμβάνονται στο δικόγραφο της προσφυγής βάσει των δεδομένων αυτών καλύπτει μόνον την περίοδο από το 1989 μέχρι τον Οκτώβριο του 1994, παραλείποντας με τον τρόπο αυτό την περίοδο κατά την οποία, σύμφωνα με τα κατασχεθέντα διαγράμματα, η αύξηση των τιμών ήταν η πλέον σημαντική, δηλαδή από τις αρχές του 1987 μέχρι τα μέσα του 1989. Εξάλλου, από το έγγραφο της Roquette της 12ης Οκτωβρίου 1999 που συνοδεύει ορισμένα από τα δεδομένα αυτά προκύπτει ότι το έγγραφο που περιλαμβάνει τα εν λόγω δεδομένα εκθέτει την εξέλιξη των τιμών πωλήσεως γλυκονικού νατρίου της Roquette μεταξύ 1988 και 1997 σε ορισμένους πελάτες που αντιπροσωπεύουν περίπου το ένα τρίτο των παγκοσμίων πωλήσεών της.
- 141 Τέλος, εν πάση περιπτώσει, πρέπει να υπομνησθεί ότι η ουσιαστική συμπεριφορά που μια επιχείρηση υποστηρίζει ότι επέδειξε είναι άνευ σημασίας όσον αφορά την εκτίμηση του αντικτύπου της συμπράξεως στην αγορά, καθόσον πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνον τα αποτελέσματα που απορρέουν από την παράβαση (βλ. σκέψη 89 ανωτέρω). Η Επιτροπή, επομένως, δεν όφειλε να εξετάσει, προς προσδιορισμό του αντικτύπου της συμπράξεως στην αγορά γλυκονικού νατρίου, τη συγκεκριμένη συμπεριφορά της Roquette, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα που έπρεπε να ληφθούν υπόψη για τον προσδιορισμό του γενικού ύψους των προστίμων ήταν εκείνα που απέρρεαν από το σύνολο της παραβάσεως στην οποία μετέσχε.
- 142 Όσον αφορά το επιχείρημα της Roquette κατά το οποίο οι διακυμάνσεις και η μειωτική τάση, που διαλαμβάνονται από το 1989 στα κατασχεθέντα διαγράμματα, δηλαδή κατά την κύρια περίοδο της συμπράξεως, δεν αποτελούν χαρακτηριστικά μιας επιτυχώς λειτουργούσας συμπράξεως, πρέπει να σημειωθεί ότι, ναι μεν τα δύο διαγράμματα εκθέτουν μια μείωση των τιμών κατά την περίοδο 1989 έως 1991,

όμως αυτή η μείωση ακολουθείται από αύξηση τιμών μέχρι το 1992. Επιπλέον, σύμφωνα με ένα από τα δύο διαγράμματα, η εν λόγω αύξηση μέχρι το 1992 ακολουθείται από σχετική σταθερότητα των τιμών μέχρι το 1995. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει λόγος για μια γενική μειωτική τάση.

143 Επιπλέον, το γεγονός ότι οι τιμές της συμπράξεως είχαν διακυμάνσεις κατά τη διάρκεια της συμπράξεως δεν αποδεικνύει ότι η σύμπραξη δεν παρήγαγε αποτελέσματα.

144 Κατά συνέπεια, οι αιτιάσεις της Roquette που στηρίζονται σε έλλειψη πραγματικού αντικτύπου της συμπράξεως λαμβανομένων υπόψη των γραφημάτων που κατασχέθηκαν στα γραφεία της πρέπει να απορριφθούν.

4. Επί των αιτιάσεων που στηρίζονται στο γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη άλλα στοιχεία κατά την εκτίμηση των αποτελεσμάτων της συμπράξεως

α) Όσον αφορά το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τις ιδιαιτερότητες της αγοράς

Επιχειρήματα των διαδίκων

145 Η Roquette εκτιμά ακόμη ότι η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη τα χαρακτηριστικά του επίμαχου προϊόντος, δηλαδή το γεγονός ότι αποτελεί εξαιρετικά περιορισμένο ποσοστό του κόστους παραγωγής των χρηστών, το πολύ μικρό μέγεθος της αγοράς και την ιδιαίτερα μεγάλη ισχύ των αγοραστών.

146 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη των επιχειρημάτων αυτών.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

147 Όσον αφορά τον συνυπολογισμό του πολύ μικρού μεγέθους της αγοράς, της αξίας του προϊόντος και της ισχύος των αγοραστών, πρέπει, καταρχάς, να υπομνησθεί ότι, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, το ύψος του προστίμου προσδιορίζεται βάσει της σοβαρότητας της παραβάσεως και της διάρκειάς της. Επιπλέον, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές, το αρχικό ποσό του προστίμου καθορίζεται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, λαμβάνοντας υπόψη την ίδια τη φύση της παραβάσεως, τον πραγματικό αντίκτυπό της στην αγορά και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς.

148 Το νομικό αυτό πλαίσιο, επομένως, δεν επιβάλλει ρητά στην Επιτροπή να λαμβάνει υπόψη το περιορισμένο μέγεθος της αγοράς του οικείου προϊόντος, την αξία του και την ισχύ των αγοραστών.

149 Εντούτοις, κατά τη νομολογία, για να εκτιμήσει τη σοβαρότητα μιας παραβάσεως, η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει υπόψη ένα μεγάλο αριθμό στοιχείων, ο χαρακτήρας και η σημασία των οποίων ποικίλλουν ανάλογα με τη μορφή της επίδικης παραβάσεως και των ειδικών περιστάσεων της συγκεκριμένης παραβάσεως (απόφαση *Musique diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 46 ανωτέρω, σκέψη 120). Μεταξύ των στοιχείων που δηλώνουν τη σοβαρότητα μιας παραβάσεως δεν μπορεί να αποκλείεται να περιλαμβάνονται, ανάλογα με την περίπτωση, η αξία του προϊόντος που αποτελεί το αντικείμενο της παραβάσεως, το μέγεθος της αγοράς του οικείου προϊόντος και η ισχύς των αγοραστών.

- 150 Κατά συνέπεια, ναι μεν το μέγεθος της αγοράς, η αξία του προϊόντος και η ισχύς των αγοραστών μπορούν να αποτελούν στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για να αποδειχθεί η σοβαρότητα της παραβάσεως, όμως η σημασία τους ποικίλλει σε συνάρτηση με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της οικείας παραβάσεως.
- 151 Εν προκειμένω, η παράβαση αφορά ιδίως μια σύμπραξη σχετικά με τις τιμές, η οποία, από την ίδια της φύση της, είναι πολύ σοβαρή. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις που μετείχαν στη σύμπραξη εφοδίαζαν μαζί πλέον του 90 % της παγκόσμιας αγοράς και 95 % της ευρωπαϊκής αγοράς (αιτιολογική σκέψη 9 της Αποφάσεως). Τέλος, προκύπτει ότι το γλυκονικό νάτριο είναι μια πρώτη ύλη που χρησιμοποιείται σε μεγάλο αριθμό εντελώς διαφορετικών τελικών προϊόντων, επηρεάζοντας με τον τρόπο αυτό πολυάριθμες αγορές (αιτιολογικές σκέψεις 6 και 8 της Αποφάσεως). Στο πλαίσιο αυτό, το μικρό μέγεθος της σχετικής αγοράς, η περιορισμένη αξία του προϊόντος και η ισχύς των αγοραστών, ακόμα και αν υποθεθεί ότι αποδεικνύονται, έχουν μικρότερη σημασία σε σχέση με το σύνολο των λοιπών δηλωτικών της σοβαρότητας της παραβάσεως στοιχείων.
- 152 Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η Επιτροπή θεώρησε ότι η παράβαση έπρεπε να θεωρηθεί ως πολύ σοβαρή υπό την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών, οι οποίες προβλέπουν για τέτοιες περιπτώσεις ότι η Επιτροπή μπορεί να «προβλέψει» ένα αρχικό ποσό υπερβαίνον τα 20 εκατομμύρια ευρώ. Ωστόσο, στην υπό κρίση υπόθεση, προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 385 της Αποφάσεως ότι η Επιτροπή όρισε μόλις ένα αρχικό ποσό 10 εκατομμυρίων ευρώ για τις επιχειρήσεις της πρώτης κατηγορίας και 5 εκατομμυρίων ευρώ για εκείνες της δεύτερης, πράγμα το οποίο αντιστοιχεί στο ήμισυ, ή ακόμα και στο ένα τέταρτο του ποσού που θα μπορούσε να «προβλέψει», δυνάμει των κατευθυντήριων γραμμών, για πολύ σοβαρές παραβάσεις.
- 153 Ο ως άνω προσδιορισμός του αρχικού ποσού του προστίμου επιβεβαιώνει ότι η Επιτροπή, όπως η ίδια εξέθεσε στην αιτιολογική σκέψη 377 της Αποφάσεως όσον αφορά το μέγεθος της αγοράς, έλαβε υπόψη τα στοιχεία αυτά, μεταξύ άλλων.

154 Για τους λόγους αυτούς, οι αντιρρήσεις της Roquette όσον αφορά το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το περιορισμένο μέγεθος της αγοράς, τη μικρή αξία του σχετικού προϊόντος και την ισχύ των αγοραστών πρέπει να απορριφθούν.

β) Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη την άποψη των αγοραστών

Επιχειρήματα των διαδίκων

155 Η Roquette εκτιμά ότι η Επιτροπή παρέλειψε να λάβει υπόψη την άποψη των αγοραστών, που αντιπροσώπευαν το κύριο μέρος της ζήτησεως στον σχετικό τομέα, για τον προσδιορισμό του προστίμου. Κατά τη Roquette, ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή υπέβαλε ερωτήσεις στους αγοραστές σχετικά με τον αντίκτυπο της συμπράξεως είναι ότι θεώρησε ότι τα στοιχεία που θα προέκυπταν από την έρευνα ήταν «απαραίτητα» για την εξακρίβωση του αντικτύπου αυτού. Όμως, σε σχέση με τα συμπεράσματα της Επιτροπής που διατυπώνονται στην αιτιολογική σκέψη 368 της Αποφάσεως, η άποψη των αγοραστών περί ανυπαρξίας αποτελεσμάτων της συμπράξεως δεν ελήφθη υπόψη.

156 Κατά τη Roquette, οι απαντήσεις των χρηστών στο ερωτηματολόγιο της Επιτροπής αποδεικνύουν ότι δεν παρατηρήθηκε καμία αύξηση των τιμών γλυκονικού νατρίου κατά τη διάρκεια της περιόδου την οποία κάλυψε η έρευνα, δηλαδή από το 1989 έως τον Οκτώβριο του 1994. Αντιθέτως, ορισμένοι αγοραστές διαπίστωσαν μια μείωση των τιμών. Επιπλέον, κανείς από τους αγοραστές δεν θεώρησε ότι υπήρξε οποιαδήποτε άρνηση πωλήσεως γλυκονικού νατρίου. Τέλος, δύο αγοραστές μόνον θεώρησαν ότι δεν υπήρχε έντονος ανταγωνισμός στην αγορά, εννέα αγοραστές ότι υπήρχε κανονικός ανταγωνισμός και πέντε δήλωσαν αδυναμία να αποφανθούν.

- 157 Επικουρικώς, η Roquette υποστηρίζει ότι οι αρκετά ουδέτερες απαντήσεις των αγοραστών οφείλονται στο γεγονός ότι, στην επίμαχη αγορά, όπως συμβαίνει σε πολλές αγορές πρώτων υλών, δεν υφίστανται σημαντικές διαφορές τιμών. Επιπλέον, ισχυρίζεται ότι σε καθεμία από τις αγορές γλυκονικού νατρίου υπάρχουν ανταγωνιστές των οποίων η σημασία δεν είναι αμελητέα.
- 158 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της επιχειρηματολογίας αυτής.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 159 Όσον αφορά τα επιχειρήματα της Roquette σχετικά με το αν ελήφθη υπόψη η άποψη των αγοραστών, πρέπει να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή θεώρησε με την αιτιολογική σκέψη 368 της Αποφάσεως, αφενός, ότι από τις απαντήσεις των αγοραστών στην αίτηση παροχής πληροφοριών δεν μπορούσε να συναχθεί κανένα συμπέρασμα σχετικά με τα αποτελέσματα της συμπράξεως και, αφετέρου, ότι οι απαντήσεις των αγοραστών στην ερώτηση περί της υπάρξεως σημαντικών αυξήσεων τιμών από την 1η Ιανουαρίου 1992 ήταν σύμφωνες προς τα διαγράμματα που κατασχέθηκαν στα γραφεία της Roquette, από τα οποία προκύπτει ότι, το 1992, οι τιμές μειώθηκαν ελαφρά, για να σταθεροποιηθούν στη συνέχεια.
- 160 Κατόπιν, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, λαμβανομένων υπόψη των ερωτήσεων που περιλαμβάνονταν στο ερωτηματολόγιο, οι σχετικές απαντήσεις των αγοραστών αφορούν μόνον την μετά την 1η Ιανουαρίου 1992 περίοδο. Επομένως, οι αντιρρήσεις της Roquette, ακόμα και αν είναι βάσιμες, δεν μπορούν να θέσουν υπό αμφισβήτηση την εκτίμηση της Επιτροπής περί των αποτελεσμάτων της συμπράξεως προ της 1ης Ιανουαρίου 1992.
- 161 Τέλος, πρέπει επίσης να υπομνησθεί, όπως τονίζεται στη σκέψη 135 ανωτέρω, ότι από ένα από τα διαγράμματα που κατασχέθηκαν στα γραφεία της Roquette προκύπτει ότι, από το 1992 και μετά, οι τιμές του γλυκονικού νατρίου σημείωσαν ελαφρά μείωση, σταθεροποιούμενες στη συνέχεια μέχρι το 1995.

- 162 Εν προκειμένω, από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων αγοραστών προκύπτει ότι η συντριπτική πλειοψηφία τους θεωρούσε ότι υφίστατο συνήθης ή ελάχιστα έντονος ανταγωνισμός στην αγορά γλυκονικού νατρίου. Οι παρατηρήσεις αυτές εντούτοις δεν είναι τέτοιας φύσεως ώστε να κλονίσουν τις διαπιστώσεις σχετικά με την εξέλιξη των τιμών γλυκονικού νατρίου μετά το 1992, που απορρέουν από τα διαγράμματα που κατασχέθηκαν στα γραφεία της Roquette. Πράγματι, ένας συνήθης ή ελάχιστα έντονος ανταγωνισμός μπορεί να οδηγήσει σε μείωση, ακολουθούμενη από σχετική σταθερότητα των τιμών της αγοράς, όπως προκύπτει από ένα από τα διαγράμματα που κατασχέθηκαν στα γραφεία της Roquette για την μετά το 1992 περίοδο. Εντούτοις, τούτο δεν αποδεικνύει ότι οι τιμές αυτές αντιστοιχούν στις τιμές που θα διαμορφώνονταν σε μια αγορά όπου υφίσταται ανταγωνισμός. Πράγματι, πριν από την ως άνω μείωση, που ακολουθήθηκε από σχετική σταθεροποίηση, υπήρξε ουσιαστική αύξηση των τιμών, που παρατηρήθηκε αμέσως μετά την εφαρμογή της συμπράξεως.
- 163 Επομένως, η Επιτροπή δικαίως συνήγαγε ότι οι απαντήσεις των αγοραστών ήταν σύμφωνες προς τα διαγράμματα που κατασχέθηκαν στα γραφεία της Roquette και ότι δεν μπορούσε να συναγάγει εξ αυτών κάποιο ειδικό συμπέρασμα περί των αποτελεσμάτων της συμπράξεως.
- 164 Τα λοιπά επιχειρήματα της Roquette επ' αυτού δεν κλονίζουν το συμπέρασμα αυτό.
- 165 Έτσι, από το γεγονός ότι οι αγοραστές θεώρησαν ότι δεν υπήρξε άρνηση πωλήσεως δεν μπορεί να συναχθεί οπωσδήποτε ότι υφίστατο ουσιαστικός ανταγωνισμός. Πράγματι, μη λαμβανομένου υπόψη του ότι η άρνηση πωλήσεως αποτελεί ποινική παράβαση σε ορισμένα εθνικά νομικά συστήματα, ναι μεν η ύπαρξη τέτοιων αρνήσεων μπορεί να αποτελεί σημαντική ένδειξη δυσλειτουργίας του ανταγωνισμού στην αγορά, η ανυπαρξία τους όμως δεν αποδεικνύει οπωσδήποτε την ανεμπόδιστη λειτουργία του ανταγωνισμού.
- 166 Ακόμη, δεν μπορούν να γίνουν δεκτά ούτε τα επιχειρήματα τα οποία η Roquette αντλεί από τη σημασία των ανταγωνιστών στην επίμαχη αγορά και από το γεγονός ότι, όπως συμβαίνει σε πολλές αγορές πρώτων υλών, δεν μπορούν να διαπιστωθούν

σημαντικές διαφορές τιμών. Πράγματι, η Roquette εξακολουθεί να αδυνατεί να αποδείξει πώς τα στοιχεία αυτά οδήγησαν πράγματι στον περιορισμό των αποτελεσμάτων της συμπράξεως όπως προκύπτει από τα διαγράμματα που κατασχέθηκαν στα γραφεία της Roquette.

167 Τέλος, το επιχείρημα της Roquette, κατά το οποίο η εκ μέρους της Επιτροπής υποβολή ερωτήσεων στους αγοραστές, δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 17, σημαίνει ότι οι απαντήσεις τους ήταν απαραίτητες για τον προσδιορισμό του αντικτύπου της συμπράξεως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό εν προκειμένω. Το επιχείρημα αυτό συνεπάγεται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τις απαντήσεις των αγοραστών. Όμως, όπως σημειώθηκε ανωτέρω, οι απαντήσεις των αγοραστών δεν κλονίζουν τα συμπεράσματα της Επιτροπής τα οποία στηρίχθηκαν στα διαγράμματα που κατασχέθηκαν στα γραφεία της Roquette, οπότε πρέπει να θεωρηθεί ότι οι απαντήσεις αυτές ελήφθησαν δεόντως υπόψη.

168 Συναφώς, έχει σημασία να υπογραμμιστεί ακόμη ότι, ναι μεν το άρθρο 11 του κανονισμού 17 προβλέπει ότι η Επιτροπή μπορεί να συγκεντρώνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες από τις επιχειρήσεις κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί, αλλά το γεγονός ότι η Επιτροπή αποφασίζει να συγκεντρώσει ορισμένες πληροφορίες από επιχειρήσεις ουδόλως προδικάζει τη σημασία των πληροφοριών αυτών για την απόδειξη του αποτελέσματος της παραβάσεως.

169 Για τους ανωτέρω λόγους, τα επιχειρήματα της Roquette που στηρίζονται το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τις απαντήσεις των αγοραστών πρέπει να απορριφθούν.

γ) Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το κλίμα υποψίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

170 Η Roquette εκτιμά ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη, κατά την εκτίμηση του ύψους των προστίμων, το γενικό κλίμα υποψίας που επηρέασε τη λειτουργία της

συμπράξεως και, κατά συνέπεια, περιόρισε το αποτέλεσμα της στην αγορά. Ωστόσο, κατά τη Roquette, το εν λόγω γενικό κλίμα υποψίας προκύπτει σαφώς από τις αιτιολογικές σκέψεις 100, 187 έως 197, 208, 214, 216, 225, 227 και 232 της Αποφάσεως.

171 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη των επιχειρημάτων αυτών.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

172 Όσον αφορά το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το κλίμα υποψίας, πρέπει, καταρχάς, να υπογραμμιστεί ότι συχνά οι μυστικές συμπράξεις, εκ φύσεως, λειτουργούν υπό το κράτος κλίματος υποψίας.

173 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι οι μετέχοντες στη σύμπραξη είναι πρόην ανταγωνιστές, οι οποίοι μπορούσαν, κατόπιν μονομερούς απόφασεως, να ανακτήσουν την ελευθερία τους, και λαμβανομένων υπόψη των εμπλεκομένων οικονομικών συμφερόντων και του δυναμικού ανταγωνισμού μεταξύ των μετεχόντων στη σύμπραξη, με βάση, ειδικότερα, το γεγονός ότι επρόκειτο για την κατανομή μιας περιορισμένης αγοράς μεταξύ των παραγωγών που είχαν, σε ορισμένες περιπτώσεις, πλεονασματικές δυνατότητες παραγωγής, μπορεί ευλόγως να θεωρηθεί ότι η σύμπραξη λειτούργησε στο πλαίσιο κλίματος υποψίας.

174 Εντούτοις, η ύπαρξη κλίματος υποψίας δεν επηρεάζει οπωσδήποτε τον πραγματικό αντίκτυπο της συμπράξεως. Εν προκειμένω, η Roquette αδυνατεί να αποδείξει ότι το ως άνω κλίμα υποψίας επηρέασε τον αντίκτυπο της συμπράξεως, όπως τον διαπίστωσε η Επιτροπή με την Απόφασή της.

- 175 Κατά συνέπεια, το επιχείρημα της Roquette που στηρίζεται στο ότι δεν ελήφθη υπόψη το κλίμα υποψίας πρέπει να απορριφθεί.
- 176 Βάσει του συνόλου των ανωτέρω λόγων, πρέπει να συναχθεί ότι τα επιχειρήματα της Roquette δεν μπορούν να θέσουν υπό αμφισβήτηση την ύπαρξη πραγματικού αντικτύπου της συμπράξεως, όπως τον διαπίστωσε η Επιτροπή με την Απόφαση.

Δ — Επί του εκ μέρους της Roquette περιορισμού των αποτελεσμάτων της συμπράξεως

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

- 177 Όσον αφορά τη σοβαρότητα της παραβάσεως, η Roquette εκτιμά επιπλέον ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τη συμπεριφορά της, η οποία κατέστησε δυνατό τον περιορισμό των αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού αποτελεσμάτων της συμπράξεως. Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το στοιχείο αυτό συνιστά παράβαση του άρθρου 15 του κανονισμού 17 και προσβολή της αρχής της αναλογικότητας και της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

- 178 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του επιχειρήματος αυτού.

β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 179 Το επιχείρημα της Roquette σχετικά με την εσφαλμένη εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως που στηρίζεται στη δική της συμπεριφορά κατά τη διάρκεια της

συμπράξεως να απορριφθεί. Συναφώς, αρκεί να υπομνησθεί η νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 89 ανωτέρω, κατά την οποία το Πρωτοδικείο, αποφαινόμενο επί του συνυπολογισμού των αποτελεσμάτων της παραβάσεως, δεν υποχρεούται να εξετάζει τη συγκεκριμένη συμπεριφορά κάθε επιχειρήσεως, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα που πρέπει να λαμβάνει υπόψη για να καθορίσει το γενικό επίπεδο των προστίμων δεν είναι εκείνα που απορρέουν από την ουσιαστική συμπεριφορά που υποστηρίζει ότι επέδειξε μία επιχείρηση, αλλά εκείνα του συνόλου της παραβάσεως στην οποία μετέσχε η επιχείρηση αυτή.

II — Επί της διάρκειας της παραβάσεως

A — Επιχειρήματα των διαδίκων

180 Η Roquette θεωρεί, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 15 του κανονισμού 17 και τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας εκτιμώντας τη διάρκεια της παραβάσεως της Roquette σε οκτώ έτη και δύο μήνες αντί για επτά έτη και επτά μήνες.

181 Σε αντίθεση με την Επιτροπή, που καθόρισε το τέλος της παραβάσεως, όσον αφορά τη Roquette, στον Ιούνιο του 1995, η Roquette εκτιμά ότι έπαψε να μετέχει στη σύμπραξη τον Μάιο του 1994, οπότε σταμάτησε να διαβιβάζει στατιστικά στοιχεία της αγοράς, ή, επικουρικώς, τον Οκτώβριο του 1994, οπότε εξέφρασε την άρνησή της να συνεχίσει τη σύμπραξη σε μια σύσκεψη στο Λονδίνο.

182 Προς στήριξη της θέσεως αυτής η Roquette επικαλείται, αφενός, μια σειρά εγγράφων που βεβαιώνουν τη λήξη της συμπράξεως πριν από τον Ιούνιο του 1995. Έτσι, υπενθυμίζει ότι, σ' ένα υπόμνημα της 23ης Απριλίου 1999, η Jungbunzlauer θεωρεί ότι, «ήδη τον Μάιο του 1994, δεν υφίσταντο πλέον στατιστικά στοιχεία των αγορών» και ότι, «με τη δήλωση της Roquette, στις 4 Οκτωβρίου 1994, στο Λονδίνο, ότι δεν θα τηρούσε πλέον καμία από τις εν λόγω συμφωνίες, οι συμφωνίες αυτές

έπαψαν να ισχύουν». Επιπλέον, κατά τη Roquette, η Fujisawa δήλωσε με ένα έγγραφο της 12ης Μαρτίου 1998, σχετικά με το σύστημα ανταλλαγής στατιστικών στοιχείων ότι «είχε σταματήσει να εφαρμόζει το σύστημα αυτό σε κάποια στιγμή, [στα] τέλη [του έτους] 1993 ή [στις] αρχές [του έτους] 1994», ενώ η Επιτροπή αναγνωρίζει με την αιτιολογική σκέψη 91 της Αποφάσεως την πρωταρχική σημασία των εν λόγω ανταλλαγών στατιστικών στοιχείων. Η Roquette επικαλείται επίσης το έγγραφό της 22ας Ιουλίου 1999 που απηύθυνε στην Επιτροπή καθώς και τα έγγραφα που χρησιμοποιήθηκαν στη διαδικασία ενώπιον των αμερικανικών αρχών, στο πλαίσιο του οποίου υπενθυμίζει ότι δήλωσε ότι η σύσκεψη του Οκτωβρίου 1994 σήμανε τη λήξη της συμπράξεως. Τέλος, η Roquette παραπέμπει στις αιτιολογικές σκέψεις 226 έως 229 της Αποφάσεως, όπου η Επιτροπή εξηγεί ότι η επέκταση της αγοράς ήταν πολύ πιο αργή από την προβλεπόμενη, πράγμα το οποίο οδήγησε σε σταδιακή χειροτέρευση των σχέσεων μεταξύ των μελών, η οποία κορυφώθηκε κατά τη σύσκεψη του Οκτωβρίου του 1994.

- 183 Αφετέρου, η Roquette εκτιμά ότι η σύσκεψη του Ιουνίου του 1995 στο Anaheim δεν αποτελεί παρά μια «αποτυχημένη προσπάθεια» για μια νέα σύμπραξη. Στηρίζει το συμπέρασμα αυτό στην αντίθεση που υφίσταται μεταξύ της συχνότητας ανταλλαγών στατιστικών στοιχείων και της τακτικότητας των συσκέψεων που προηγούνταν της ανταλλαγής, αντιστοίχως, τον Μάιο του 1994 και τον Ιούνιο του 1994, και της ελλείψεως ανταλλαγής στατιστικών στοιχείων μεταξύ Μαΐου 1994 και Ιουνίου 1995 και συσκέψεων μεταξύ Οκτωβρίου 1994 και Ιουνίου 1995. Η εν λόγω ανάλυση επιβεβαιώνεται από τη διάκριση στην οποία προέβη η Επιτροπή μεταξύ «πρώτης» συμπράξεως, μεταξύ των ετών 1981 και 1985, και «δεύτερης» συμπράξεως, από το 1987. Η Επιτροπή δεν θεώρησε την πρώτη σύσκεψη της δεύτερης συμπράξεως ως συνέχιση της πρώτης συμπράξεως, αλλά ως μια απόπειρα δημιουργίας μιας δεύτερης συμπράξεως. Επιπλέον, το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι, κατά τη Roquette, η σύσκεψη του Ιουνίου του 1995 δεν κατέληξε σε κάποιο αποτέλεσμα, όπως τούτο προκύπτει από ένα έγγραφο που η Roquette υπέβαλε στις αμερικανικές αρχές και γνωστοποίησε στην Επιτροπή. Τέλος, η Roquette υπογραμμίζει ότι απλώς και μόνον λόγω του γεγονότος ότι τα μέλη συζήτησαν, κατά την εν λόγω σύσκεψη του Ιουνίου του 1995, σχετικά με «αντιστάθμιση» ή με «στόχους παραγωγής» δεν στοιχειοθετείται κάποια συνέχεια με την προηγούμενη σύμπραξη.

- 184 Κατά συνέπεια, η πραγματική διάρκεια της παραβάσεως, όσον αφορά τη Roquette, είναι επτά έτη και επτά μήνες.

- 185 Λαμβανομένης υπόψη της μεθόδου υπολογισμού που ακολούθησε η Επιτροπή, που συνίσταται στην αύξηση του αρχικού ποσού των προστίμων, βάσει της σοβαρότητας της παραβάσεως, κατά 10 % κατ' έτος, η Roquette εκτιμά ότι η αύξηση έπρεπε να είναι όχι 80 %, αλλά 70 %.
- 186 Επιπλέον, το τελευταίο έτος της παραβάσεως είναι, κατά τη Roquette, το 1994 και όχι το 1995. Καθόσον η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη το τελευταίο έτος της παραβάσεως για τον υπολογισμό των προστίμων (αιτιολογική σκέψη 381 της Αποφάσεως), θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη ο κύκλος εργασιών του 1994, ήτοι 62 204 098 FRF (χωρίς τα «μητρικά διαλύματα»), προς προσδιορισμό του βασικού ποσού και όχι ο κύκλος εργασιών του 1995, που ανερχόταν σε 64 187 200 FRF.
- 187 Επικουρικώς, η Roquette εκτιμά ότι, ακόμα και αν η σύμπραξη είχε λήξει τον Ιούνιο του 1995, η Επιτροπή δεν μπορούσε να λάβει υπόψη τον κύκλο εργασιών όλου του έτους 1995. Κατά τη Roquette, μόνον ο κύκλος εργασιών των έξι πρώτων μηνών του 1995 έπρεπε να ληφθεί υπόψη προκειμένου να αποδειχθεί η σημασία της Roquette στο πλαίσιο της συμπράξεως.
- 188 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της επιχειρηματολογίας αυτής.

B — Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 189 Όσον αφορά την προβαλλόμενη λήξη της συμμετοχής της Roquette στη σύμπραξη τον Μάιο του 1994 ή, επικουρικώς, κατά τη σύσκεψη της 4ης Οκτωβρίου 1994, πρέπει να υπομνησθεί ότι, με τις αιτιολογικές σκέψεις 81 έως 90 της Αποφάσεως, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι στα στοιχεία που συνθέτουν τη σύμπραξη περιλαμβανόταν ένας περίπλοκος μηχανισμός κατανομής των αγορών, καθορισμού

των τιμών και ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τους πελάτες. Όμως, απλώς και μόνον το γεγονός, αν υποθεθεί ότι αποδεικνύεται, ότι το 1994 ή μετά τη σύσκεψη της 4ης Οκτωβρίου 1994 η Roquette έπαψε να διαβιβάζει στα λοιπά μέλη της συμπράξεως στοιχεία περί των πωλήσεων της δεν αρκεί, αυτό καθαυτό, για να αποδειχθεί ότι η σύμπραξη έπαψε να υφίσταται ή ότι η Roquette είχε σταματήσει να ανήκει σ' αυτήν.

190 Αντιθέτως, από τις αιτιολογικές σκέψεις 220 έως 228 της Αποφάσεως, τις οποίες δεν αμφισβητεί η Roquette, προκύπτει ότι η εταιρία αυτή συνέχισε να μετέχει σε πολλές συσκέψεις της συμπράξεως, ήτοι σ' εκείνες της 26ης και της 27ης Ιουνίου 1994 στην Ατλάντα, της 31ης Αυγούστου και της 1ης Σεπτεμβρίου 1994 στη Ζυρίχη και της 4ης Οκτωβρίου 1994 στο Λονδίνο.

191 Έτσι, όσον αφορά τη σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στην Ατλάντα στις 26 και τις 27 Ιουνίου 1994, από την Απόφαση προκύπτει, χωρίς η Roquette να διαφωνεί επ' αυτού, ότι «οι συζητήσεις ήταν παρόμοιες προς εκείνες των προηγούμενων μηνών και αφορούσαν την αρνητική εξέλιξη της αγοράς, τις τιμές και τις σχετικές ποσότητες».

192 Όσον αφορά τη σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο στις 4 Οκτωβρίου 1994, από την Απόφαση προκύπτει ότι κατά τη σύσκεψη αυτή ανέκυψε έρις μεταξύ των μελών της συμπράξεως σχετικά με την κατανομή των ποσοστώσεων πωλήσεως του γλυκονικού νατρίου. Η έρις αυτή αποτελεί ένδειξη, σε αντίθεση με όσα επιδιώκει να αποδείξει η Roquette, ότι τα μέλη της συμπράξεως είχαν τουλάχιστον την πρόθεση να συνεχίσουν τις προσπάθειες επιτεύξεως κάποιου συμβιβασμού όσον αφορά τις ποσότητες πωλήσεων. Το γεγονός ότι από την απάντηση της Roquette στην ανακοίνωση αιτιάσεων της 25ης Ιουλίου 2000, όπως αυτή εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 229 της Αποφάσεως, προκύπτει ότι, κατά την ως άνω σύσκεψη της 4ης Οκτωβρίου 1994, η Roquette «εξέφρασε την πρόθεσή της να μην μετέχει πλέον στη σύμπραξη» δεν αποδεικνύει τη λήξη της συμμετοχής της Roquette στη σύμπραξη. Πράγματι, εξεταζόμενη σε σχέση με το γενικό πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται, η εν λόγω θέση της Roquette κατά την ως άνω σύσκεψη σημαίνει, το πολύ, ότι κατέβαλε προσπάθειες να λάβει αποστάσεις από τη σύμπραξη. Ομοίως, το γεγονός ότι ο εκπρόσωπος της Roquette αναχώρησε πρόωρα

από την αίθουσα κατά τη διάρκεια της συσκέψεως αυτής δεν σημαίνει ότι η Roquette έλαβε δημοσίως αποστάσεις από το περιεχόμενο της συσκέψεως. Στο πλαίσιο της έριδος μεταξύ των μελών κατά τη σύσκεψη αυτή, η Επιτροπή βασίμως μπορούσε να θεωρήσει την εν λόγω συμπεριφορά ως στρατηγική με σκοπό την επίτευξη παραχωρήσεων εκ μέρους των λοιπών μελών της συμπράξεως παρά ως πράξη δηλωτική της λήξεως της συμμετοχής της Roquette στη σύμπραξη.

193 Επομένως, η Επιτροπή δικαίως θεώρησε ότι η Roquette δεν έπαψε να μετέχει στη σύμπραξη τον Μάιο του 1994 ή κατά τη σύσκεψη της 4ης Οκτωβρίου 1994.

194 Όσον αφορά τη φύση της συσκέψεως που πραγματοποιήθηκε από τις 3 μέχρι τις 5 Ιουνίου 1995 στο Anaheim, πρέπει να σημειωθεί, πρώτον, ότι η Roquette δεν αμφισβητεί, όπως τόνισε η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 232 της Αποφάσεως, ότι, κατά τη διάρκεια της συσκέψεως αυτής, στην οποία όλα τα μέλη της συμπράξεως ήταν παρόντα, οι μετέχοντες συζήτησαν σχετικά με τις ποσότητες πωλήσεως γλυκονικού νατρίου που πραγματοποιήθηκαν το 1994. Η Επιτροπή σημείωσε, ειδικότερα, χωρίς η Roquette να αμφισβητήσει το στοιχείο αυτό, ότι, σύμφωνα με τα λεγόμενα της ADM, η Jungbunzlauer είχε ζητήσει «την ανακοίνωση των συνολικών στοιχείων των πωλήσεων γλυκονικού νατρίου που πραγματοποίησε η ADM το 1994» (αιτιολογική σκέψη 232 της Αποφάσεως).

195 Όμως, πρέπει να τονιστεί ότι ο τρόπος αυτός ενεργείας συνέπιπτε, κατ' ουσίαν, με την πάγια πρακτική στο πλαίσιο της συμπράξεως, που αποσκοπούσε στην εξασφάλιση της τηρήσεως των χορηγούμενων ποσοστώσεων πωλήσεως και που συνίστατο, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 92 και 93 της Αποφάσεως, στο ότι, πριν από κάθε σύσκεψη, τα μέλη των μελών της συμπράξεως ανακοίνωναν τα στοιχεία των πωλήσεών τους στη Jungbunzlauer η οποία τα συνέλεγε και τα διένεμε κατά τις συσκέψεις.

196 Δεύτερον, η Roquette δεν αμφισβητεί την περιγραφή των πραγματικών περιστατικών στην οποία προέβη η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 232 της Αποφάσεως, σύμφωνα με την οποία κατά τη διάρκεια της συσκέψεως αυτής προτάθηκε ένα νέο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τους όγκους πωλήσεως. Το σύστημα αυτό επρόκειτο να παράσχει τη δυνατότητα προσδιορι-

σμού, ανωνύμως, δηλαδή έτσι ώστε κανένα από τα μέλη να μην γνωρίζει τα στοιχεία των άλλων, το συνολικό μέγεθος της αγοράς γλυκονικού νατρίου ως ακολούθως: «[Η] επιχείρηση Α ανέγραφε έναν αυθαίρετο αριθμό που εκπροσωπούσε ένα μέρος του συνολικού όγκου πωλήσεων· η επιχείρηση Β έδειχνε τότε στην επιχείρηση C το άθροισμα των στοιχείων της επιχειρήσεως Α και της επιχειρήσεως Β· η επιχείρηση C προσέθετε τον δικό της συνολικό όγκο πωλήσεων στο άθροισμα αυτό· τέλος, σ' αυτό η επιχείρηση Α προσέθετε το υπόλοιπο του συνολικού όγκου πωλήσεών της και ανακοίνωνε το σύνολο αυτό στην ομάδα» (αιτιολογική σκέψη 233 της Αποφάσεως).

- 197 Λαμβανομένου υπόψη του στοιχείου αυτού, πρέπει γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή δικαίως θεώρησε ότι επρόκειτο για μια νέα προσπάθεια των μελών της συμπράξεως να «επαναφέρουν την τάξη στην αγορά» και να συνεχίσουν τις αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού πρακτικές τους τις οποίες ακολουθούσαν τα προηγούμενα έτη, με σκοπό τη διατήρηση του ελέγχου της αγοράς με μια από κοινού δράση, ενδεχομένως έστω και με διαφορετικούς τρόπους και με διαφορετικές μεθόδους. Το γεγονός ότι τα μέλη της συμπράξεως επιχειρήσαν να θέσουν σε εφαρμογή ένα «ανώνυμο» σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, όπως περιγράφεται ανωτέρω, μπορούσε ευλόγως να ερμηνευθεί από την Επιτροπή ως μια φυσική συνέχεια της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων στο πλαίσιο της συμπράξεως η οποία, όπως προκύπτει ιδίως από την αιτιολογική σκέψη 93 της Αποφάσεως, χαρακτηριζόταν από ένα «αυξανόμενο κλίμα αμοιβαίας υποψίας», αλλά η οποία εντούτοις είχε ως σκοπό την κατανομή της αγοράς. Από τη σκοπιά αυτή, η Επιτροπή μπορούσε βεβαίως να θεωρήσει ότι, θέτοντας σε εφαρμογή το νέο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, τα μέλη της συμπράξεως έδειξαν ότι «εξακολουθούσαν να είναι [αποφασισμένα] να βρουν μια λύση που να τους παρέχει τη δυνατότητα να συνεχίσουν τις αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού πρακτικές τους» (αιτιολογική σκέψη 322 της Αποφάσεως) και «να διατηρήσουν τον έλεγχο της αγοράς με μια από κοινού δράση» (αιτιολογική σκέψη 232 της Αποφάσεως).

- 198 Τρίτον, το γεγονός ότι το χρονικό διάστημα που παρήλθε μεταξύ της συσκέψεως της 4ης Οκτωβρίου 1994 και εκείνης του Ιουνίου του 1995 ήταν μεγαλύτερο από εκείνο που χώριζε τις προηγούμενες συσκέψεις τονίζει, το πολύ, την έντονη έριδα που υπήρχε μεταξύ των μελών της συμπράξεως, αλλά δεν είναι ικανό να κλονίσει το συμπέρασμα της Επιτροπής σύμφωνα με το οποίο, κατά τη σύσκεψη του Ιουνίου του 1995, τα μέλη αυτά κατέβαλαν μια νέα προσπάθεια να διατηρήσουν τις αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού πρακτικές.

- 199 Τέταρτον, η σύντομη σημείωση που συνέταξε η Roquette κατά τη διάρκεια της συσκέψεως αυτής, την οποία επικαλέστηκε η Επιτροπή με τις αιτιολογικές σκέψεις 233 και 322 της Αποφάσεως («6.95 Anaheim: Συζήτηση: αντιστάθμιση· 44 000 mt παραγωγή στόχος σε παγκόσμιο επίπεδο· τιμές») μπορεί ευλόγως να θεωρηθεί ότι επιβεβαιώνει την άποψη της Επιτροπής, έστω και αν όντως η σημείωση αυτή, εξεταζόμενη ατομικά και χωριστά από το γενικό πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται, παρέχει μόνο μια ασαφή εντύπωση περί του περιεχομένου των συζητήσεων κατά τη διάρκεια της συσκέψεως της 3ης, της 4ης και της 5ης Ιουνίου 1995.
- 200 Πέμπτον, η δήλωση ενός υπαλλήλου της Roquette, που συνάπτεται στο από 22 Ιουλίου 1999 έγγραφο της τελευταίας, κατά την οποία η σύσκεψη αυτή «δεν κατέληξε σε κάποιο αποτέλεσμα και δεν χρησίμευσε σε τίποτα», δήλωση που ταυτίζεται με εκείνη της Jungbunzlauer στο από 30 Απριλίου 1999 έγγραφό της, είναι άνευ σημασίας, δεδομένου ότι επιβεβαιώνει ότι η σύσκεψη αυτή δεν μετέβαλε τη λειτουργία μιας ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως (αιτιολογική σκέψη 254 της Αποφάσεως). Έτσι, το έγγραφο αυτό δεν αποδεικνύει ότι τα μέλη της συμπράξεως δεν είχαν την πρόθεση να συνεχίσουν την παραβατική συμπεριφορά τους, έστω και με διαφορετικούς τρόπους και με διαφορετικές μεθόδους.
- 201 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στο πλαίσιο της εξετάσεως της εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ σε συμφωνία ή σε εναρμονισμένη πρακτική, είναι περιττό να λαμβάνονται υπόψη τα συγκεκριμένα αποτελέσματα μιας συμφωνίας όταν προκύπτει ότι αυτή αποσκοπεί στον περιορισμό, την κατάργηση ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1966, 56/64 και 58/64, Consten και Grundig κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 365· Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, σκέψη 89 ανωτέρω, σκέψη 99, και της 8ης Ιουλίου 1999, C-199/92 P, Hüls κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4287, σκέψη 178· απόφαση του Πρωτοδικείου της 23ης Φεβρουαρίου 1994, T-39/92 και T-40/92, CB και Europay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-49, σκέψη 87).
- 202 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή μπορούσε βεβαίως να θεωρήσει ότι η σύμπραξη συνεχίστηκε μέχρι τον Ιούνιο του 1995.

III — Επί των ελαφρυντικών περιστάσεων

Α — Επιχειρήματα των διαδίκων

- 203 Η Roquette εκτιμά κατ' ουσίαν ότι, ακόμα και αν υποθεθεί ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε σφάλματα όσον αφορά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, όφειλε να λάβει υπόψη, κατά την εκτίμηση του ύψους του προστίμου βάσει των ελαφρυντικών περιστάσεων, το γεγονός ότι η Roquette είχε αποκλειστικά παθητικό ρόλο ή απλώς ακολουθούσε τους υπολοίπους, το ότι η εταιρία αυτή δεν έθεσε σε εφαρμογή τις περιοριστικές πρακτικές της συμπράξεως και το ότι η ίδια αποτελούσε «τροχοπέδη» της παραβάσεως. Συναφώς, η Roquette επικαλείται τα επιχειρήματα που είχε αναπτύξει όσον αφορά τη σοβαρότητα της παραβάσεως.
- 204 Οι παραλείψεις αυτές αποτελούν, κατά τη Roquette, παράβαση των κατευθυντήριων γραμμών και αντιβαίνουν προς τις αρχές που θέτει η νομολογία (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 24ης Οκτωβρίου 1991, T-2/89, Petrofina κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1087, σκέψη 173, και της 14ης Μαΐου 1998, T-308/94, Cascades κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-925, σκέψεις 230 και 231).
- 205 Με το υπόμνημα απαντήσεως η Roquette διευκρινίζει ότι, όσον αφορά τις ελαφρυντικές περιστάσεις που δεν έλαβε υπόψη η Επιτροπή, αναφέρεται στα στοιχεία που βεβαιώνουν ότι η ίδια αποτελούσε «τροχοπέδη» της συμπράξεως. Ειδικότερα, επικαλείται, πρώτον, το γεγονός ότι η ίδια οδήγησε στον αποκλεισμό των «μητρικών διαλυμάτων». Δεύτερον, εκθέτει ότι η λειτουργία του συστήματος εποπτείας, που αποτελούσε τον ακρογωνιαίο λίθο της συμπράξεως, αποσταθεροποιήθηκε λόγω της αρνήσεώς της να ανταλλάσσει στατιστικά στοιχεία αρκετά συχνά. Τρίτον, εκτιμά ότι η άρνησή της να χρηματοδοτήσει το σύστημα εξωτερικής εποπτείας είχε ως αποτέλεσμα να διαταράξει την ορθή λειτουργία της συμπράξεως, διότι ήταν αδύνατο να εξακριβωθεί η αξιοπιστία των στοιχείων που διαβίβαζαν τα μέλη στη σύμπραξη, πράγμα το οποίο παρέσχε τη δυνατότητα μη τηρήσεως των όρων της συμπράξεως και δημιούργησε κλίμα δυσπιστίας, το οποίο οδήγησε στη

διάλυση της συμπράξεως. Τέταρτον, επικαλείται το γεγονός ότι ακολουθούσε πάντοτε μιαν ανεξάρτητη εμπορική πολιτική, όπως βεβαιώνεται από το γεγονός ότι οι τιμές της ουδέποτε αντιστοιχούσαν προς τα κατώτατα όρια τιμών ή τις τιμές στόχους που καθορίζονταν στο πλαίσιο της συμπράξεως. Τέλος, πέμπτον, εκτιμά ότι ήταν η πρώτη που έπαψε να ακολουθεί τη σύμπραξη.

206 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη των επιχειρημάτων αυτών.

B — Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

207 Από το δικόγραφο της προσφυγής προκύπτει ότι η Roquette ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή αρνήθηκε να δεχθεί υπέρ αυτής ελαφρυντικές περιστάσεις που απορρέουν από το γεγονός ότι η Roquette είχε αποκλειστικά παθητικό ρόλο ή απλώς ακολουθούσε τους υπολοίπους στη διάπραξη της παραβάσεως, το ότι η εταιρία αυτή δεν έθεσε σε εφαρμογή τις περιοριστικές πρακτικές της συμπράξεως και το ότι η ίδια αποτελούσε «τροχοπέδη» της παραβάσεως. Επ' αυτού, η Roquette παραπέμπει γενικά στα στοιχεία που εξέθεσε στο πλαίσιο των λόγων σχετικά με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, διευκρινίζοντας ότι, καθόσον τα στοιχεία αυτά δεν ελήφθησαν υπόψη για τον προσδιορισμό του βασικού ποσού, θα πρέπει κατά φυσική ακολουθία να έχουν κάποια σημασία κατά την εκτίμηση των ελαφρυντικών περιστάσεων.

208 Σε σχέση με τα επιχειρήματα αυτά, πρέπει να υπομνησθεί ότι, δυνάμει του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και δ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, το δικόγραφο της προσφυγής πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, συνοπτική έκθεση των ισχυρισμών των οποίων γίνεται επίκληση. Επιπλέον, κατά τη νομολογία, ανεξάρτητα από κάθε ζήτημα ορολογίας, η έκθεση αυτή πρέπει να είναι αρκούντως σαφής και ακριβής ώστε να καθίσταται δυνατό στον καθού να προετοιμάσει την άμυνά του και στο Πρωτοδικείο να αποφανθεί επί της προσφυγής, ενδεχομένως χωρίς να χρειαστεί άλλες πληροφορίες. Πράγματι, για

να είναι παραδεκτή μια προσφυγή επιβάλλεται τα ουσιαστικά και νομικά στοιχεία επί των οποίων αυτή στηρίζεται να προκύπτουν, τουλάχιστον συνοπτικά, αλλά κατά τρόπο λογικό και κατανοητό, από το κείμενο του δικογράφου, τούτο δε προκειμένου να εξασφαλιστεί η ασφάλεια δικαίου και η ορθή απονομή της Δικαιοσύνης (βλ., επ' αυτού, απόφαση του Πρωτοδικείου της 7ης Νοεμβρίου 1997, T-84/96, Cipeke κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-2081, σκέψη 31, και διάταξη του Πρωτοδικείου της 21ης Μαΐου 1999, T-154/98, Asia Motor France κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-1703, σκέψη 49).

- 209 Εν προκειμένω, η γενική παραπομπή στα στοιχεία που εκτίθενται στο πλαίσιο των λόγων σχετικά με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, προκειμένου να αποδειχθεί η ύπαρξη των προβαλλόμενων ελαφρυντικών περιστάσεων, δεν παρέχει τη δυνατότητα στο Πρωτοδικείο να αντιληφθεί επακριβώς το περιεχόμενο του λόγου που στηρίζεται στην ύπαρξη ελαφρυντικών περιστάσεων. Πράγματι, να μιν δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι τα ουσιαστικά και νομικά στοιχεία στα οποία στηρίζεται η Roquette περιλαμβάνονται στο δικόγραφο της προσφυγής, εναπόκειται εντούτοις στην προσφεύγουσα να τα παρουσιάσει με λογική αλληλουχία και κατανοητά. Ειδικότερα, δεν εναπόκειται στο Πρωτοδικείο να αναζητεί από το σύνολο των στοιχείων των οποίων γίνεται επίκληση προς στήριξη ενός πρώτου λόγου αν τα στοιχεία αυτά μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιηθούν προς στήριξη ενός δεύτερου λόγου και, εν προκειμένω, ποια στοιχεία μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για ποιο είδος ελαφρυντικής περιστάσεως. Το γεγονός ότι η Επιτροπή, παρά την κατάφωρη ασάφεια του λόγου αυτού, κατέβαλε ιδιαίτερη προσπάθεια να προσδιορίσει ενδεχόμενα επιχειρήματα της προσφεύγουσας που προβλήθηκαν στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας της σχετικά με τον λόγο που στηρίζεται στη σοβαρότητα της παραβάσεως και μπορούν ενδεχομένως να ληφθούν εκ νέου υπόψη προς στήριξη του λόγου που στηρίζεται στην ύπαρξη ελαφρυντικών περιστάσεων, καθώς και να απαντήσει σ' αυτά στο πλαίσιο αυτό, δεν επηρεάζει το ως άνω συμπέρασμα. Πράγματι, η θέση αυτή της Επιτροπής αποτελεί απλώς μια υπόθεση όσον αφορά το ακριβές περιεχόμενο του λόγου που προβάλλει η Roquette. Δεν καθιστά δυνατό τον προσδιορισμό με βεβαιότητα του ακριβούς περιεχομένου του λόγου της Roquette που στηρίζεται στην ύπαρξη ελαφρυντικών περιστάσεων.

- 210 Για τον λόγο αυτό, πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτοι οι λόγοι σχετικά με τα σφάλματα που διέπραξε η Επιτροπή στο πλαίσιο της εκ μέρους της εξετάσεως των ελαφρυντικών περιστάσεων βάσει του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και δ', του Κανονισμού Διαδικασίας.

IV — Επί της συνεργασίας της Roquette κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας

A — Εισαγωγή

- 211 Κατά τη Roquette, η Επιτροπή υπέπεσε επίσης σε σφάλματα εκτιμήσεως όσον αφορά την ανακοίνωση περί συνεργασίας.
- 212 Η Roquette θεωρεί ότι η Επιτροπή όφειλε να δεχθεί υπέρ της εταιρίας αυτής μείωση του προστίμου κατά 50 % έως 75 %, κατ' εφαρμογήν του τίτλου Γ της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, αντί για μείωση κατά 40 % του ύψους του προστίμου, κατ' εφαρμογήν του τίτλου Δ της ίδιας ανακοινώσεως.
- 213 Η Roquette υποστηρίζει, προς στήριξη της απόψεως αυτής, ότι η εκ μέρους της Επιτροπής εκτίμηση της φύσεως και του περιεχομένου των στοιχείων που κατέθεσε η ίδια είναι εσφαλμένη για δύο λόγους. Αφενός, και σε αντίθεση με όσα υποστήριξε η Επιτροπή με την Απόφαση, η προσφεύγουσα ήταν το πρώτο και το μόνο μέλος της συμπράξεως που της παρέσχε αποφασιστικής σημασίας αποδεικτικά στοιχεία για την έκδοση της Αποφάσεως. Αφετέρου, η Roquette εκτιμά ότι κακώς η Επιτροπή δεν εκτίμησε στον επιβαλλόμενο βαθμό τη σημασία της συνεργασίας της κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, αναφέροντας ότι η προσφεύγουσα κοινοποίησε τα σχετικά έγγραφα μόνον με την απάντησή της στην επίσημη αίτηση παροχής πληροφοριών της Επιτροπής της 2ας Μαρτίου 1999, που στηρίζεται στο άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.
- 214 Επομένως, ζητεί από το Πρωτοδικείο, βάσει της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας στον τομέα των προστίμων, να αναθεωρήσει την εκτίμηση αυτή (απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1983, 322/81, Michelin κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3461, σκέψη 111).

B — Καθόσον η Roquette ήταν το πρώτο και το μόνο μέλος της συμπράξεως που παρέσχε στην Επιτροπή αποφασιστικής σημασίας αποδεικτικά στοιχεία για την έκδοση της Αποφάσεως

1. Γενικότητες

²¹⁵ Η Roquette υποστηρίζει ότι κακώς η Επιτροπή θεώρησε, με την αιτιολογική σκέψη 415 της Αποφάσεως, ότι η «Fujisawa [ήταν] το πρώτο μέλος της συμπράξεως που παρέσχε καθοριστικά στοιχεία προς απόδειξη της ύπαρξης της σύμπραξης». Η Roquette προβάλλει συναφώς δύο αιτιάσεις. Πρώτον, υποστηρίζει ότι οι πληροφορίες που είχε λάβει η Επιτροπή πριν από τη συνεργασία της με τη Roquette ήταν ανεπαρκείς προς απόδειξη της υπάρξεως της συμπράξεως. Δεύτερον, κατά τη Roquette, μόνο βάσει της δικής της συνεργασίας με την Επιτροπή μπόρεσε η τελευταία να λάβει καθοριστικά στοιχεία για την έκδοση της Αποφάσεως. Των επιχειρημάτων αυτών προηγούνται ορισμένες γενικές παρατηρήσεις όσον αφορά τους κανόνες τους οποίους η Επιτροπή όφειλε να ακολουθήσει εν προκειμένω προς εκτίμηση της συνεργασίας των μελών της συμπράξεως κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.

2. Γενικές παρατηρήσεις όσον αφορά τους κανόνων που ισχύουν εν προκειμένω για την εκτίμηση της συνεργασίας των μερών κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

²¹⁶ Κατά τη Roquette, στις ειδικές περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, καταρχάς, η Επιτροπή όφειλε να εκτιμήσει την έκταση της μειώσεως του προστίμου όχι σε συνάρτηση με τη σειρά με την οποία τα μέλη συνεργάστηκαν κατά τη διάρκεια της

διοικητικής διαδικασίας, αλλά, κατά κύριο λόγο, σε συνάρτηση με το περιεχόμενο και την «προστιθεμένη αξία» των αποδεικτικών στοιχείων που παρέσχαν τα μέλη προκειμένου περί της συντάξεως των αιτιάσεων που διατυπώνονται με την Απόφαση.

- 217 Στο πλαίσιο των ειδικών περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως, η Roquette υποστηρίζει ότι η Επιτροπή κίνησε δικές της έρευνες, που κατέληξαν στην έκδοση της Αποφάσεως, μόνον αφού έλαβε πληροφορίες όσον αφορά τις έρευνες στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η Roquette υπενθυμίζει ότι από την αιτιολογική σκέψη 53 της Αποφάσεως προκύπτει ότι, τον Μάρτιο του 1997, το αμερικανικό Υπουργείο Δικαιοσύνης πληροφόρησε την Επιτροπή περί της έρευνας που διενεργείτο στην αγορά γλυκονικού νατρίου. Ομοίως, από την ίδια σκέψη συνάγεται ότι η Επιτροπή πληροφορήθηκε, τον Οκτώβριο του 1997, ότι η Akzo, η Avebe και η Glucosa παραδέχθηκαν ότι μετείχαν σε διεθνή σύμπραξη σχετικά με το προϊόν αυτό, με σκοπό τον καθορισμό των τιμών και την κατανομή των μεριδίων της αγοράς «στις Ηνωμένες Πολιτείες και αλλού» και ότι, αντιστοίχως τον Δεκέμβριο του 1997 και τον Φεβρουάριο του 1998, η Roquette και η Fujisawa παραδέχθηκαν τα ίδια πραγματικά περιστατικά. Έστω και αν η Επιτροπή δεν ανέφερε επακριβώς, με την Απόφαση, τη φύση των πληροφοριών που διέθετε λόγω της διαδικασίας που είχε κινηθεί στις Ηνωμένες Πολιτείες, είναι εντούτοις εύλογο να υποτεθεί ότι η Επιτροπή διέθετε τουλάχιστον διάφορα ανακωινωθέντα Τύπου, της 24ης Σεπτεμβρίου και της 17ης Δεκεμβρίου 1997, τα οποία έκαναν λόγο περί της εκβάσεως των ερευνών που διεξάγονταν στις Ηνωμένες Πολιτείες, ανακωινωθέντα τα οποία ήταν διαθέσιμα στο κοινό μέσω του Internet.
- 218 Η Roquette συνάγει εξ αυτού ότι, όταν, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 54 της Αποφάσεως, η Επιτροπή απηύθυνε, «[τ]ον χειμώνα 1997-1998», δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 17, τις πρώτες αιτήσεις παροχής πληροφοριών «στους κύριους παραγωγούς, εισαγωγείς/εξαγωγείς και πελάτες του προϊόντος γλυκονικού νατρίου στην Ευρώπη», το κοινοτικό αυτό όργανο ήταν ενημερωμένο περί της υπάρξεως της συμπράξεως στην αγορά γλυκονικού νατρίου σε παγκόσμιο επίπεδο, περί της ταυτότητας των μετεχόντων, περί του γεγονότος ότι καθένας από τους μετέχοντες αυτούς είχε παραδεχθεί την παράβαση στις αμερικανικές αρχές και περί του ότι η παράβαση είχε λήξει από τον Ιούνιο του 1995.
- 219 Όμως, υπό τέτοιες ειδικές συνθήκες, δεν είναι δυνατό να χορηγείται η ανώτατη δυνατή μείωση στο μέλος εκείνο της συμπράξεως που ήταν το πρώτο που συνεργάστηκε με την Επιτροπή, αλλά σ' εκείνο που παρέσχε χρήσιμες πληροφορίες

και έγγραφα και, επομένως, παρέσχε πράγματι στην Επιτροπή τη δυνατότητα να διαπιστώσει την παράβαση με λιγότερη δυσκολία.

220 Εξάλλου, η άποψη αυτή αντιστοιχεί προς εκείνη την οποία η ίδια η Επιτροπή είχε εκθέσει με ένα σχέδιο νέας ανακοινώσεως περί μειώσεως των προστίμων, που δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2001 (στο εξής: σχέδιο νέας ανακοινώσεως) και, από της δημοσιεύσεώς της το 2002, με τη νέα Ανακοίνωση σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (καρτέλ) (ΕΕ 2002, C 45, σ. 3· στο εξής: νέα ανακοίνωση). Επομένως, η Επιτροπή όφειλε να ακολουθήσει εν προκειμένω τη νέα αυτή πολιτική. Προς στήριξη της επιχειρηματολογίας αυτής η Roquette επικαλείται, στο πλαίσιο του υπομνήματος απαντήσεως, αφενός, τη νομική φύση της ανακοινώσεως αυτής, η οποία δημιούργησε δικαιολογημένες προσδοκίες στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και, εξάλλου, τη γενική αρχή του ποινικού δικαίου κατά την οποία εφαρμόζεται ο ηπιότερος νόμος (αναδρομικότητα in mitius) [απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Οκτωβρίου 1998, C-230/97, Awoyemi, Συλλογή 1998, σ. I-6781, και απόφαση 1999/210/ΕΚ της Επιτροπής, της 14ης Οκτωβρίου 1998, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/F-3/33.70 — British Sugar plc, κ.λπ.) (ΕΕ 1999, L 76, σ. 1)].

221 Η Επιτροπή εκτιμά ότι η Roquette δεν μπορεί να επικαλείται το σχέδιο νέας ανακοινώσεως. Η Επιτροπή αμφισβητεί το παραδεκτό του λόγου της Roquette κατά τον οποίο η εφαρμογή της νέας ανακοινώσεως δικαιολογείται βάσει της αρχής της εφαρμογής του ηπιότερου ποινικού νόμου. Θεωρεί τον λόγο αυτό ως απαράδεκτο, διότι προβλήθηκε για πρώτη φορά στο στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως. Επικουρικώς, η Επιτροπή εκτιμά κατ' ουσίαν ότι η Roquette αντιφάσκει προσάπτοντας, αφενός, στην Επιτροπή ότι δεν εφάρμοσε ορθά την ανακοίνωση περί συνεργασίας και, αφετέρου, ζητώντας την αναδρομική εφαρμογή της νέας ανακοινώσεως, η οποία αντικατέστησε την ανακοίνωση περί συνεργασίας.

β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

222 Πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή, με την ανακοίνωση περί συνεργασίας, προσδιόρισε τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να μην επιβάλλεται πρόστιμο

στις επιχειρήσεις που συνεργάζονται μαζί της κατά τη διάρκεια έρευνας σχετικά με σύμπραξη ή να μειώνεται το ποσό του προστίμου που άλλως θα τους επιβαλλόταν (βλ. τον τίτλο Α, παράγραφος 3, της ανακοινώσεως περί συνεργασίας).

223 Η ως άνω ανακοίνωση περί συνεργασίας εντάσσεται στην άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως της Επιτροπής και επιφέρει απλώς έναν αυτοπεριορισμό των εξουσιών της Επιτροπής κατά την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως (βλ., επ' αυτού, απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Απριλίου 1998, T-214/95, Vlaams Gewest κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-717, σκέψη 89). Εξάλλου, όπως τούτο, κατά τα λοιπά, ρητά αναφέρεται στον τίτλο Δ, παράγραφος 3, της εν λόγω ανακοινώσεως, η ανακοίνωση αυτή δημιούργησε δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στην οποία στηρίζονται οι επιχειρήσεις που επιθυμούν να ενημερώσουν την Επιτροπή περί της υπάρξεως κάποιας συμπράξεως. Επομένως, λαμβανομένης υπόψη της τηρήσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που είχαν βάσει της ανακοινώσεως αυτής οι επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούσαν να συνεργαστούν με την Επιτροπή, η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να την ακολουθήσει για την εκτίμηση της συνεργασίας της Roquette, στο πλαίσιο του προσδιορισμού του ύψους του προστίμου που θα επέβαλλε στην εταιρία αυτή.

224 Κατά συνέπεια, κακώς η Roquette υποστηρίζει ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή όφειλε να εφαρμόσει τους κανόνες που περιλαμβάνονταν όχι στην ανακοίνωση περί συνεργασίας, αλλά στο σχέδιο νέας ανακοινώσεως ή στην ίδια τη νέα ανακοίνωση. Πράγματι, όσον αφορά το σχέδιο νέας ανακοινώσεως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, έστω και αν το κείμενο αυτό δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2001, δηλαδή πριν από την έκδοση της Αποφάσεως, η Roquette δεν αμφισβητεί ότι η Επιτροπή δημοσίευσε το εν λόγω κείμενο με μόνο σκοπό να παράσχει στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επ' αυτού. Όσον αφορά τη νέα ανακοίνωση, πρέπει να σημειωθεί ότι το ως άνω κείμενο δημοσιεύθηκε μόνο μετά την έκδοση της Αποφάσεως. Επομένως, ούτε το σχέδιο νέας ανακοινώσεως ούτε η ίδια η νέα ανακοίνωση μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα τον αυτοπεριορισμό της Επιτροπής όσον αφορά την άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως της στην υπό κρίση υπόθεση (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 11ης Σεπτεμβρίου 2002, T-13/99, Pfizer Animal Health κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2002, σ. II-3305, σκέψη 121, και T-70/99, Alpharma κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2002, σ. II-3495, σκέψη 142).

- 225 Επομένως, κακώς η Roquette επικαλείται την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και, ακόμα και αν υποτεθεί ότι αυτή υφίσταται στο κοινοτικό δίκαιο, τη γενική αρχή της εφαρμογής του ηπιότερου ποινικού νόμου προς στήριξη του ισχυρισμού ότι η Επιτροπή όφειλε να εφαρμόσει στην υπό κρίση υπόθεση το σχέδιο νέας ανακοινώσεως ή τη νέα ανακοίνωση ή, ακόμα, τις αρχές που θέτουν τα κείμενα αυτά.
- 226 Στη συνέχεια, συνάγεται, ασφαλώς, όπως υπογραμμίζει η Roquette, ότι, σε αντίθεση με ορισμένες άλλες έρευνες που διεξήγαγε η Επιτροπή στο παρελθόν, το κοινοτικό αυτό όργανο διέθετε ήδη, στην υπό κρίση υπόθεση, ορισμένες πληροφορίες όσον αφορά την ύπαρξη παγκόσμιας συμπράξεως στην αγορά γλυκονικού νατρίου και όσον αφορά την ταυτότητα ορισμένων συμμετεχόντων σ' αυτήν πριν κινήσει τη δική της έρευνα κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 17, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 53 της Αποφάσεως.
- 227 Ωστόσο, η περίπτωση αυτή δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια ότι η Επιτροπή θα πρέπει να αγνοήσει τους κανόνες στον τομέα της συνεργασίας των επιχειρήσεων που η ίδια καθόρισε με την ανακοίνωση περί συνεργασίας.
- 228 Τέλος, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η Roquette δεν αμφισβητεί ότι η Fujisawa ήταν το πρώτο μέλος της συμπράξεως που κατήγγειλε την ύπαρξή της και πληροφόρησε την Επιτροπή περί της ταυτότητας των μετεχόντων σ' αυτήν και περί του αντικειμένου της παραβάσεως. Η Roquette παραδέχεται επίσης ότι η ανακοίνωση περί συνεργασίας θέτει την αρχή κατά την οποία μόνον η επιχείρηση που «είναι η πρώτη που προσκομίζει στοιχεία καθοριστικά για την απόδειξη της ύπαρξης της σύμπραξης» μπορεί επιτύχει πολύ σημαντική μείωση (τουλάχιστον 75 %) ή σημαντική (50 έως 75 %) του προστίμου που θα της επιβαλλόταν αν δεν συνεργαζόταν (βλ. τον τίτλο Β, στοιχείο β', και τον τίτλο Γ της ανακοινώσεως περί συνεργασίας).
- 229 Εν προκειμένω, η Επιτροπή προέβη σε έλεγχο, μετά από απόφαση, των επιχειρήσεων που μετείχαν στη σύμπραξη, υπό την έννοια του τίτλου Β, στοιχείο

α', της ανακοινώσεως αυτής μόνον αφού έλαβε πληροφορίες από τη Fujisawa. Επομένως, οι πληροφορίες που είχε λάβει όσον αφορά τη διεξαχθείσα στις Ηνωμένες Πολιτείες έρευνα δεν μπορούν να εμποδίσουν, υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, την εφαρμογή της μεταχειρίσεως που προβλέπει ο τίτλος Β της εν λόγω ανακοινώσεως στην περίπτωση της Fujisawa.

230 Κατά συνέπεια, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει η Roquette, δικαίως η Επιτροπή εφάρμοσε στην υπό κρίση υπόθεση τους κανόνες που είχε θέσει με την ανακοίνωση περί συνεργασίας του 1996.

3. Καθόσον οι πληροφορίες που έλαβε η Επιτροπή πριν από τη συνεργασία της Roquette ήταν ανεπαρκείς προς απόδειξη της υπάρξεως συμπράξεως

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

231 Η Roquette εκτιμά ότι οι πληροφορίες που είχε λάβει η Επιτροπή πριν από τη δική της συνεργασία μαζί της δεν αποτελούσαν ακράδαντη απόδειξη του περιεχομένου της συμπράξεως και της λειτουργίας της.

232 Πρώτον, η Roquette εκτιμά ότι, πριν από τη συνεργασία της με την Επιτροπή, οι πληροφορίες που διέθετε η τελευταία δεν ήταν περισσότερες από εκείνες που αυτή είχε ήδη λάβει από τις αμερικανικές αρχές ή που ήταν διαθέσιμες στο κοινό. Οι πληροφορίες αυτές αποτελούσαν απλώς ένδειξη ότι οι εταιρίες Akzo, Avebe, Glucosa, Roquette και Fujisawa μετείχαν σε συσκέψεις από τον Αύγουστο του 1993 μέχρι τον Ιούνιο του 1995 με σκοπό, ιδίως, τον συντονισμό τους ως προς τις τιμές και την κατανομή των μεριδίων της αγοράς γλυκονικού νατρίου.

- 233 Δεύτερον, κατά τη Roquette, οι πληροφορίες αυτές ήταν ανεπαρκείς για να αποδειχθεί η ύπαρξη της συμπράξεως, καθόσον επρόκειτο κυρίως για απλές δηλώσεις. Οι μόνες έγγραφες αποδείξεις συνίσταντο σε εισιτήρια μεταφορών. Εξάλλου, η Επιτροπή θεώρησε αναγκαίο να απευθύνει αιτήσεις παροχής πληροφοριών στις εμπλεκόμενες εταιρίες και να προβεί σε έρευνες στις εγκαταστάσεις τους, μη αρκούμενη στις πληροφορίες που είχε λάβει από τις αμερικανικές αρχές και στα πρώτα στοιχεία που παρέσχαν οι εταιρίες Fujisawa στις 12 Μαΐου 1998 και ADM στις 21 Ιανουαρίου 1999.
- 234 Η Επιτροπή εκτιμά ότι η Fujisawa ήταν η πρώτη εταιρία που παρέσχε καθοριστικά στοιχεία προς απόδειξη της συμπράξεως.

β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 235 Ισχυριζόμενη ότι οι πληροφορίες που είχε λάβει η Επιτροπή πριν από τη δική της συνεργασία μαζί της ήταν ανεπαρκείς προς απόδειξη της συμπράξεως, η Roquette επιδιώκει κατ' ουσίαν να αποδείξει ότι κακώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η Fujisawa ήταν «η πρώτη που προσκόμισε στην Επιτροπή καθοριστικά στοιχεία προς απόδειξη της ύπαρξης της σύμπραξης», υπό την έννοια του τίτλου Γ, σε συνδυασμό με τον τίτλο Β, στοιχείο β', της ανακοινώσεως περί συνεργασίας.
- 236 Ο τίτλος Γ της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, «Σημαντική μείωση του ύψους του προστίμου», ορίζει τα εξής:

«Η επιχείρηση η οποία πληροί τις προϋποθέσεις που εκτίθενται στο τμήμα Β, στοιχεία β' έως ε', και γνωστοποιεί τη μυστική σύμπραξη αφού έχει προβεί η

Επιτροπή σε έλεγχο, μετά από απόφαση, στις επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη σύμπραξη, χωρίς ο έλεγχος αυτός να έχει αποδώσει επαρκή βάση η οποία να δικαιολογεί την κίνηση της διαδικασίας για την έκδοση απόφασης, επωφελείται από μείωση κατά 50 έως 75 % του ύψους του προστίμου.»

237 Οι προϋποθέσεις του τίτλου Β, στοιχεία β' έως ε', στις οποίες παραπέμπει ο τίτλος C, αφορούν την επιχείρηση που:

«β) είναι η πρώτη που προσκομίζει στοιχεία καθοριστικά για την απόδειξη της ύπαρξης της σύμπραξης·

γ) διακόπτει τη συμμετοχή της στην αθέμιτη δραστηριότητα το αργότερο τη στιγμή κατά την οποία γνωστοποιεί τη σύμπραξη·

δ) παρέχει στην Επιτροπή όλες τις απαραίτητες πληροφορίες, καθώς και τα αποδεικτικά έγγραφα και στοιχεία που διαθέτει σχετικά με τη σύμπραξη και διατηρεί συνεχή και πλήρη συνεργασία καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας·

ε) δεν έχει υποχρεώσει άλλη επιχείρηση να συμμετάσχει στη σύμπραξη ούτε ανέλαβε τη σχετική πρωτοβουλία ή διαδραμάτισε αποφασιστικό ρόλο ως προς την παράνομη αυτή δραστηριότητα».

238 Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει, καταρχάς, ότι, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει η Roquette, για της χορηγηθεί μείωση του προστίμου κατ' εφαρμογήν των τίτλων Β ή Γ της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, η ανακοίνωση αυτή δεν απαιτεί να παρέχει στην Επιτροπή ο καταγγέλλων τη σύμπραξη μια «ακράδαντη απόδειξη του περιεχομένου της συμπράξεως και της λειτουργίας της».

- 239 Πράγματι, κατά την ανακοίνωση περί συνεργασίας, η προϋπόθεση την οποία θέτει ο τίτλος Β, στοιχείο β', πληρούται όταν η επιχείρηση που γνωστοποιεί ή καταγγέλλει μια μυστική σύμπραξη είναι «η πρώτη» που παρέχει «στοιχεία καθοριστικά για την απόδειξη της ύπαρξης της σύμπραξης».
- 240 Επομένως, το γεγονός ότι, μετά την καταγγελία της συμπράξεως εκ μέρους ενός μέλους της, η Επιτροπή υποβάλλει αιτήσεις παροχής πληροφοριών σε άλλα μέλη και προβαίνει σε έρευνες στις εγκαταστάσεις τους ουδόλως αποδεικνύει ότι οι πληροφορίες που παρέσχε το μέλος της συμπράξεως που την κατήγγειλε ήταν ανεπαρκείς έναντι των τίτλων Β ή Γ της ανακοινώσεως περί συνεργασίας.
- 241 Στη συνέχεια, καθόσον η Roquette διατείνεται, κατ' ουσίαν, ότι οι πληροφορίες που παρέσχε η Fujisawa δεν ήταν περισσότερες από εκείνες που διέθετε η Επιτροπή ή που, τουλάχιστον, θα έπρεπε να έχει λάβει από τις αμερικανικές αρχές, πρέπει να υπομνησθεί ότι, ακόμα και αν υποθεθεί ότι ο ισχυρισμός αυτός είναι ακριβής, η αρχή της αυτόνομης αρμοδιότητας της Κοινότητας στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού σημαίνει ότι η Επιτροπή δεν δεσμεύεται αυτοδικαίως όταν αρχές τρίτων κρατών την ενημερώνουν σχετικά με τη διαπίστωση αποδεικτικών στοιχείων που της παρέχουν τη δυνατότητα να λάβει απόφαση βάσει του άρθρου 81 ΕΚ.
- 242 Τέλος, εν πάση περιπτώσει, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει η Roquette, οι πληροφορίες που παρέσχε η Fujisawa ήταν περισσότερες από εκείνες οι οποίες περιλαμβάνονταν στα ανακοινωθέντα τύπου των αμερικανικών αρχών, που κατέθεσε στο Πρωτοδικείο η Roquette. Πράγματι, προκύπτει ότι, πρώτον, τα ανακοινωθέντα αυτά δεν ανέφεραν τα ονόματα όλων των εμπλεκόμενων στη σύμπραξη μελών. Δεύτερον, αυτά περιορίζονταν στη συνοπτική περιγραφή των διαφόρων συναφθεισών συμφωνιών. Όμως, όπως ορθά εξέθεσε η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 415 της Αποφάσεως, η Fujisawa, με το από 12 Μαΐου 1998 έγγραφό της γνωστοποίησε την ύπαρξη της συμπράξεως, αποκάλυψε τα ονόματα των μελών της και παρέσχε μια περιγραφή των κυριότερων συμφωνιών που είχαν

συναφθεί μεταξύ τους, διευκρινίζοντας το χρονικό διάστημα για το οποίο είχαν συναφθεί, τους μηχανισμούς εφαρμογής και λειτουργίας της συμπράξεως, καθώς και υποβάλλοντας έναν, έστω και ατελή, κατάλογο των συσκέψεων της συμπράξεως, με μια περίληψη του περιεχομένου ορισμένων από αυτές.

243 Εξάλλου, πρέπει να σημειωθεί ότι από την αιτιολογική σκέψη 414 της Αποφάσεως προκύπτει ότι, εφαρμόζοντας στη Fujisawa τον τίτλο Β της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, η Επιτροπή έλαβε υπόψη, σε κάποιο βαθμό, το ότι, όταν η Fujisawa της γνωστοποίησε τη σύμπραξη, «είχε λάβει γνώση της έρευνας του [αμερικανικού] Υπουργείου Δικαιοσύνης [...] στην αγορά γλυκονικού νατρίου και γνώριζε ότι η Akzo, η Avebe και η Glucosna είχαν παραδεχθεί ότι μετείχαν σε μια διεθνούς κλίμακας συνεννόηση με σκοπό τον καθορισμό των τιμών και την κατανομή των μεριδίων της αγοράς “στις Ηνωμένες Πολιτείες και αλλού”».

244 Από τις ανωτέρω σκέψεις απορρέει ότι κακώς η Roquette υποστηρίζει ότι η Fujisawa δεν ήταν το πρώτο μέλος της συμπράξεως που παρέσχε στην Επιτροπή καθοριστικά στοιχεία προς απόδειξη της υπάρξεως της συμπράξεως, υπό την έννοια του τίτλου Β, στοιχείο β', της ανακοινώσεως περί συνεργασίας. Επομένως, πρέπει να απορριφθεί η πρώτη αιτίαση της Roquette, που στηρίζεται στο ότι οι πληροφορίες που είχε λάβει η Επιτροπή πριν από τη συνεργασία της ήταν ανεπαρκείς.

4. Καθόσον μόνο τα στοιχεία που παρέσχε η Roquette ήταν καθοριστικά για την έκδοση της Αποφάσεως

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

245 Η Roquette υποστηρίζει ότι λόγω της δικής της συνεργασίας κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας η Επιτροπή έλαβε τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση αιτιάσεων και, στη συνέχεια, στην Απόφαση.

246 Αφενός, όσον αφορά την ανακοίνωση αιτιάσεων, η Roquette εκτιμά ότι, επί συνόλου δεκατριών παραρτημάτων, δέκα αφορούσαν έγγραφα που είχαν καταθέσει τα μέλη της συμπράξεως οικειοθελώς, από τα οποία οκτώ είχε καταθέσει η ίδια. Επιπλέον, στο μέρος που περιγράφει το ιστορικό της συμπράξεως υπάρχει, σχεδόν σε κάθε σελίδα, παραπομπή σε χειρόγραφες σημειώσεις της Roquette.

247 Αφετέρου, όσον αφορά την ίδια την Απόφαση, η Roquette εκτιμά ότι δύο στοιχεία αποδεικνύουν ότι οι πληροφορίες που παρέσχε ήταν καθοριστικού χαρακτήρα. Πρώτον, μόνο χάρη στις πληροφορίες της Roquette η Επιτροπή μπόρεσε να αντιληφθεί τις βασικές αρχές της οργανώσεως, το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών περί των πελατών, την εφαρμογή των συμφωνιών και το αντικείμενο των συσκέψεων που διεξήχθησαν μεταξύ Φεβρουαρίου 1987 και Ιουνίου 1995. Δεύτερον, από την Απόφαση προκύπτει κάποια αντίθεση όσον αφορά την ακρίβεια των περιγραφών που περιλαμβάνει, ανάλογα με το αν αυτές στηρίζονται σε πληροφορίες που παρέσχε η Roquette ή αν δεν μπορούν να στηριχθούν σε κάποια πληροφορία της Roquette.

248 Ο καθοριστικός χαρακτήρας των πληροφοριών της Roquette προκύπτει, όσον αφορά τις βασικές αρχές της οργανώσεως, από τις υποσημειώσεις του τμήματος εκείνου της Αποφάσεως που πραγματεύεται τις αρχές αυτές. Επί συνόλου δώδεκα αναφορών, οκτώ προέρχονται από αποδεικτικά στοιχεία που γνωστοποίησε η Roquette. Η αιτιολογική σκέψη 83 της Αποφάσεως, που περιγράφει το σύστημα κατανομής των ποσοστώσεων, παραπέμπει, ιδίως, στις χειρόγραφες σημειώσεις της Roquette τις οποίες αυτή γνωστοποίησε στο πλαίσιο της συνεργασίας της με την Επιτροπή. Στην αιτιολογική σκέψη 88 της Αποφάσεως η Επιτροπή στηρίζεται αποκλειστικά στα έγγραφα που παρέσχε η Roquette για να εξηγήσει τη λειτουργία του συστήματος καθορισμού των ελαχίστων ορίων τιμών ή/και των τιμών στόχων.

249 Όσον αφορά την εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών περί των πελατών, ο καθοριστικός χαρακτήρας των πληροφοριών που παρέσχε η Roquette προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 90 και τις υποσημειώσεις των σελίδων 46 και 47 της Αποφάσεως. Εκεί, η Επιτροπή παραθέτει αποκλειστικά πληροφορίες που γνωστοποίησε η Roquette στο πλαίσιο της συνεργασίας της.

250 Όσον αφορά την απόδειξη της εφαρμογής των συμφωνιών και, ειδικότερα, της υπάρξεως ενός συστήματος εποπτείας, φαίνεται, κατά τη Roquette, ότι η Επιτροπή χρησιμοποιεί, χωρίς να το παραδέχεται ρητά, τα αποδεικτικά στοιχεία που γνωστοποίησε Roquette (αιτιολογική σκέψη 172 της Αποφάσεως).

251 Τέλος, όσον αφορά την μέρους της Επιτροπής περιγραφή του αντικειμένου των συσκέψεων μεταξύ των μελών της συμπράξεως από τον Φεβρουάριο του 1987 μέχρι τον Ιούνιο του 1995, οι χειρόγραφες σημειώσεις που έδωσε η Roquette είναι καθοριστικού χαρακτήρα. Αυτό το αναγνώρισε η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 121 της Αποφάσεώς της, που αναφέρει ότι «το περιεχόμενο κάθε συσκέψεως είναι καλύτερα γνωστό όσον αφορά το χρονικό διάστημα 1989-1990, διότι οι δηλώσεις των επιχειρήσεων στηρίζονται σε έγγραφα της περιόδου αυτής». Όμως, τα εν λόγω έγγραφα της περιόδου αυτής είναι οι σημειώσεις τις οποίες είχε συντάξει η Roquette από τη σύσκεψη του Göteborg της 11ης Μαΐου 1989 μέχρι τη σύσκεψη της Ζυρίχης της 3ης Σεπτεμβρίου 1991. Οι ως άνω σημειώσεις που παρέσχε η Roquette και οι σχετικές εξηγήσεις (βλ. το υπόμνημα της 22ας Ιουλίου 1999) παρέσχαν στην Επιτροπή τη δυνατότητα να αντιληφθεί τη λειτουργία της συμπράξεως, τα αντικείμενα των συζητήσεων μεταξύ των συμμετεχόντων και τον ρόλο που είχε ο καθένας τους, καθώς και να αποκρυπτογραφήσει τον κώδικα που χρησιμοποιούσαν οι επιχειρήσεις προς προσδιορισμό καθεμιάς από αυτές. Αυτές οι χειρόγραφες σημειώσεις ήταν, για ορισμένες συσκέψεις, τα μόνα έγγραφα που διέθετε η Επιτροπή προς παρακολούθηση της εξελίξεώς τους (βλ. τις συσκέψεις περί των οποίων γίνεται λόγος στις αιτιολογικές σκέψεις 131, 132 έως 138 και 139 έως 149 της Αποφάσεως, καθώς και την επίσκεψη εκπροσώπου της Fujisawa στο εργοστάσιο της Roquette στις 22 Ιανουαρίου 1990, τη σύσκεψη μεταξύ Jungbunzlauer και Roquette της 2ας Φεβρουαρίου 1990, τη σύσκεψη της 21ης και της 22ας Μαΐου 1990 στη Ζυρίχη, τη σύσκεψη της 10ης και της 11ης Ιουνίου 1991 στη Γενεύη, τη

σύσκεψη της 24ης Ιουλίου 1991 στη Ζυρίχη και, τέλος, τη σύσκεψη της 2ας και της 3ης Σεπτεμβρίου 1991 στη Ζυρίχη). Οι χειρόγραφες σημειώσεις της Roquette παρέσχαν επίσης τη δυνατότητα στην Επιτροπή να εξακριβώσει την αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού φύση των συζητήσεων μεταξύ, αφενός, της ADM και, αφετέρου, της Glucosna και των λοιπών ευρωπαϊών παραγωγών (αιτιολογική σκέψη 155 της Αποφάσεως).

252 Ο καθοριστικός ρόλος της συνεισφοράς της Roquette αποδεικνύεται επίσης, κατ' αυτήν, από το γεγονός ότι, επί συνόλου 175 παραπομπών εκ μέρους της Επιτροπής, στις υποσημειώσεις της Αποφάσεως, σε έγγραφα και δηλώσεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, το ήμισυ σχεδόν από αυτές οφείλεται στη συνεργασία της. Εξάλλου, όλες οι απτές αποδείξεις προς εξακρίβωση του αντικειμένου και των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπράξεως προέρχονται από τη Roquette. Η Επιτροπή το αναγνώρισε αυτό, εξάλλου, με την αιτιολογική σκέψη 426 της Αποφάσεως, υπενθυμίζοντας ότι «η Roquette [ήταν] το μόνο μέλος της συμπράξεως που γνωστοποίησε έγγραφα περί του περιεχομένου και των συμπερασμάτων των συσκέψεων της συμπράξεως».

253 Η Roquette επικαλείται, εξάλλου, την έλλειψη συγκεκριμένων περιγραφών, στην Απόφαση, περί του περιεχομένου των συσκέψεων για τις οποίες η Επιτροπή δεν διέθετε χειρόγραφες σημειώσεις της Roquette, σε σχέση με εκείνες για τις οποίες η Επιτροπή μπορούσε να στηριχθεί σε τέτοιες πληροφορίες.

254 Έτσι, για το χρονικό διάστημα που προηγείται της πρώτης συσκέψεως περί της οποίας γίνεται λόγος στις σημειώσεις της Roquette, η Επιτροπή περιορίστηκε σε αόριστες και ασαφείς περιγραφές (βλ. την αιτιολογική σκέψη 121 της Αποφάσεως, όπου η Επιτροπή αναφέρεται σε «ένα μεγάλο αριθμό πολυμερών συσκέψεων» που πραγματοποιήθηκαν «μεταξύ Απριλίου και Μαΐου 1990», καθώς και τις περιγραφές των συσκέψεων περί των οποίων γίνεται λόγος στις αιτιολογικές σκέψεις 122 έως 128 της Αποφάσεως).

255 Η ανεπάρκεια των στοιχείων που διέθετε η Επιτροπή προκύπτει επίσης από τις περιγραφές μεταγενεστέρων συμβάντων ή συμβάντων μη καλυπτομένων από τις χειρόγραφες σημειώσεις που κοινοποίησε η Roquette. Η τελευταία αυτή εταιρία αναφέρει πολλές σχετικές αντιφάσεις και παραπέμπει στις αιτιολογικές σκέψεις 129 και 164 της Αποφάσεως Επιπλέον, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 201 και 214 της Αποφάσεως, τα έγγραφα και οι δηλώσεις της Roquette όσον αφορά την εν λόγω περίοδο της συμπράξεως ήταν στοιχεία πολύ χρήσιμα για την Επιτροπή.

256 Η Roquette εκτιμά ότι ήταν η μόνη που είχε παράσχει τόσα πολλά στοιχεία μεγάλης αποδεικτικής αξίας, περιλαμβανομένων ορισμένων εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων, εγγράφων της περιόδου της παραβάσεως και εγγράφων που είχαν άμεση σχέση με τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων. Θεωρεί, επομένως, ότι, κατά τη νομολογία (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Μαρτίου 1992, T-13/89, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-1021) και σύμφωνα με το σχέδιο νέας ανακοινώσεως, η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη τον καθοριστικό χαρακτήρα των πληροφοριών που αυτή παρέσχε για την εκτίμηση του ύψους του προστίμου.

257 Με το υπόμνημα απαντήσεως η Roquette εκτιμά ότι ο καθοριστικός χαρακτήρας των πληροφοριών που παρέσχε δεν μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση βάσει των στοιχείων που παρέσχε η Fujisawa. Κατά τη Roquette, η Fujisawa, καταγγέλλοντας την ύπαρξη της συμπράξεως και αποκαλύπτοντας την ταυτότητα των μελών της και το αντικείμενο της παραβάσεως, απλώς γνωστοποίησε πληροφορίες τις οποίες η Επιτροπή γνώριζε ήδη από τον δικτυακό τόπο στο Internet των αμερικανικών αρχών ανταγωνισμού. Επιπλέον, το ουσιώδες μέρος των εγγράφων που παρέσχε η Fujisawa αποτελείτο από λογαριασμούς εξόδων ταξιδιού στους διάφορους τόπους όπου πραγματοποιούνταν οι συσκέψεις της συμπράξεως. Οι πληροφορίες που παρέσχε η Roquette ήταν πολύ περισσότερες.

258 Η Επιτροπή αμφισβητεί τη σημασία των στοιχείων αυτών και υπογραμμίζει ότι έλαβε πλήρως υπόψη τη συνεργασία της Roquette, χορηγώντας της μείωση κατά 40 % του ύψους του προστίμου, σύμφωνα με τον τίτλο Δ της ανακοινώσεως περί συνεργασίας.

β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 259 Καταρχάς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η Roquette δεν είναι το πρώτο μέλος της συμπράξεως που κατήγγειλε τη σύμπραξη στην Επιτροπή. Πράγματι, η Fujisawa παρέσχε πρώτη στην Επιτροπή καθοριστικά στοιχεία για τη δίωξη μιας παραβάσεως στην οποία εμπλέκεται ο ίδιος ο καταγγέλλων (βλ. σκέψη 244 ανωτέρω). Όμως, η Επιτροπή θα μπορούσε να δεχθεί υπέρ της Roquette σημαντικότερη μείωση του προστίμου, όπως ζητεί η εταιρία αυτή, κατ' εφαρμογήν των τίτλων Β ή Γ της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, μόνον αν η Roquette ήταν το πρώτο μέλος της συμπράξεως που είχε καταγγείλει τη σύμπραξη αυτή στην Επιτροπή, παρέχοντας καθοριστικά στοιχεία, εφόσον πληρούνταν οι λοιπές προϋποθέσεις.
- 260 Εν προκειμένω, η Επιτροπή παρέσχε στη Roquette μείωση του προστίμου κατ' εφαρμογήν του τίτλου Δ της ανακοινώσεως περί συνεργασίας. Ενεργώντας με τον τρόπο αυτό, όπως ορθά υποστηρίζει η Επιτροπή, έλαβε πλήρως υπόψη τη συνεργασία της Roquette.
- 261 Επομένως, η αιτίαση που στηρίζεται στον ισχυρισμό ότι μόνο τα στοιχεία που παρέσχε η Roquette ήταν καθοριστικά για την έκδοση της Αποφάσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 262 Το επιχείρημα της Roquette κατά το οποίο η Επιτροπή όφειλε να της χορηγήσει, τουλάχιστον, τη μέγιστη μείωση που προβλέπει ο τίτλος Δ της εν λόγω ανακοινώσεως βαίνει παράλληλα προς την εκ μέρους της εταιρίας αυτής αμφισβήτηση της εκτιμήσεως στην οποία προέβη η Επιτροπή όσον αφορά τη σημασία της συνεργασίας της, που οδήγησε σε μείωση κατά 40 % του προστίμου που άλλως θα της επιβαλλόταν. Κατά συνέπεια, τα δύο αυτά επιχειρήματα θα εξεταστούν από κοινού κατωτέρω.

Γ — Καθόσον η Επιτροπή κακώς επικαλείται το γεγονός ότι η *Roquette* γνωστοποίησε τα επίμαχα έγγραφα μόνο με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

263 Η *Roquette* υποστηρίζει ότι η Επιτροπή ισχυρίστηκε ότι τα κρίσιμα έγγραφα της γνωστοποιήθηκαν μόλις με την απάντηση στην επίσημη αίτηση παροχής πληροφοριών της 2ας Μαρτίου 1999, βάσει του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, προκειμένου η Επιτροπή να υπαγάγει τη συμπεριφορά της στον τίτλο Δ της ανακοινώσεως περί συνεργασίας. Όμως, κατά τη *Roquette*, η επίσημη αίτηση παροχής πληροφοριών της 2ας Μαρτίου 1999 περιελάμβανε ερωτήσεις που οδηγούσαν στην εκ μέρους του ερωτωμένου παροχή στοιχείων εις βάρος του ίδιου, οι οποίες συνιστούν προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και δικαιολογούν το δικαίωμα του ενδιαφερομένου να μην απαντήσει στις ερωτήσεις αυτές και το γεγονός ότι, επομένως, η ίδια δεν απάντησε στις εν λόγω ερωτήσεις παρά μόνο στο πλαίσιο της συνεργασίας της με την Επιτροπή. Δεδομένου ότι οι υποβληθείσες ερωτήσεις δεν αφορούσαν αποκλειστικά τα πραγματικά περιστατικά και λαμβανομένων υπόψη των πληροφοριών που διέθετε η Επιτροπή, η *Roquette* εκτιμά ότι οι ερωτήσεις αυτές είχαν ως αντικείμενο να την υποχρεώσουν να ομολογήσει τη συμμετοχή της στη σύμπραξη. Τούτο συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας (απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Φεβρουαρίου 2001, T-112/98, *Mannesmannröhren-Werke* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-729, σκέψεις 66, 67, 71, 73 και 78), παρέχουσα στον ενδιαφερόμενο το δικαίωμα να μην απαντήσει σ' αυτές. Κατά τη *Roquette*, αποτέλεσμα της εν λόγω ενδεχόμενης προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας ήταν ότι οι απαντήσεις της στις ερωτήσεις της Επιτροπής δόθηκαν μόνον όταν η ίδια αποφάσισε να συνεργαστεί με την Επιτροπή.

264 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η επίσημη αίτηση παροχής πληροφοριών της 2ας Μαρτίου 1999 υποβλήθηκε βάσει του άρθρου 11, παράγραφος 5, του κανονισμού 17 και ότι καμία από τις ερωτήσεις που περιελάμβανε η εν λόγω αίτηση δεν ήταν τέτοιας φύσεως ώστε να υποχρεώνει τη *Roquette* να ομολογήσει τη συμμετοχή της σε παράνομη συμφωνία. Ακόμη, η Επιτροπή εκτιμά ότι, αν οι ερωτήσεις καλούσαν τη *Roquette* να προβεί σε ομολογία, η εταιρία αυτή εδικαιούτο να αρνηθεί να απαντήσει. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, δεδομένου ότι η *Roquette* δεν αρνήθηκε να απαντήσει στις ερωτήσεις, οι απαντήσεις που παρέσχε δεν ήταν ομολογίες και δόθηκαν στο πλαίσιο αιτήσεως παροχής πληροφοριών και όχι στο πλαίσιο της ανακοινώσεως περί συνεργασίας.

2. Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

²⁶⁵ Πρέπει να υπογραμμιστεί καταρχάς, ότι, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει η Roquette, η Επιτροπή δεν θεώρησε ότι τα κρίσιμα έγγραφα της γνωστοποιήθηκαν μόλις με την απάντηση στην επίσημη αίτηση παροχής πληροφοριών της 2ας Μαρτίου 1999, κατά το άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, απλώς και μόνον για να υπαγάγει τη συμπεριφορά της στον τίτλο Δ της ανακοινώσεως περί συνεργασίας. Πράγματι, από την ανάγνωση της αιτιολογικής σκέψεως 426 της Αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη το ως άνω στοιχείο αποκλειστικά για τον καθορισμό του ποσοστού της μείωσης του προστίμου, στο πλαίσιο της εξουσίας εκτιμήσεως που έχει δυνάμει του τίτλου Δ της ανακοινώσεως αυτής.

²⁶⁶ Στη συνέχεια, πρέπει να σημειωθεί, χωρίς να απαιτείται να εξεταστεί αν, όπως υποστηρίζει η Roquette, ορισμένες ερωτήσεις της Επιτροπής στο πλαίσιο των αιτήσεων παροχής πληροφοριών προσέβαλαν τα δικαιώματα άμυνας, ότι, όπως η ίδια η Roquette υπογραμμίζει, η εταιρία αυτή επέλεξε ελεύθερα να απαντήσει στις υποβληθείσες ερωτήσεις, στο πλαίσιο της συνεργασίας της με την Επιτροπή. Πράγματι, η Roquette θα μπορούσε, ενδεχομένως, να μην απαντήσει στις ερωτήσεις αυτές, με κίνδυνο, ασφαλώς, να μην υπάρξει μείωση του προστίμου βάσει της ανακοινώσεως περί συνεργασίας. Επομένως, επιβάλλεται να θεωρηθεί ότι οι απαντήσεις της Roquette δεν πιστοποιούν οπωσδήποτε την αυθόρμητη συνεργασία της στο πλαίσιο της ως άνω διαδικασίας, δεδομένου ότι η Roquette παρέσχε τις δικές της πληροφορίες μόνον κατόπιν αιτήσεως παροχής πληροφοριών, και όχι με δική της πρωτοβουλία. Συνεπώς, η Roquette δεν μπορεί να προσάπτει στην Επιτροπή ότι έλαβε υπόψη, για τον καθορισμό του ποσοστού της μείωσης του προστίμου, το γεγονός ότι η εταιρία αυτή συνεργάστηκε μόνον κατόπιν της αιτήσεως παροχής πληροφοριών που της απηύθυνε η Επιτροπή.

267 Τέλος, όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι η Επιτροπή όφειλε να χορηγήσει στη Roquette, τουλάχιστον, τη μέγιστη μείωση που προβλέπει ο τίτλος Δ της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω παρατηρήσεων και, ειδικότερα, του γεγονότος ότι η Roquette παρέσχε τις πληροφορίες της μόνον κατόπιν υποβολής αιτήσεως παροχής πληροφοριών, η κατά 40 % μείωση του ύψους του προστίμου είναι πρόσφορη.

268 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί η εν λόγω δεύτερη αιτίαση, που στηρίζεται στο ότι η Επιτροπή κακώς υποστήριξε ότι η Roquette γνωστοποίησε τα επίμαχα έγγραφα μόνο με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών.

269 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, οι λόγοι ακυρώσεως που στηρίζονται σε σφάλματα που φέρεται ότι διέπραξε η Επιτροπή στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της συνεργασίας της Roquette κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας πρέπει να απορριφθούν στο σύνολό τους. Ελλείψει οιασδήποτε παρανομίας κατά την εκτίμηση της συνεργασίας της Roquette κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, δεν επιβάλλεται η αναμόρφωση της Αποφάσεως βάσει των ως άνω λόγων.

V — *Επί της προσβολής της αρχής ne bis in idem*

A — *Επιχειρήματα των διαδίκων*

270 Με τον τελευταίο λόγο της η Roquette επικαλείται κατ' ουσίαν, προσβολή της αρχής ne bis in idem και της αρχής της αναλογικότητας, επειδή η Επιτροπή δεν

έλαβε υπόψη ότι οι αμερικανικές αρχές προστασίας του ανταγωνισμού είχαν επίσης επιβάλει κυρώσεις στη Roquette για τη συμμετοχή της στην ίδια σύμπραξη.

271 Προς στήριξη του τελευταίου αυτού λόγου η Roquette επικαλείται την απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 1972, 7/72, Boehringer κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 313), με την οποία γίνεται δεκτό ότι, «όσον αφορά το ζήτημα αν η Επιτροπή μπορεί επίσης να υποχρεούται να συνυπολογίσει μια κύρωση που επιβλήθηκε από τις αρχές τρίτου κράτους, το ζήτημα αυτό δεν απαιτείται να εξετασθεί παρά μόνον αν τα πραγματικά περιστατικά που έλαβε υπόψη εν προκειμένω η Επιτροπή κατά της προσφεύγουσας είναι τα ίδια με αυτά που έλαβαν υπόψη οι αμερικανικές αρχές».

272 Όμως, κατά τη Roquette, στη διαδικασία που κίνησαν οι αμερικανικές αρχές προστασίας του ανταγωνισμού και σε εκείνη που κίνησε η Επιτροπή γίνεται λόγος όχι μόνον για τα ίδια είδη συμπράξεως και για τους ίδιους δράστες, αλλά και για την ίδια εφαρμογή της συμπράξεως και για την ίδια συμπεριφορά των εμπλεκόμενων μερών.

273 Προκειμένου να αποδείξει την ταυτότητα αντικειμένου της ευρωπαϊκής και της αμερικανικής διαδικασίας των αρχών προστασίας του ανταγωνισμού, δηλαδή μια παγκόσμια σύμπραξη αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, η Roquette παραπέμπει στην ενώπιον δικαστηρίου συμφωνία (Plea Agreement) την οποία συνήψε. Η συμφωνία αυτή αποτελεί απόδειξη ότι το πρόστιμο που επιβλήθηκε εντός των Ηνωμένων Πολιτειών στηρίζεται όχι μόνο στη συμπεριφορά της Roquette στις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά επίσης στη συμπεριφορά της στην ευρωπαϊκή αγορά, λόγω του ότι η συμπεριφορά αυτή αποτελεί αποτέλεσμα της λειτουργίας της συμπράξεως σε παγκόσμιο επίπεδο. Η εν λόγω συμφωνία αποδεικνύει ότι «οι κύριοι όροι της συμπράξεως ήταν η κατανομή μεριδίων της αγοράς μεταξύ σημαντικών

επιχειρήσεων παραγωγής γλυκονικού νατρίου στις Ηνωμένες Πολιτείες και αλλού και ο καθορισμός των τιμών του γλυκονικού νατρίου που επωλείτο στις Ηνωμένες Πολιτείες και αλλού». Έτσι, κατά τη Roquette, το πρόστιμο που επιβλήθηκε εντός των Ηνωμένων Πολιτειών αποτελεί κύρωση όχι μόνο για τα αποτελέσματα της συμπεριφοράς της στην αμερικανική αγορά, αλλά αφορά επίσης τη συμμετοχή της στην εφαρμογή της συμπράξεως σε παγκόσμιο επίπεδο και επομένως, ιδίως, σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

274 Η Roquette εκτιμά ότι ο γεωγραφικός προσδιορισμός της συμπράξεως σε παγκόσμιο επίπεδο προκύπτει επίσης από τους σκοπούς της συμπράξεως, όπως είναι η ανταλλαγή πληροφοριών περί των πελατών και η χορήγηση ποσοστώσεων πωλήσεων σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και από την πραγματοποίηση συσκέψεων σ' όλο τον κόσμο.

275 Τέλος, κατά την εκτίμηση του ύψους του προστίμου, τόσο οι αμερικανικές αρχές προστασίας του ανταγωνισμού όσο και η Επιτροπή έλαβαν υπόψη τον παγκόσμιο κύκλο εργασιών της Roquette. Το γεγονός ότι ο εν λόγω κύκλος εργασιών ελήφθη υπόψη δύο φορές για την επιβολή κυρώσεων για τα ίδια πραγματικά περιστατικά είναι, κατά τη Roquette, αντίθετο προς την αρχή *ne bis in idem* και προς την αρχή της αναλογικότητας.

276 Η Επιτροπή εκτιμά ότι ο λόγος της Roquette πρέπει να απορριφθεί.

B — Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

277 Από τη νομολογία προκύπτει ότι η αρχή *non bis in idem*, την οποία καθιερώνει επίσης το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου αριθ. 7 της Συμβάσεως περί Προασπίσεως των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και περί των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, αποτελεί μια γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου, την τήρηση της οποίας εξασφαλίζει ο κοινοτικός δικαστής (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1966, 18/65 και 35/65, Gutmann κατά

Επιτροπής ΕΚΑΕ, Recueil 1966, σ. 149, συγκεκριμένα σ. 172, και της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-8375, σκέψη 59· βλ. επίσης, επ' αυτού, απόφαση Boehringer κατά Επιτροπής, σκέψη 271 ανωτέρω, σκέψη 3).

278 Η αρχή *ne bis in idem* απαγορεύει την επιβολή πλειόνων κυρώσεων στο ίδιο πρόσωπο για την ίδια παράνομη συμπεριφορά προς προστασία του ίδιου εννόμου αγαθού. Η εφαρμογή της αρχής αυτής εξαρτάται από την τριπλή προϋπόθεση της ταυτότητας των πραγματικών περιστατικών, της ταυτότητας του παραβάτη και της ταυτότητας του προστατευόμενου εννόμου συμφέροντος (βλ., επ' αυτού, απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-123, σκέψη 338).

279 Η νομολογία έχει δεχθεί, με τον τρόπο αυτό, τη δυνατότητα σωρεύσεως κοινοτικών και εθνικών κυρώσεων λόγω της υπάρξεως δύο παράλληλων διαδικασιών, που εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς, των οποίων το επιτρεπτό προκύπτει από το ιδιάζον σύστημα κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Κοινότητας και των κρατών μελών στον τομέα των συμπράξεων. Ωστόσο, η γενική απαίτηση επεικειάς συνεπάγεται ότι, καθορίζοντας το ύψος του προστίμου, η Επιτροπή υποχρεούται να λάβει υπόψη τις κυρώσεις οι οποίες έχουν επιβληθεί στην ίδια επιχείρηση για το ίδιο πραγματικό περιστατικό, όταν πρόκειται για κυρώσεις επιβαλλόμενες για παραβάσεις του δικαίου των συμπράξεων ενός κράτους μέλους και, κατά συνέπεια, διαπραχθείσες στο κοινοτικό έδαφος (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 1969, 14/68, Wilhelm κ.λπ., Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 1, σκέψη 11, και Boehringer κατά Επιτροπής, σκέψη 271 ανωτέρω, σκέψη 3· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, T-141/89, Tréfileurope κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-791, σκέψη 191, και T-149/89, Sotralentz κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1127, σκέψη 29).

280 Όσον αφορά τον ισχυρισμό της Roquette ότι η Επιτροπή, επιβάλλοντάς της πρόστιμο για τη συμμετοχή της σε σύμπραξη για την οποία οι αμερικανικές αρχές είχαν ήδη επιβάλει σχετική κύρωση, προσέβαλε την αρχή *ne bis in idem*, κατά την οποία δεν μπορεί να επιβάλλεται δεύτερη κύρωση στο ίδιο πρόσωπο για την ίδια απαγορευόμενη συμπεριφορά, πρέπει να υπομνησθεί ότι ο κοινοτικός δικαστής έχει δεχθεί ότι μια επιχείρηση μπορούσε βασιμώς να αποτελεί το αντικείμενο δύο

παράλληλων διαδικασιών για την ίδια παράνομη συμπεριφορά και, επομένως, μπορούσε να της επιβληθεί διπλή κύρωση, μία από την αρμόδια αρχή του ενδιαφερομένου κράτους μέλους και άλλη από την κοινοτική αρχή, καθόσον οι εν λόγω διαδικασίες εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς και δεν υφίσταται ταυτότητα μεταξύ των κανόνων που παραβιάστηκαν (αποφάσεις *Wilhelm* κ.λπ., σκέψη 279 ανωτέρω, σκέψη 11, *Tréfileur* κατά Επιτροπής, σκέψη 279 ανωτέρω, σκέψη 191, και *Sotralentz* κατά Επιτροπής, σκέψη 279 ανωτέρω, σκέψη 29).

281 Επομένως, κατά μείζονα λόγο η αρχή *ne bis in idem* δεν μπορεί να έχει εφαρμογή σε περίπτωση όπως αυτή της υπό κρίση υποθέσεως, όπου η διαδικασία που κίνησε η Επιτροπή και οι κυρώσεις που αυτή επέβαλε, αφενός, και η διαδικασία που κίνησαν οι αμερικανικές αρχές και οι δικές τους κυρώσεις, αφετέρου, προφανώς δεν εξυπηρετούν τους ίδιους σκοπούς. Πράγματι, στην μεν πρώτη περίπτωση σκοπεύεται η διατήρηση ανόθευτου ανταγωνισμού στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή εντός του ΕΟΧ, στην δε δεύτερη η επιδιωκόμενη προστασία αφορά την αμερικανική αγορά (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1970, 44/69, *Buchler* κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 457, σκέψεις 52 και 53, και του Πρωτοδικείου της 25ης Μαρτίου 1999, T-102/96, *Gencor* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-753, σκέψεις 103 έως 106). Έτσι, δεν πληρούται η προϋπόθεση ταυτότητας του προστατευομένου εννόμου συμφέροντος, που είναι αναγκαία για να μπορεί έχει εφαρμογή η αρχή *ne bis in idem*.

282 Εξάλλου, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η *Roquette* δεν επικαλείται αλλ' ούτε αποδεικνύει την ύπαρξη αρχής του δικαίου ή κανόνα ή συμβάσεως δημοσίου διεθνούς δικαίου που να απαγορεύει στις κρατικές αρχές ή στα δικαστήρια διαφορετικών κρατών να διώκουν και να καταδικάζουν κάποιο πρόσωπο με βάση τα ίδια πραγματικά περιστατικά που συνεπάγονται αποτελέσματα εντός του εδάφους τους ή σε τομέα δικαιοδοσίας τους. Δεδομένου ότι δεν αποδεικνύεται η ύπαρξη ενός τέτοιου κανόνα ή μιας τέτοιας συμβάσεως που να δεσμεύει την Κοινότητα και τρίτα κράτη, όπως είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες, προβλέπουσας μία τέτοια απαγόρευση, η Επιτροπή δεν μπορεί να δεσμεύεται σχετικά.

283 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα της *Roquette*, που στηρίζεται σε προσβολή της αρχής *ne bis in idem* με την αιτιολογία ότι η επίμαχη σύμπραξη αποτέλεσε επίσης το αντικείμενο κυρώσεως εκτός του κοινοτικού εδάφους ή ότι η

Επιτροπή έλαβε υπόψη με την Απόφαση για τον καθορισμό των προστίμων τον συνολικό κύκλο εργασιών της Roquette, τον οποίο είχαν ήδη λάβει υπόψη οι αμερικανικές αρχές.

284 Όσον αφορά τον ισχυρισμό της Roquette ότι η Επιτροπή ενήργησε σε αντίθεση με την απόφαση Boehringer κατά Επιτροπής, σκέψη 271 ανωτέρω, κατά την οποία η Επιτροπή υποχρεούται να συνυπολογίζει κύρωση επιβαλλόμενη από τις αρχές τρίτης χώρας αν τα πραγματικά περιστατικά που έλαβε υπόψη η Επιτροπή σε βάρος της προσφεύγουσας επιχειρήσεως, αφενός, και οι ως άνω αρχές, αφετέρου, είναι τα ίδια, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στη σκέψη 3 της εν λόγω αποφάσεως, το Δικαστήριο έκρινε τα εξής:

«[...] όσον αφορά το ζήτημα αν η Επιτροπή υποχρεούται επίσης να συνυπολογίζει κύρωση που επιβλήθηκε από τις αρχές τρίτου κράτους, [το ζήτημα αυτό] δεν χρειάζεται να λυθεί, παρά μόνον αν τα πραγματικά περιστατικά που έγιναν δεκτά από την Επιτροπή στην προκείμενη περίπτωση κατά της προσφεύγουσας, αφενός, και από τις αμερικανικές αρχές, αφετέρου, είναι τα ίδια.»

285 Η Roquette συνάγει από το χωρίο αυτό ότι, a contrario, η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να λάβει υπόψη τις κυρώσεις που της είχαν επιβάλει οι αμερικανικές αρχές για τη συμμετοχή της στην παγκόσμια σύμπραξη σχετικά με το γλυκονικό νάτριο, η οποία ήταν της ίδιας φύσεως, οδήγησε στην ίδια εφαρμογή και αφορούσε την ίδια συμπεριφορά των εμπλεκόμενων μερών, όσον αφορά τόσο το αντικείμενο όσο και τον γεωγραφικό χώρο, σε σχέση με εκείνη την οποία αφορά η Απόφαση της Επιτροπής με την οποία της επιβλήθηκε πρόστιμο 10,8 εκατομμυρίων ευρώ.

286 Εντούτοις, πρέπει να τονιστεί, πρώτον, ότι, όπως προφανώς προκύπτει από το ως άνω χωρίο της αποφάσεως Boehringer κατά Επιτροπής, σκέψη 271 ανωτέρω, το Δικαστήριο, όχι μόνο δεν απεφάνθη επί του ζητήματος αν η Επιτροπή υποχρεούται να συνυπολογίζει κύρωση επιβληθείσα από τις αρχές τρίτου κράτους σε περίπτωση που τα πραγματικά περιστατικά που λαμβάνει υπόψη το κοινοτικό αυτό όργανο σε βάρος μιας επιχειρήσεως και οι ως άνω αρχές είναι τα ίδια, αλλά δέχθηκε ότι η ταυτότητα των πραγματικών περιστατικών που έλαβαν υπόψη ως επιβαρυντικά στοιχεία η Επιτροπή και οι αρχές του τρίτου κράτους αποτελεί προϋπόθεση για να υπάρξει τέτοιο ζήτημα.

287 Επιπλέον, δεύτερον, έχει σημασία να υπογραμμιστεί ότι ακριβώς λόγω της ιδιαίτερης καταστάσεως που προκύπτει, αφενός, από τη στενή αλληλεξάρτηση των εθνικών αγορών των κρατών μελών και της κοινής αγοράς και, αφετέρου, του ιδιαίτερου συστήματος κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ Κοινότητας και κρατών μελών στον τομέα των συμπράξεων σε ένα και το αυτό έδαφος, αυτό της Κοινής Αγοράς, το Δικαστήριο, αφού δέχθηκε τη δυνατότητα μιας διπλής διώξεως, έκρινε αναγκαίο, λαμβάνοντας υπόψη την ενδεχόμενη διπλή κύρωση που απορρέει εξ αυτού, να συνυπολογίζεται η πρώτη απόφαση περί επιβολής κυρώσεως, σύμφωνα μια γενική απαίτηση επεικειάς (απόφαση Wilhelm κ.λπ., σκέψη 279 ανωτέρω, σκέψη 11, και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα ΗΜ. Mayras στην απόφαση Boehringer κατά Επιτροπής, σκέψη 271 ανωτέρω, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 319 επ.).

288 Όμως, προφανώς δεν υφίσταται μια τέτοια κατάσταση στην υπό κρίση υπόθεση. Επομένως, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν επικαλείται κάποια ρητή συμβατική διάταξη προβλέπουσα την υποχρέωση της Επιτροπής, κατά τον προσδιορισμό του ύψους του προστίμου, να συνυπολογίζει τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν στην ίδια επιχείρηση για την ίδια πράξη από τις αρχές ή τα δικαστήρια τρίτου κράτους, όπως είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Roquette δεν μπορεί βασίμως να προσάψει στην Επιτροπή ότι παρέβη εν προκειμένω την εν λόγω προβαλλόμενη υποχρέωση.

289 Εν πάση περιπτώσει, έστω και αν πρέπει να θεωρηθεί, βάσει της αποφάσεως Boehringer κατά Επιτροπής, σκέψη 271 ανωτέρω, ότι η αρχή της επεικειάς επιβάλλει στην Επιτροπή να συνυπολογίζει τις κυρώσεις που επιβάλλουν αρχές τρίτων κρατών όταν τα πραγματικά περιστατικά που λαμβάνει υπόψη η Επιτροπή σε βάρος επιχειρήσεως είναι τα ίδια με εκείνα που δέχθηκε μια δημόσια αρχή τρίτου κράτους σε βάρος της ίδιας επιχειρήσεως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Roquette αδυνατεί να αποδείξει ότι, εν προκειμένω, οι αμερικανικές αρχές ασχολήθηκαν με κάποια άλλη εφαρμογή ή με άλλα αποτελέσματα της συμπράξεως και όχι με εκείνα που συνδέονται με τη δική τους επικράτεια.

290 Πράγματι, όσον αφορά την καταδίκη της Roquette στις Ηνωμένες Πολιτείες, από τη συμφωνία μεταξύ του αμερικανικού Υπουργείου Δικαιοσύνης και της Roquette, όπως αυτή υποβλήθηκε στο United States District Court for the Northern District

Court of California, προκύπτει ότι η Roquette καταδικάστηκε σε πρόστιμο 2,5 εκατομμυρίων δολαρίων Αμερικής (USD). Μολονότι η συμφωνία αυτή αποτελεί ένδειξη ότι η σύμπραξη σχετικά με το γλυκονικό νάτριο είχε ως σκοπό την εξάλειψη του ανταγωνισμού μέσω του προσδιορισμού και της διατηρήσεως των τιμών σε ορισμένο επίπεδο και μέσω της κατανομής των μεριδίων της αγοράς γλυκονικού νατρίου που επωλείτο «στις Ηνωμένες Πολιτείες και αλλού», ουδόλως απεδείχθη ότι η συμφωνία αυτή που έγινε δεκτή από αμερικανικό δικαστήριο αφορούσε άλλη εφαρμογή ή άλλα αποτελέσματα της συμπράξεως εκτός αυτών που πραγματοποιήθηκαν εντός της χώρας αυτής (βλ., επ' αυτού, απόφαση Boehringer κατά Επιτροπής, σκέψη 271 ανωτέρω, σκέψη 6) και, ειδικότερα, τα αποτελέσματα που διαπιστώθηκαν εντός του ΕΟΧ, πράγμα το οποίο, κατά τα λοιπά, προδήλως θα συνιστούσε παρέμβαση στην κατά τρόπον αρμοδιότητα της Επιτροπής. Επιπλέον, είναι αναμφισβήτητο ότι η Επιτροπή διεξήγαγε τη δική της έρευνα (αιτιολογικές σκέψεις 54 έως 64 της Αποφάσεως) και προέβη στη δική της εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων που της υποβλήθηκαν.

291 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση που στηρίζεται σε εκ μέρους της Επιτροπής παράβαση της προβαλλόμενης υποχρεώσεως συνυπολογισμού των κυρώσεως που έχουν επιβάλει προηγουμένως αρχές τρίτων κρατών, καθώς και η αιτίαση, την οποία προβάλλει παρεμπιπτόντως η Roquette, που στηρίζεται στη συνακόλουθη προσβολή της αρχής της αναλογικότητας.

292 Με βάση τις ανωτέρω σκέψεις, μπορεί να γίνει δεκτή μόνον η αιτίαση που στηρίζεται σε εσφαλμένο προσδιορισμό του κύκλου εργασιών που έπρεπε να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό του αρχικού ύψους του προστίμου της Roquette. Εναπόκειται επομένως, στο Πρωτοδικείο να προσδιορίσει, δυνάμει της εξουσία πλήρους δικαιοδοσίας που έχει, τις συνέπειες του σφάλματος αυτού.

Επί της ασκήσεως της εξουσίας πλήρους δικαιοδοσίας

293 Το Πρωτοδικείο εκτιμά καταρχάς, βάσει της εξουσίας πλήρους δικαιοδοσίας που έχει, ότι, έστω και αν η Roquette ευθύνεται για το σφάλμα που συνίσταται στον

συνυπολογισμό του κύκλου εργασιών των «μητρικών διαλυμάτων» της Roquette για τον προσδιορισμό του αρχικού ποσού του προστίμου της (βλ. σκέψη 55 ανωτέρω), το γεγονός αυτό δεν δικαιολογεί να ληφθεί υπόψη ο ως άνω εσφαλμένος κύκλος εργασιών για τον προσδιορισμό του αρχικού ποσού του προστίμου (βλ., επ' αυτού, απόφαση Aristrain κατά Επιτροπής, σκέψη 43 ανωτέρω, σκέψη 586).

294 Επομένως, ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον προσδιορισμό του αρχικού ποσού του προστίμου της Roquette ανέρχεται σε 9 820 600 ευρώ αντί για 12 293 620 ευρώ και το μερίδιο αγοράς της ήταν 17,4 και όχι 20,96 %.

295 Όσον αφορά τις συνέπειες της μείωσης αυτής, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, στο πλαίσιο της κατατάξεως των επιχειρήσεων που παρέβησαν το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ σε κατηγορίες με σκοπό τον προσδιορισμό του ύψους των προστίμων, ο προσδιορισμός των κατωφλίων για καθεμία από τις κατηγορίες αυτές πρέπει να παρουσιάζει λογική συνοχή και να είναι αντικειμενικώς δικαιολογημένος (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, T-23/99, LR AF 1998 κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1705, σκέψη 298, της 19ης Μαρτίου 2003, T-213/00, CMA CGM κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-913, σκέψη 416, και της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, T-191/98, T-212/98 έως T-214/98, Atlantic Container Line κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-3275, σκέψη 1541).

296 Εν προκειμένω, η κατάταξη των μελών της συμπράξεως σε δύο κατηγορίες δικαιολογήθηκε στην Απόφαση με τη σχετική σημασία των επιχειρήσεων στην επίμαχη αγορά, βάσει του κύκλου εργασιών και των μεριδίων της αγοράς. Βάσει των στοιχείων αυτών, η Jungbunzlauer, η Fujisawa και η Roquette κατατάχθηκαν σε μια πρώτη κατηγορία με την αιτιολογία ότι ήταν οι τρεις κύριοι παραγωγοί γλυκονικού νατρίου και κατείχαν μερίδια της παγκόσμιας αγοράς μεγαλύτερα από 20 %. Η Glucosa και η ADM, των οποίων τα μερίδια της επίμαχης αγοράς ήταν μικρότερα του 10 %, κατατάχθηκαν στη δεύτερη κατηγορία (αιτιολογικές σκέψεις 380 και 382 της Αποφάσεως).

297 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η σχετική σημασία των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, βάσει του κύκλου εργασιών και των μεριδίων της αγοράς, αποτελεί πρόσφορο

κριτήριο για την κατάταξή τους σε διάφορες κατηγορίες. Η εφαρμογή του κριτηρίου αυτού πρέπει εντούτοις να γίνεται τηρουμένων των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως.

298 Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές επί της αρχής, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι, λόγω των σφαλμάτων που παρεισέφεραν κατά τον συνυπολογισμό του σχετικού κύκλου εργασιών της Roquette, η εταιρία αυτή δεν μπορεί να διατηρηθεί στην πρώτη κατηγορία. Πράγματι, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι αντιβαίνει προς τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας να επιβληθεί εν προκειμένω στη Roquette, της οποίας το μερίδιο αγοράς είναι 17,4 % και ο κύκλος εργασιών 9 820 600 ευρώ μετά τη διόρθωση, κατόπιν της κατατάξεως των διαφόρων εμπλεκόμενων επιχειρήσεων σε κατηγορίες βάσει του κριτηρίου της σχετικής τους σημασίας, το ίδιο αρχικό ποσό προστίμου 10 εκατομμυρίων ευρώ όπως και στη Fujisawa, της οποίας το μερίδιο αγοράς είναι 37,1 % μετά τη διόρθωση του μεριδίου αγοράς της Roquette και ο κύκλος εργασιών 20 843 500 ευρώ, ενώ στην ADM, της οποίας το μερίδιο αγοράς ανέρχεται σε 9,7 % μετά τη διόρθωση του μεριδίου αγοράς της Roquette, και ο κύκλος εργασιών σε 5 485 810 ευρώ, επιβλήθηκε αρχικό ποσό 5 εκατομμυρίων ευρώ.

299 Το συμπέρασμα αυτό δεν αποδυναμώνεται από τα επιχειρήματα που προβάλλει η Επιτροπή, κατά τα οποία το πρόστιμο δεν υπολογίστηκε βάσει του κύκλου εργασιών. Πράγματι, ναι μεν ύψος του προστίμου δεν καθορίστηκε απευθείας βάσει του κύκλου εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, όμως ο εν λόγω κύκλος εργασιών προσδιορίζει το αρχικό ποσό του προστίμου, το οποίο είναι καθοριστικό για τον ορισμό του τελικού ύψους του προστίμου. Το συμπέρασμα αυτό δεν μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση ούτε με το επιχείρημα της Επιτροπής ότι οι επιχειρήσεις κατατάχθηκαν σε κατηγορίες με βάση την ιδιότητά τους ως κυρίων παραγωγών και όχι σε συνάρτηση με το αν είχαν μερίδιο αγοράς μεγαλύτερο ή μικρότερο του 20 %. Πράγματι, αφενός, κακώς η Επιτροπή εκτιμά ότι, με την Απόφασή της, οι δύο κατηγορίες προκύπτουν αποκλειστικά από την εφαρμογή του κριτηρίου των τριών κυρίων παραγωγών (βλ. σκέψη 296 ανωτέρω) και, αφετέρου, η κατάταξη σε συνάρτηση με το μοναδικό αυτό κριτήριο δεν δικαιολογείται εν προκειμένω έναντι των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως. Όσον αφορά την απόφαση Acerinox κατά Επιτροπής, σκέψη 49 ανωτέρω, την οποία επικαλείται η

Επιτροπή, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεν μπορεί βασίμως να γίνει επίκληση της αποφάσεως αυτής, καθόσον τα μερίδια της αγοράς των εμπλεκομένων επιχειρήσεων στην υπόθεση που οδήγησε στην απόφαση αυτή διέφεραν ελάχιστα, δεδομένου ότι κυμαίνονταν όλα μεταξύ 11 και 18 %, ενώ, εν προκειμένω, τα μερίδια αγοράς κυμαίνονται μεταξύ 9,1 και 37,1 % μετά τη διόρθωση του κύκλου εργασιών της Roquette.

300 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων το Πρωτοδικείο θεωρεί, δυνάμει της εξουσίας πλήρους δικαιοδοσίας που έχει, ότι η Roquette πρέπει να καταταγεί σε μια ενδιάμεση κατηγορία μεταξύ της πρώτης και της δεύτερης από τις κατηγορίες που καθόρισε η Επιτροπή, για την οποία το αρχικό ποσό καθορίζεται σε 7,5 εκατομμύρια ευρώ. Επομένως, κατ' εφαρμογήν της μεθοδολογίας και των λοιπών παραγόντων που έλαβε υπόψη η Επιτροπή στην υπό κρίση υπόθεση, το πρόστιμο της Roquette θα έπρεπε να ανέρχεται σε 8,1 εκατομμύρια ευρώ.

301 Εντούτοις, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι, ακόμα και αν το γεγονός ότι η Roquette ευθυνόταν για το επίμαχο σφάλμα δεν μπορεί να το εμποδίσει να διορθώσει το σφάλμα αυτό και τις συνέπειές του (βλ. σκέψη 293 ανωτέρω), εξ αυτού δεν μπορεί να συναχθεί ότι, το Πρωτοδικείο, ασκώντας την αρμοδιότητα πλήρους δικαιοδοσίας που έχει, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να λάβει υπόψη την ευθύνη της Roquette για να εκτιμήσει τις συνέπειες του εν λόγω σφάλματος.

302 Συναφώς, το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι, με το από 19 Νοεμβρίου 1999 έγγραφό της που απηύθυνε στην Επιτροπή, η Roquette υπογράμμισε το διφορούμενο της εννοίας του γλυκονικού νατρίου σε υγρή μορφή ή «“υγρό” ΓΝ». Πράγματι, με το έγγραφο αυτό, η Roquette εξέθεσε ότι «η ονομασία “υγρό” ΓΝ αντιστοιχεί είτε στα “μητρικά διαλύματα”, που λαμβάνονται ως υποπροϊόν κατά την κρυσταλλοποίηση του “στερεού” GDS, είτε σε διάλυμα του “στερεού” ΓΝ».

303 Στη συνέχεια, από το ίδιο έγγραφο προκύπτει ότι η Roquette διευκρίνισε την ιδιαιτερότητα του γλυκονικού νατρίου σε υγρή μορφή που παρήγε ως ακολούθως:

«[...] Η Roquette εφιστά επίσης την προσοχή σας επί της ιδιοτυπίας του προϊόντος της με την ονομασία “υγρό” ΓΝ σε σχέση με εκείνο των ανταγωνιστών της. Πράγματι, η Roquette διαθέτει μια τεχνική κρυσταλλοποίησης του “υγρού” ΓΝ που έχει ως ιδιαιτερότητα, λόγω της κρυσταλλοποίησης σε ένα μόνο στάδιο, να δίδει “μητρικά διαλύματα” (“υγρό” ΓΝ):

- σε πολύ μεγάλη ποσότητα
- με ποιότητα προϊόντος που να μπορεί να διατεθεί στο εμπόριο
- και με χαμηλό κόστος παραγωγής.

Αντιθέτως και από όσα γνωρίζει η Roquette, οι μέθοδοι παραγωγής των ανταγωνιστών της οδηγούν στην παραγωγή μικρής ποσότητας “μητρικών διαλυμάτων”, λόγω των πολλών σταδίων μέχρι την κρυσταλλοποίηση, χαμηλότερης ποιότητας και με καμία ή ελάχιστη δυνατότητα διαθέσεως στο εμπόριο στον βιομηχανικό τομέα. Το “υγρό” ΓΝ των ανταγωνιστών της Roquette αντιστοιχεί επομένως σε διάλυμα “υγρού” ΓΝ, δηλαδή σε προϊόν με πολύ μεγαλύτερο κόστος.

Η μέθοδος παραγωγής της Roquette είναι απόρρητο επιχειρηματικό στοιχείο, όπως και η παραγωγή ως υποπροϊόντος “υγρού” ΓΝ που απορρέει εξ αυτής, την οποία δεν γνώριζαν οι ανταγωνιστές της, εν πάση περιπτώσει όχι κατά την περίοδο των πραγματικών περιστατικών. Η διευκρίνιση αυτή είναι πολύ σημαντική, καθόσον

ακριβώς λόγω της ιδιαιτερότητας αυτής της μεθόδου παραγωγής της η Roquette ποτέ δεν είχε δεχθεί να περιληφθεί στις συσκευές που διοργανώνονταν με τους ανταγωνιστές της και το “υγρό” ΓΝ, παρά την επιμονή τους.»

304 Με το από 3 Μαΐου 1999 έγγραφό της η Roquette διευκρινίζει ότι οι συσκευές περι των οποίων γίνεται λόγος στο παράρτημα του εγγράφου αυτού είχαν ως αντικείμενο, «όσον αφορά τη Roquette, μόνο το (στερεό) κρυσταλλοποιημένο ΓΝ και όχι το υγρό ΓΝ.» Με την από 25 Ιουλίου 2000 απάντησή της στην ανακοίνωση αιτιάσεων η Roquette εκθέτει επίσης ότι, «λόγω της δικής της μεθόδου παραγωγής ΓΝ, [η εταιρία αυτή] παράγει μια σημαντική ποσότητα υγρού γλυκονικού νατρίου (ή “μητρικών διαλυμάτων”）」 και ότι «ποτέ δεν είχε δεχθεί να ενταχθεί το υγρό γλυκονικό νάτριο στις ποσοστώσεις και, γενικότερα, στους κανόνες που προβλέπονταν κατά τις συσκευές».

305 Επιπλέον, με το υπόμνημα συνεργασίας της 12ης Μαΐου 1998 της Fujisawa, η εταιρία αυτή εκτιμά ότι τα «μητρικά διαλύματα» δεν αποτελούν τελικό προϊόν και, επομένως, δεν περιλαμβάνονταν στο πεδίο εφαρμογής της συμπράξεως.

306 Τέλος, με τα από 3 Μαΐου 1999 και 21 Μαΐου 2001 έγγρατά της η Roquette γνωστοποίησε στην Επιτροπή αριθμητικά στοιχεία περί του κύκλου εργασιών της με τον τίτλο «υγρό γλυκονικό νάτριο», κατόπιν των αιτήσεων παροχής πληροφοριών της 2ας Μαρτίου 1999 και της 11ης Μαΐου 2001.

307 Σε σχέση με τα ανωτέρω, το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι από τις εξηγήσεις που παρέσχε η Roquette στην Επιτροπή με το από 19 Νοεμβρίου 1999 έγγραφό της δεν καθίσταται διακριτή η αντιστοιχία μεταξύ του γλυκονικού νατρίου της Roquette και των «μητρικών διαλυμάτων». Με το εν λόγω έγγραφο η Roquette υπογραμμίζει, ασφαλώς, ότι η έννοια του γλυκονικού νατρίου σε υγρή μορφή ή «“υγρού” ΓΝ» μπορεί να αντιστοιχεί είτε σε «μητρικά διαλύματα», που λαμβάνονται ως παραπροϊόν κατά την κρυσταλλοποίηση του «“υγρού” ΓΝ», είτε σε διάλυμα του

«υγρού» ΓΝ», και ότι διαθέτει μια τεχνική κρυσταλλοποίησης του «υγρού» ΓΝ» που έχει ως ιδιοτυπία, λόγω της κρυσταλλοποίησης σε ένα μόνο στάδιο, να δίδει «μητρικά διαλύματα» σε πολύ μεγάλη ποσότητα, με ποιότητα προϊόντος που να μπορεί να διατεθεί στο εμπόριο και με χαμηλό κόστος παραγωγής, αλλά ουδόλως προκύπτει ότι το υγρό προϊόν της Roquette που αναφέρεται με την ονομασία «υγρό γλυκονικό νάτριο» αντιστοιχεί αποκλειστικά σε «μητρικά διαλύματα».

- 308 Ακόμη, δεν αποτελεί σαφή ένδειξη ότι το παραγόμενο από τη Roquette υγρό γλυκονικό νάτριο ήταν αποκλειστικά «μητρικά διαλύματα» ούτε το γεγονός ότι η Roquette ανέφερε στην Επιτροπή, με τα από 3 Μαΐου 1999 και 25 Ιουλίου 2000 έγγραφα της ότι οι συσκέψεις της συμπράξεως είχαν ως αντικείμενο, καθόσον την αφορούσαν, μόνο το (στερεό) κρυσταλλικό ΓΝ και όχι το υγρό ΓΝ, ή ότι ποτέ δεν είχε δεχθεί να περιληφθεί το εν λόγω υγρό γλυκονικό νάτριο στους κανόνες που προβλέπονταν κατά τις συσκέψεις.
- 309 Λόγω της ασάφειας σχετικά με την απόλυτη ισοδυναμία μεταξύ του γλυκονικού νατρίου σε υγρή μορφή της Roquette και των «μητρικών διαλυμάτων», η Επιτροπή δικαίως μπορούσε να θεωρήσει ότι η Roquette παρήγε, επιπλέον των «μητρικών διαλυμάτων», υγρό γλυκονικό νάτριο παρόμοιο με εκείνο των ανταγωνιστών της. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δικαίως ζήτησε από τη Roquette να της γνωστοποιήσει αριθμητικά στοιχεία περί του κύκλου εργασιών αφορώντα, ιδίως, το υγρό γλυκονικό νάτριο που παρήγε.
- 310 Επιπλέον, με τις από 3 Μαΐου 1999 και 21 Μαΐου 2001 απαντήσεις της στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών της Επιτροπής όσον αφορά, ιδίως, τα στοιχεία της σχετικά με τον κύκλο εργασιών της για το υγρό γλυκονικό νάτριο, η Roquette παρέλειψε να διευκρινίσει ότι το υγρό γλυκονικό νάτριο που παρήγε η ίδια αντιστοιχούσε αποκλειστικά σε «μητρικά διαλύματα». Το γεγονός, που επικαλείται η Roquette, ότι η Επιτροπή της είχε ζητήσει να συμμορφωθεί απολύτως στη διατύπωση του εντύπου των αιτήσεων παροχής πληροφοριών ουδόλως την εμπόδιζε να αποφύγει να οδηγήσει την Επιτροπή σε σφάλμα και να διευκρινίσει ότι ο κύκλος εργασιών της για το υγρό γλυκονικό νάτριο αντιστοιχούσε αποκλειστικά στον κύκλο εργασιών των «μητρικών διαλυμάτων». Το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται για τον επιπρόσθετο λόγο ότι, λαμβανομένης υπόψη της μεθόδου παραγωγής και εμπορίας του υγρού γλυκονικού νατρίου που ακολουθούσε η Roquette, η εταιρία αυτή όφειλε να γνωρίζει ότι υπήρχε κίνδυνος συγχύσεως της Επιτροπής.

- 311 Εξάλλου, δεδομένου ότι η Roquette μπορεί να θεωρηθεί ως μια μεγάλη επιχείρηση, εύλογο είναι να υποτεθεί ότι διέθετε γνώσεις και νομικοοικονομική υποδομή που της παρείχαν τη δυνατότητα να γνωρίζει ότι τα αριθμητικά αυτά στοιχεία περί του κύκλου εργασιών μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου που θα της επιβαλλόταν.
- 312 Επομένως, όσον αφορά τον υπολογισμό του προστίμου, η Επιτροπή μπορούσε να στηριχθεί στον κύκλο εργασιών που είχε γνωστοποιήσει η Roquette με τον τίτλο «υγρό γλυκονικό νάτριο». Η δήλωση της Fujisawa στο υπόμνημα συνεργασίας της 12ης Μαΐου 1998, κατά την οποία τα «μητρικά διαλύματα» δεν ήταν τελικά προϊόντα και δεν περιλαμβάνονταν στο πεδίο εφαρμογής της συμπράξεως, απλώς επιβεβαιώνει την έκταση της συμπράξεως αυτής. Σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει η Roquette, η εν λόγω δήλωση είναι άνευ σημασίας όσον αφορά το αν η Επιτροπή όφειλε να γνωρίζει ότι το υγρό γλυκονικό νάτριο της Roquette αντιστοιχούσε σε «μητρικά διαλύματα».
- 313 Έτσι, προκύπτει ότι, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας και, ειδικότερα, σε απάντηση στις συγκεκριμένες ερωτήσεις της Επιτροπής, η Roquette επέδειξε πολύ αμελή συμπεριφορά παραλείποντας να ενημερώσει την Επιτροπή με επαρκή σαφήνεια και χωρίς να αφήνει περιθώρια για αμφιβολίες ότι το υγρό γλυκονικό νάτριο που παρήγε αντιστοιχούσε στα «μητρικά διαλύματα».
- 314 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί ειδικότερα ότι η Roquette γνωστοποίησε τα στοιχεία περί του κύκλου εργασιών της με εσφαλμένο τρόπο κατόπιν της αιτήσεως παροχής πληροφοριών της Επιτροπής της 11ης Μαΐου 2001, που υποβλήθηκε βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού 17, με την οποία η Επιτροπή επιστούσε την προσοχή των αποδεκτών τής αιτήσεως αυτής επί του άρθρου 15 του κανονισμού 17. Δυνάμει της τελευταίας αυτής διατάξεως, η Επιτροπή μπορεί να επιβάλει, με απόφασή της, πρόστιμο μεταξύ 100 και 5 000 ευρώ σε επιχείρηση όταν, εξ αμελείας, η οικεία επιχείρηση παρέχει ανακριβείς πληροφορίες σε απάντηση σε αίτηση παροχής πληροφοριών, όπως προβλέπει το άρθρο 11 του κανονισμού 17.

- 315 Το Πρωτοδικείο θεωρεί, επομένως, λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρή αμέλεια της Roquette, ότι, δυνάμει της εξουσίας πλήρους δικαιοδοσίας που έχει, πρέπει να αυξήσει το πρόστιμο κατά 5 000 ευρώ.
- 316 Επομένως, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι το πρόστιμο της Roquette πρέπει να οριστεί σε 8 105 000 ευρώ.

Επί των αιτήσεων λήψεως μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας

- 317 Κατόπιν της ανακλήσεως, όσον αφορά τη Jungbunzlauer, της Αποφάσεως με την οποία της επιβλήθηκε πρόστιμο 20,4 εκατομμυρίων ευρώ για τη συμμετοχή της στη σύμπραξη στον τομέα του γλυκονικού νατρίου και της εκδόσεως, στις 29 Σεπτεμβρίου 2004, αποφάσεως σε βάρος της Jungbunzlauer και τριών άλλων εταιριών του ομίλου Jungbunzlauer, με την οποία τους επιβλήθηκε πρόστιμο 19,04 εκατομμυρίων ευρώ για τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη στον τομέα του γλυκονικού νατρίου, η Roquette εκτιμά ότι υφίσταται ένα νέο γεγονός που δικαιολογεί την προβολή νέου λόγου ακυρώσεως αλλά και τη λήψη μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας.
- 318 Η Roquette θεωρεί κατ' ουσίαν ότι, δεδομένου ότι η απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2004 επιβάλλει στη Jungbunzlauer και σε τρεις άλλες εταιρίες του ομίλου Jungbunzlauer πρόστιμο χαμηλότερο από εκείνο που είχε επιβληθεί στη Jungbunzlauer με την Απόφαση, δόθηκε στη Jungbunzlauer μια «δεύτερη ευκαιρία» να υπερασπιστεί τον εαυτό της και να προβάλει νέα επιχειρήματα. Η Roquette εκτιμά ότι δεν είχε μια τέτοια «δεύτερη ευκαιρία». Επομένως, προβάλλει έναν νέο λόγο ακυρώσεως, που στηρίζεται σε προσβολή της αρχής της χρηστής διοικήσεως, της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και της αρχής του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας.

- 319 Προκειμένου να ληφθεί υπόψη το εν λόγω νέο γεγονός, η Roquette ζητεί, κυρίως, στο πλαίσιο μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας βάσει του άρθρου 64, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας, να ζητηθεί από την Επιτροπή να λάβει θέση επί του νέου λόγου που προβάλλει η Roquette και να ακυρωθεί η Απόφαση, λαμβανομένου υπόψη του νέου αυτού λόγου. Επικουρικώς, η Roquette ζητεί από το Πρωτοδικείο να λάβει κάθε άλλο χρήσιμο μέτρο που επιτρέπουν οι δικονομικοί κανόνες, όπως η εκ νέου διεξαγωγή συζητήσεως ή η ένωση και συνεκδίκαση υποθέσεων.
- 320 Η Επιτροπή αμφισβητεί το βάσιμο καθενός των αιτημάτων αυτών της Roquette.
- 321 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι προκύπτει τόσο από τον σκοπό όσο και από το αντικείμενο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, όπως εκτίθενται στο άρθρο 64, παράγραφοι 1 και 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ότι τα μέτρα αυτά εντάσσονται στο πλαίσιο των διαφόρων σταδίων της ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασίας, την εξέλιξη της οποίας επιδιώκουν να διευκολύνουν. Επομένως, μετά το πέρας της προφορικής διαδικασίας, ένας διάδικος δεν μπορεί να ζητήσει μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας παρά μόνον αν το Πρωτοδικείο αποφασίσει να επαναλάβει την προφορική διαδικασία (απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-227/92 P, Hoechst κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4443, σκέψεις 102 και 103).
- 322 Κατά συνέπεια, παρά τη σειρά με την οποία διατυπώνει τα αιτήματά της η Roquette, το Πρωτοδικείο πρέπει καταρχάς να αποφανθεί επί του σκοπίμου της επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας στην υπό κρίση υπόθεση.
- 323 Όπως δέχεται η νομολογία, το Πρωτοδικείο υποχρεούται να δεχθεί ένα αίτημα επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας προκειμένου να λάβει υπόψη νέα γεγονότα μόνον όταν ο ενδιαφερόμενος διάδικος στηρίζεται σε πραγματικά περιστατικά που θα μπορούσαν να ασκήσουν κρίσιμη επιρροή στην επίλυση της διαφοράς και τα οποία δεν μπορούσε να προβάλλει πριν από το πέρας της προφορικής διαδικασίας [αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999,

C-200/92 Ρ, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4399, σκέψη 60 και 61, και του Πρωτοδικείου της 25ης Ιουνίου 2002, T-311/00, British American Tobacco (Investments) κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-2781, σκέψη 53].

324 Συναφώς, το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι η διαφορά αφορά, εν προκειμένω, τη νομιμότητα της Αποφάσεως που έλαβε η Επιτροπή έναντι της Roquette. Πράγματι, η Roquette ζητεί την ακύρωση της Αποφάσεως καθόσον αυτή της επιβάλλει πρόστιμο 10,8 εκατομμυρίων ευρώ. Επιπλέον, το Πρωτοδικείο σημειώνει ότι η απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2004 είναι προδήλως μεταγενέστερη από την Απόφαση.

325 Όμως, όπως δέχεται η νομολογία, η νομιμότητα κοινοτικής πράξεως πρέπει να κρίνεται σε συνάρτηση με τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που υφίστανται κατά τον χρόνο εκδόσεως της πράξεως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 7ης Φεβρουαρίου 1979, 15/76 και 16/76, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 141, σκέψεις 7 και 8, και του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-177/94 και T-377/94, Altmann κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-2041, σκέψη 119). Κατά συνέπεια, αποκλείεται να λαμβάνονται υπόψη, κατά την εκτίμηση της νομιμότητας της πράξεως αυτής, στοιχεία μεταγενέστερα από την ημερομηνία εκδόσεως της κοινοτικής πράξεως (βλ., επ' αυτού, απόφαση του Πρωτοδικείου της 21ης Οκτωβρίου 1997, T-229/94, Deutsche Bahn κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1689, σκέψη 102 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Εξάλλου, η εξέταση της νομιμότητας μιας αποφάσεως πρέπει να πραγματοποιείται, καταρχήν, βάσει των πραγματικών και νομικών στοιχείων που παραθέτουν οι διάδικοι κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας ή/και περιλαμβάνονται στην απόφαση αυτή, γιατί διαφορετικά θίγεται ο παραλληλισμός μεταξύ της —προηγούμενης— διοικητικής διαδικασίας και της —μεταγενέστερης— διαδικασίας δικαστικού ελέγχου —, ο οποίος στηρίζεται στην ταυτότητα των πραγματικών και νομικών στοιχείων.

326 Επομένως, δεδομένου ότι το νέο γεγονός που επικαλείται η Roquette είναι προδήλως μεταγενέστερο της εκδόσεως της Αποφάσεως, το γεγονός αυτό δεν μπορεί να επηρεάσει τη νομιμότητά της (βλ., επ' αυτού, απόφαση του Πρωτοδικείου της 16ης Σεπτεμβρίου 1998, T-133/95 και T-204/95, IECC κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3645, σκέψη 37). Επομένως, η απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου

2004 σε βάρος της Jungbunzlauer και τριών θυγατρικών της δεν αποτελεί νέο γεγονός ικανό να ασκήσει αποφασιστική επιρροή επί της διαφοράς. Κατά συνέπεια, παρέλκει να επαναληφθεί η διαδικασία βάσει αυτού.

327 Το συμπέρασμα αυτό δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση επειδή η Roquette ζητεί επίσης την αναθεώρηση της Αποφάσεως. Το Πρωτοδικείο μπορεί ασφαλώς να λαμβάνει υπόψη, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία που περιλαμβάνονταν στην προσβαλλόμενη απόφαση κατά την εκτίμηση του ύψους του προστίμου σε σχέση με τις αιτιάσεις που προβάλλει ο προσφεύγων διάδικος (βλ., επ' αυτού, απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Ιουλίου 2003, T-230/00, Daesang και Sewon Europe κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-2733, σκέψη 61). Εντούτοις, δυνάμει της αρχής της ασφαλείας δικαίου, η δυνατότητα αυτή πρέπει να περιορίζεται, καταρχήν, στον συνυπολογισμό πληροφοριακών στοιχείων προγενέστερων της προσβαλλομένης αποφάσεως τα οποία η Επιτροπή θα μπορούσε να γνωρίζει όταν έλαβε την απόφασή της. Μια διαφορετική άποψη θα οδηγούσε το Πρωτοδικείο να υποκαταστήσει τη διοίκηση για να εκτιμήσει ένα ζήτημα το οποίο αυτή δεν έχει ακόμη κληθεί να εξετάσει, πράγμα το οποίο ισοδυναμεί με καταπάτηση των αρμοδιοτήτων της και, γενικότερα, με προσβολή του συστήματος κατανομής των αρμοδιοτήτων και της θεσμικής ισορροπίας μεταξύ της δικαστικής και της διοικητικής εξουσίας. Η έκδοση της αποφάσεως της 29ης Σεπτεμβρίου 2004 δεν είναι ικανή να δικαιολογήσει εξαίρεση από τις αρχές αυτές. Εξάλλου, η Roquette ουδόλως απέδειξε ότι η απόφαση αυτή έχει εξαιρετικό χαρακτήρα. Επομένως, καθόσον η απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2004 είναι μεταγενέστερη της Αποφάσεως και δεν είναι ικανή να δικαιολογήσει παρέκκλιση από την αρχή κατά την οποία μόνο νέα πληροφοριακά στοιχεία μεταγενέστερα από την Απόφαση μπορούν να ληφθούν υπόψη, το αίτημα επαναλήψεως της διαδικασίας και, κατά συνέπεια, οι αιτήσεις λήψεως μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας, πρέπει να απορριφθούν.

328 Εξάλλου, το γεγονός ότι το Πρωτοδικείο, στο πλαίσιο της εξετάσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν μπορεί να λάβει υπόψη τα ως άνω μεταγενέστερα πραγματικά περιστατικά ουδόλως περιορίζει τη δυνατότητα της προσφεύγουσας να επικαλεστεί τα δικαιώματά της ενώπιον της Επιτροπής. Πράγματι, τίποτα δεν εμποδίζει την προσφεύγουσα να ζητήσει επισήμως από την Επιτροπή την

επανάληψη της διοικητικής διαδικασίας προκειμένου να αναθεωρήσει την αρχική απόφασή της και, ενδεχομένως, να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου κατά μιας αρνητικής απαντήσεως της Επιτροπής στο αίτημα αυτό.

329 Ως εκ περισσού, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, ακόμα και αν υποτεθεί ότι η έκδοση της αποφάσεως της 29ης Σεπτεμβρίου 2004 είναι ικανή να δικαιολογήσει εξαίρεση από την απαγόρευση να λαμβάνονται υπόψη συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία μεταγενέστερα από την προσβαλλόμενη απόφαση, εν προκειμένω, η προϋπόθεση κατά την οποία το ως άνω νέο στοιχείο πρέπει να μπορεί να ασκήσει αποφασιστική επιρροή για την επίλυση της διαφοράς προκειμένου να δικαιολογήσει την επανάληψη της διαδικασίας (βλ. τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 323 ανωτέρω) δεν πληρούται.

330 Πράγματι, η έκδοση της αποφάσεως της 29ης Σεπτεμβρίου 2004 δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποτελεί προσβολή των αρχών της χρηστής διοικήσεως, του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας και της ίσης μεταχειρίσεως, όπως ισχυρίζεται η Roquette.

331 Όσον αφορά την προβαλλόμενη προσβολή της αρχής της χρηστής διοικήσεως, αρκεί η διαπίστωση ότι η έκδοση νέας αποφάσεως σε βάρος της Jungbunzlauer και τριών άλλων εταιριών του ομίλου Jungbunzlauer δεν μπορεί να επηρεάσει την επιταγή της χρηστής διοικήσεως που όφειλε να καθοδηγεί την Επιτροπή κατά την έκδοση της Αποφάσεως σε βάρος της Roquette. Αν υπήρχε προσβολή της αρχής της χρηστής διοικήσεως λαμβανομένης υπόψη της εκδόσεως της αποφάσεως της 29ης Σεπτεμβρίου 2004, μόνο η Jungbunzlauer θα μπορούσε να επικαλεστεί κάτι τέτοιο. Με τον τρόπο αυτό η Roquette σφετερίζεται έναν λόγο τον οποίο μόνον η Jungbunzlauer μπορούσε ενδεχομένως να επικαλεστεί, τούτο δε προκειμένου να προβάλλει αιτίαση συνδεδεμένη με την ίδια αυτή εταιρία. Έτσι, ο λόγος αυτός δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να ευδοκιμήσει.

332 Ομοίως, όσον αφορά την προβαλλόμενη προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας λαμβανομένης υπόψη της εκδόσεως νέας αποφάσεως σε βάρος της Jungbunzlauer, η Roquette απλώς προβάλλει υπέρ αυτής αιτίαση για κάτι που φέρεται ότι συνέβη

σε τρίτον. Πρέπει να υπομνησθεί, συναφώς, ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας απαιτεί να μπορεί η ενδιαφερόμενη επιχείρηση να καταστήσει λυσιτελώς γνωστή την άποψή της επί του υποστατού και της σημασίας των πραγματικών περιστατικών, των αιτιάσεων και των περιστάσεων που επικαλείται η Επιτροπή σε βάρος της (απόφαση του Πρωτοδικείου της 16ης Δεκεμβρίου 2003, T-5/00 και T-6/00, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-5761, σκέψεις 32 και 33). Όμως, εν προκειμένω, δεν προβάλλεται κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι η απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2004 επηρέασε την Απόφαση που ελήφθη σε βάρος της Roquette. Η Roquette αδυνατεί να προσκομίσει την παραμικρή ένδειξη ότι, κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως της 29ης Σεπτεμβρίου 2004, της προσάφθηκαν νέα πραγματικά περιστατικά, επιφέροντα τροποποίηση της Αποφάσεως που την αφορούσε. Για τους λόγους αυτούς, η έκδοση της αποφάσεως της 29ης Σεπτεμβρίου 2004 ουδόλως προσβάλλει, εν προκειμένω, τα δικαιώματα άμυνας της Roquette.

333 Τέλος, όσον αφορά την προσβολή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως λαμβανομένου υπόψη του ότι η Jungbunzlauer μπόρεσε να λάβει θέση μια δεύτερη φορά επί των πραγματικών περιστατικών που της προσάπτονταν, ενώ δεν συνέβη κάτι τέτοιο στην περίπτωση της Roquette, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όσον αφορά τις πράξεις των κοινοτικών οργάνων, υφίσταται καταρχήν ένα τεκμήριο νομιμότητας και, επομένως, οι πράξεις αυτές παράγουν έννομα αποτελέσματα εφόσον δεν έχουν ακυρωθεί ή ανακληθεί (απόφαση ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 323 ανωτέρω, σκέψη 69). Έτσι, μια απόφαση επιβάλλουσα πρόστιμο τεκμαίρεται ότι είναι νόμιμη και παράγει έννομα αποτελέσματα από της εκδόσεώς της. Α *contrario*, η ανάκληση μιας αποφάσεως επιβάλλουσας πρόστιμο έχει ως συνέπεια την εξαφάνιση των εννόμων αποτελεσμάτων της αποφάσεως αυτής.

334 Επομένως, η Απόφαση, καθόσον αφορούσε αρχικά τη Jungbunzlauer, και η νέα απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2004, που ελήφθη σε βάρος της Jungbunzlauer και τριών άλλων επιχειρήσεων του ομίλου Jungbunzlauer, δεν έδωσαν στη Jungbunzlauer τη δυνατότητα να λάβει θέσει μια «δεύτερη φορά» επί των πραγματικών περιστατικών που της προσάπτονταν. Η Jungbunzlauer κλήθηκε να εκφράσει την άποψή της σχετικά με μια νέα απόφαση, εκδιδόμενη κατόπιν της ανακλήσεως της πρώτης αποφάσεως που είχε ως αποτέλεσμα την εξαφάνισή της. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι η έκδοση της αποφάσεως της 29ης Σεπτεμβρίου 2004 δεν μπορούσε να οδηγήσει σε προσβολή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως έναντι της Roquette.

- 335 Κατά συνέπεια, το αίτημα της Roquette περί επαναλήψεως της διαδικασίας και, επομένως, οι αιτήσεις λήψεως μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας πρέπει επίσης να απορριφθούν για τους λόγους αυτούς.
- 336 Όσον αφορά το αίτημα της Roquette περί ενώσεως και συνεκδικάσεως της παρούσας υποθέσεως με την υπόθεση T-492/04, Jungbunzlauer κ.λπ. κατά Επιτροπής, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι το αίτημα αυτό πρέπει επίσης να απορριφθεί, δεδομένου ότι η υπό κρίση υπόθεση είναι ώριμη προς έκδοση αποφάσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 337 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Κατ' εφαρμογήν της παραγράφου 3, πρώτο εδάφιο, της ίδιας διατάξεως, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων.
- 338 Εν προκειμένω, η Επιτροπή ηττήθηκε μόνον όσον αφορά το γεγονός ότι έλαβε υπόψη τον κύκλο εργασιών σχετικά με το γλυκονικό νάτριο της Roquette για τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου της Roquette. Εντούτοις, μόνο λόγω της σοβαρής αμέλειας της Roquette η Επιτροπή έλαβε υπόψη εσφαλμένο κύκλο εργασιών. Η Roquette ηττήθηκε όσον αφορά το σύνολο των λοιπών αιτημάτων που υπέβαλε.
- 339 Προκειμένου περί μιας τέτοιας καταστάσεως, κατόπιν δικαίας εκτιμήσεως των περιστάσεων αυτών η Roquette πρέπει να φέρει το σύνολο των δικών της δικαστικών εξόδων και το σύνολο των εξόδων της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Καθορίζει το ύψος του προστίμου της Roquette Frères SA σε 8 105 000 ευρώ.
- 2) Αναθεωρεί την απόφαση C(2001) 2931 τελικό, της 2ας Οκτωβρίου 2001, σχετικά με μια διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (COMP/E-1/36.756 — Γλυκονικό νάτριο), καθόσον αντιβαίνει προς το σημείο 1 ανωτέρω.
- 3) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.
- 4) Καταδικάζει τη Roquette Frères SA στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

Azizi

Jaeger

Dehousse

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 27 Σεπτεμβρίου 2006.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

E. Coulon

J. Azizi

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς	II - 3146
Διαδικασία και αιτήματα των διαδικών	II - 3153
Σκεπτικό	II - 3155
I — Επί του της σοβαρότητας της παραβάσεως	II - 3156
A — Εισαγωγή	II - 3156
B — Επί του προσδιορισμού του κύκλου εργασιών	II - 3158
1. Επιχειρήματα των διαδικών	II - 3158
2. Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3162
Γ — Επί του πραγματικού αντικτύπου της συμπράξεως	II - 3164
1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις	II - 3164
2. Όσον αφορά την εσφαλμένη μέθοδο που ακολούθησε η Επιτροπή προκειμένου να αποδείξει ότι η σύμπραξη είχε συγκεκριμένες επιπτώσεις στην αγορά	II - 3169
α) Επιχειρήματα των διαδικών	II - 3169
β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3170
3. Επί των αιτιάσεων που στηρίζονται στα στοιχεία που έλαβε υπόψη η Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή και τα αποτελέσματα της συμπράξεως	II - 3173
α) Όσον αφορά τα διάφορα στάδια της συμπράξεως	II - 3173
Επιχειρήματα των διαδικών	II - 3173
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3174
β) Όσον αφορά τη μη επίτευξη των σκοπών της συμπράξεως κατά το λειτουργικό στάδιο	II - 3176
Εισαγωγή	II - 3176
	II - 3251

Το σύστημα εποπτείας	II - 3177
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3177
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3178
Οι ποσοτώσεις	II - 3179
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3179
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3180
Οι τιμές	II - 3183
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3183
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3184
Η κατανομή των πελατών	II - 3186
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3186
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3186
γ) Επί των αιτιάσεων που στηρίζονται στον συνυπολογισμό των αποτελεσμάτων της συμπράξεως με βάση τα διαγράμματα που κατασχέθηκαν στα γραφεία της Roquette	II - 3187
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3187
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3188
4. Επί των αιτιάσεων που στηρίζονται στο γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη άλλα στοιχεία κατά την εκτίμηση των αποτελεσμάτων της συμπράξεως	II - 3191
α) Όσον αφορά το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τις ιδιαιτερότητες της αγοράς	II - 3191
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3191
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3192
β) Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη την άποψη των αγοραστών	II - 3194
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3194
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3195

γ) Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το κλίμα υποψίας ...	II - 3197
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3197
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3198
Δ — Επί του εκ μέρους της Roquette περιορισμού των αποτελεσμάτων της συμπράξεως	II - 3199
α) Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3199
β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3199
II — Επί της διάρκειας της παραβάσεως	II - 3200
Α — Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3200
Β — Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3202
III — Επί των ελαφρυντικών περιστάσεων	II - 3207
Α — Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3207
Β — Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3208
IV — Επί της συνεργασίας της Roquette κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας	II - 3210
Α — Εισαγωγή	II - 3210
Β — Καθόσον η Roquette ήταν το πρώτο και το μόνο μέλος της συμπράξεως που παρέσχε στην Επιτροπή αποφασιστικής σημασίας αποδεικτικά στοιχεία για την έκδοση της Αποφάσεως	II - 3211
1. Γενικότητες	II - 3211
2. Γενικές παρατηρήσεις όσον αφορά τους κανόνων που ισχύουν εν προκειμένω για την εκτίμηση της συνεργασίας των μερών κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας	II - 3211
α) Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3211
β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3213
	II - 3253

3. Καθόσον οι πληροφορίες που έλαβε η Επιτροπή πριν από τη συνεργασία της Roquette ήταν ανεπαρκείς προς απόδειξη της υπέρθεως συμπράξεως	II - 3216
α) Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3216
β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3217
4. Καθόσον μόνο τα στοιχεία που παρέσχε η Roquette ήταν καθοριστικά για την έκδοση της Αποφάσεως	II - 3220
α) Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3220
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3225
Γ — Καθόσον η Επιτροπή κακώς επικαλείται το γεγονός ότι η Roquette γνωστοποίησε τα επίμαχα έγγραφα μόνο με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών	II - 3226
1. Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3226
2. Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3227
V — Επί της προσβολής της αρχής ne bis in idem	II - 3228
A — Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3228
B — Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3230
Επί της ασκήσεως της εξουσίας πλήρους δικαιοδοσίας	II - 3235
Επί των αιτήσεων λήψεως μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας	II - 3243
Επί των δικαστικών εξόδων	II - 3249